

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra ústavního a evropského práva

Diplomová práce

**Uznávání kvalifikací a diplomů v Evropské
unii**

Zpracovala: Markéta Luhanová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pezl

Plzeň 2014

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Uznávání kvalifikací a diplomů v Evropské unii zpracovala sama. Veškeré použité prameny a zdroje informací jsou uvedeny v poznámkách pod čarou nebo v seznamu použité literatury.“

Plzeň, březen 2014

Markéta Luhanová

Ráda bych tímto poděkovala svému konzultantovi JUDr. Tomášovi
Pezlovi za jeho rady a vstřícný přístup.

„La grande révolution de notre époque, la révolution qui vise à remplacer les rivalités nationales par une union de peuples dans la liberté et la diversité, la révolution qui veut permettre un nouvel épanouissement de notre civilisation, et une nouvelle renaissance, cette révolution a commencé avec la Communauté européenne du charbon et de l'acier.“

Jean Monnet

Otec Evropské integrace

Obsah

1. Úvod	10
2. Vymezení základních pojmů.....	13
2.1 Akademické a profesní uznávání.....	13
2.2 Vnitřní obchod EU.....	14
2.3 Volný pohyb osob	15
2.4 Volný pohyb služeb a svoboda usazování.....	16
3. Akademické uznávání.....	18
3.1 Vzdělávací politika EU.....	19
3.1.1 Orgány a instituce EU podílející se na vzdělávací politice EU.....	20
3.1.2 Lisabonská strategie	21
3.2 Boloňský proces	23
3.2.1 Hlavní aktéři a nástroje Boloňského procesu	23
3.2.2 Deklarace, komuniké a fóra Boloňského procesu	25
3.2.2.1 Sorbonnská deklaráce.....	25
3.2.2.2 Boloňská deklaráce.....	26
3.2.2.3 Pražské komuniké.....	27
3.2.2.4 Berlínské komuniké.....	27
3.2.2.5 Bergenské komuniké	28
3.2.2.6 Londýnské komuniké	29
3.2.2.7 Komuniké z Leuven/Louvain-la-Neuve	29
3.2.2.8 Budapešťsko – Vídeňská konference	29
3.2.2.9 Boloňská politická fóra	30
3.3 Lisabonská úmluva.....	31
3.3.1 Významné atributy Lisabonské úmluvy	32
3.3.2 ENIC.....	33
3.3.3 NARIC.....	33
3.4 Nástroje a programy vzdělávací politiky.....	34
3.4.1 ECTS	34
3.4.2 Dodatek k diplomu	36
3.4.3 Europass	36
3.4.4 LLP	38
3.4.5 EQF	39
3.5 Proces akademického uznávání demonstrováný na vlastní zkušenosti.....	39

4. Profesní uznávání	43
4.1 Sektorové směrnice	44
4.2 Obecný systém vzájemného uznávání.....	46
4.3 Směrnice Rady 2005/36/ES.....	48
4.3.1 Působnost.....	51
4.3.2 Samotný postup uznání odborné kvalifikace.....	52
4.3.2.1 Dočasný, příležitostný výkon povolání, hostující osoba.....	55
4.3.2.2 Usazená osoba	57
4.3.3 Sektorové profese	59
4.3.4 Automatické uznávání	59
4.3.4.1 Lékaři.....	59
4.3.4.2 Zdravotní sestry a ošetřovatelé odpovědni za všeobecnou péči....	61
4.3.4.3 Zubní lékaři	62
4.3.4.4 Veterinární lékaři	63
4.3.4.5 Porodní asistentky	63
4.3.4.6 Farmaceuti	64
4.3.4.7 Architekti	65
4.3.4.8 Advokáti	66
4.3.5 Obecný systém uznávání kvalifikací	71
4.4 Judikatura	74
4.5 Proces profesního uznávání demonstrováný na vlastní zkušenosti.....	81
5. Závěr.....	83
6. Resumé	87
Seznam zkratk.....	89
Seznam použité literatury	90

1. Úvod

Již Římská smlouva z roku 1957 ve své preambuli vyjádřila primární cíl nynější Evropské unie, kterým je odhodlání signatářských zemí položit základy „stále užšímu svazku evropských národů“. Dověšením vnitřního obchodu Evropské unie vznikla oblast bez vnitřních hranic a došlo k odstranění bariér, které stály mezi jednotlivými národními trhy. Jednalo se především o bariéry celní, daňové, technické a administrativní.

Se svobodou volného pohybu osob souvisí právo na vzdělání a právo na rovný přístup k zaměstnání, v našem případě v evropském kontextu. S rozvojem vnitřního obchodu Evropské unie a evropského hospodářského prostoru se paralelně rozvíjela oblast studia a práce v zahraničí, což mělo dopad na zvýšení poptávky a nabídky pracovních a studijních příležitostí v členských zemích Evropské unie. Tato situace byla impulsem pro členské státy, aby věnovaly svou pozornost procesu unifikace svých národních vzdělávacích systémů a s nimi spojeného profesního a akademického uznávání.

Během studentských let jsem strávila rok na francouzském gymnáziu, rok na francouzské univerzitě v Toulouse v rámci programu Erasmus. V akademickém roce 2012/2013 jsem úspěšně dokončila Master 1¹ mezinárodního a evropského práva na univerzitě v Grenoblu. Tento rok 2014 usiluji o pracovní stáž u mezinárodních a evropských institucí. Vzhledem k tomu, že jsem měla možnost seznámit se s francouzským vzdělávacím systémem a projít procedurou akademického uznávání a nyní procházím procedurou profesního uznávání u evropských a mezinárodních institucí, při výběru tématu diplomové práce jsem svůj zájem věnovala této problematice. Ta se rok od roku stává aktuálnější pro vzrůstající počet studentů a osob ucházejících se o zaměstnání v zahraničí. Odvážuji si tvrdit, že za několik let se akademické a profesní uznávání stane naprosto běžnou součástí studentské a pracovní sféry většiny občanů členských zemí. Z toho důvodu je nezbytné se zaměřit na problematiku právní úpravy této oblasti.

Cílem práce je tedy zjistit, zda v rámci Evropské unie došlo ke sjednocení právní úpravy vzájemného akademického a profesního uznávání a potvrdit,

---

¹ Francouzský diplom Master 1 je ekvivalentem čtvrtého ročníku vysokoškolského studia v České republice, s tím rozdílem, že Master 1 je osvědčen diplomem.

případně vyvrátit důležitost sjednocení evropského právního rámce v této oblasti.

Diplomová práce je zpracována na základě právních předpisů primárního a sekundárního práva Evropské unie, rozsudků Evropského soudního dvora, odborných českých a zahraničních publikací a internetových článků a zdrojů. Této problematice se zatím nevěnuje mnoho knižních publikací. Naopak převládají příručky, které jsou průběžně vydávány převážně pod záštitou institucí Evropské unie, a internetové články a zdroje, jejichž obsah je vytvářen přímo jednotlivými organizacemi zapojenými do procesu uznávání.

S těmito materiály pracuji za použití metody interpretační a metody analyticko-syntetické. Nejdříve provádím interpretaci právních předpisů a analýzu judikatury a poté tyto dvě metody doplním syntézou celkových teoretických poznatků a závěrů vyvozených z vlastní zkušenosti.

Diplomová práce je členěna do tří hlavních částí. V první části² se věnuji terminologii a vysvětlení pojmů, jež jsou zásadní pro pochopení dané problematiky v jejím obecném pojetí.

Druhá část³ pojednává o akademickém uznávání. Primárně je zaměřena na analýzu vývoje aktivit členských států a Evropské unie a následně demonstruje samotný proces akademického uznávání na příkladu vycházejícího z mé vlastní zkušenosti. Rozhodovací činnost Evropského soudního dvora se problematikou akademického uznávání zabývá pouze okrajově⁴, proto je větší pozornost této kapitoly věnována právně nezávazným reformám a úmluvám, jež zúčastněné země implementují do svých národních právních rámců.

Třetí část⁵ pojednává o profesním uznávání. Tematicky je členěna obdobně jako část druhá. Od analýzy vývoje právní úpravy se dostaneme k příkladu mé vlastní zkušenosti. Kapitola profesního uznávání je rozšířena o případovou studii rozhodovací činnosti Evropského soudního dvora, který řeší časté nesplnění povinnosti členských států při implementaci sekundárního práva.

Akademické a profesní uznávání jsou velice obsáhlá témata v evropském, mezinárodním i českém kontextu. Tyto dva typy uznávání se navzájem prolínají, poněvadž úprava vzdělávacích systémů v rámci Evropské unie je zásadní pro oba z nich. Z tohoto důvodu jsem se ve výběru tématu rozhodla pro komplexnější

---

² Viz kapitola 2

³ Viz kapitola 3.

⁴ Evropský soudní dvůr převážně řeší problematiku udělování finanční podpory cizím studentům, což se přímo netýká akademického uznávání jako takového.

⁵ Viz kapitola 4.

pojetí řešené problematiky s logickým vyústěním do aplikace mé vlastní zkušenosti.

2. Vymezení základních pojmů

K pochopení problematiky uznávání diplomů a kvalifikací v rámci Evropské unie⁶ je nutné se nejdříve věnovat základním pojmům evropského práva. Jedná se o pojmy, jež jsou zásadní pro oblast uznávání kvalifikací a diplomů. Nejdříve se zaměříme na vysvětlení rozdílných pojmů akademického a profesního uznávání, poté nastíníme vývoj vnitřního obchodu, jenž značně ovlivnil samotný proces uznávání, a v závěru této kapitoly se budeme věnovat svobodě volného pohybu osob a služeb a svobodě usazování.

2.1 Akademické a profesní uznávání

Nejprve je nutné zmínit rozdíl mezi akademickým a profesním uznáváním. Akademické uznávání můžeme podřadit pod pojem uznávání diplomů, protože se jedná o problematiku v rámci uznávání diplomů nebo dosažených stupňů vzdělání mezi jednotlivými evropskými vzdělávacími institucemi. Jedná se o situace týkající se pokračování studia na jiné zahraniční instituci. V tomto případě se řeší podobnost studijních programů, oborů a studijních plánů dosaženého stupně vzdělání na jednotlivých institucích. Tento proces se nazývá procesem ekvivalence, tedy procesem rovnocennosti dosažených stupňů vzdělání na domácí a cizí instituci.⁷

Na rozdíl od akademického uznávání se oblast profesního uznávání specializuje na *“posouzení znalostí a schopností konkrétní osoby, přičemž tyto znalosti a schopnosti sice mohou být doloženy dokladem o formální kvalifikaci (vzdělání a přípravě), ale také mohou být doloženy dokladem o faktickém výkonu dané činnosti nebo jiným dokladem. Výsledkem procesu profesního uznávání je rozhodnutí o tom, zda dotyčná osoba má dostatečné znalosti a schopnosti, aby mohla vykonávat konkrétní povolání nebo činnost.”*⁸ Znalosti a schopnosti nutné pro výkon povolání v této práci terminologicky patří pod pojem odborné kvalifikace.

---

⁶Evropská unie, dále jen „EU“

⁷Uznávání kvalifikací a vzdělání v EU: Uznávání odborných kvalifikací a uznávání dosaženého vzdělání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://lurl.cz/alOk>

⁸Uznávání kvalifikací a vzdělání v EU: Uznávání odborných kvalifikací a uznávání dosaženého vzdělání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://lurl.cz/alOk>

Z těchto základních definic plyne zásadní rozdíl mezi těmito dvěma oblastmi uznávání, a sice, že akademické uznávání se vztahuje pouze na oblast vzdělání a možnosti dosažení diplomů, a tedy možnosti studia v rámci celé Evropské unie. Profesní uznávání upravuje přístup k zaměstnání. Lze tedy říci, že se jedná o dvoufázový systém v rámci procesu vzdělávání a následného využití dosažených diplomů a praxe při obstarávání si zaměstnání.

2.2 Vnitřní obchod EU

Historický vývoj vnitřního obchodu sahá do prvopočátků Evropského společenství, tedy do roku 1957, kdy byla podepsána Římská úmluva⁹ a byly položeny základy procesu ekonomické integrace. Počátkem osmdesátých let se v rozsudku Schul z 5. května 1982¹⁰ Evropský soudní dvůr vyjádřil k problematice společného trhu, jenž byl předchůdcem vnitřního trhu. Společný trh usiluje o eliminaci všech překážek interkomunitárního volného pohybu a o realizaci podmínek pro vznik skutečného vnitřního trhu. Poté byla v roce 1985 vydána Bílá kniha¹¹, ve které jsou uvedeny klíčové elementy¹², které brzdí rozvoj vnitřního trhu, a zmiňuje jejich nutné odstranění. Hlavním činitelem ve vývoji vnitřního trhu je podepsání Jednotného evropského aktu, jehož cílem je definitivní realizace vnitřně unifikovaného ekonomického prostoru, v němž budou zboží, služby, kapitál a osoby volně cirkulovat. Svobodu volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob Jednotný evropský akt podřazuje pod pojem vnitřní trh. Lisabonská smlouva¹³ definitivně nahrazuje pojem společný trh pojmem vnitřní trh.¹⁴

---

⁹Smlouva o založení Evropského společenství tzv. Římská smlouva podepsána dne 25. března 1957

¹⁰Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. května 1982, Gaston Schul Douane Expediter BV v. Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen te Roosendaal, Věc 15/81, dostupné z: <http://1url.cz/9FeA>

¹¹Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu z června roku 1985, Miláno, dostupné z: <http://1url.cz/rFQN>

¹²Fyzické (udržení kontrol osob a zboží v rámci vnitřních hranic členských států), technické (odlišná právní úprava jednotlivých členských států) a daňové (rozdílná úprava nepřímých daní)

¹³Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná dne 13. prosince 2007, Úřední věstník EU C 306 ze dne 17. prosince 2007

¹⁴BOUTAYEB, Chahira. Droit matériel de l'Union européenne: Libertés de mouvement, espace de concurrence et intérêt général. Paris: L.G.D.J, Lextenso éditions, 2009, s. 21-24. ISBN 978-2-275-03327-3.

2.3 Volný pohyb osob

Volný pohyb osob je jedno ze základních práv v Evropské unii. Vývoj primárního práva EU přispěl k vytvoření vlastního obsahu volného pohybu osob. Již Jednotný evropský akt předpokládal realizaci území bez vnitřních hranic, v němž bude zajištěn volný pohyb osob, a Maastrichtská smlouva¹⁵ tuto myšlenku dále rozvíjí a zakotvuje svobodu pohybu a pobytu. Dále zavádí pojem evropského občanství a všem svým občanům přiznává právo pohybu a pobytu na území členských států. Amsterodamská smlouva¹⁶ obsahuje celou jednu kapitolu, jež se věnuje problematice postavení jednotlivců v právu EU a vzniku Evropského prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Vedle primární právní úpravy se na vývoji této oblasti velkou měrou podílelo právo sekundární. Směrnice 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004¹⁷ týkající se práva občanů EU a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, kodifikuje stávající právní úpravu a přináší nemalé inovace v rámci rozšíření svobody pohybu a pobytu osob. Tato směrnice mimo jiné stanoví svobodu pohybu a pobytu jako právo nerozlučitelně spjaté s evropským občanstvím. Právní úprava tohoto institutu se až do současnosti značně rozvíjela též v rámci sekundárního práva. Významným krokem vpřed bylo nařízení č. 1612/68¹⁸, jež se vztahuje na pracující státní příslušníky členských států, kteří mají právo pohybu a pobytu v rámci Společenství, avšak státní příslušníci třetích států tímto právem automaticky nedisponují. Problémy spojené s nesplněním podmínky občanství EU lze řešit uzavřením asociačních dohod mezi členskými státy a třetími státy. Mimo výše zmíněného nařízení byly vydány směrnice upravující jednotlivé oblasti svobody pohybu a pobytu.

Tyto dosavadní úpravy byly zformulovány do jediné směrnice č. 2004/38, která se týká práv pohybu a pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků. Tato směrnice spojuje právo volného pohybu a pobytu s občanstvím EU, které se poprvé objevilo v Maastrichtské smlouvě. Volný pohyb osob, a tedy svoboda

---

¹⁵Smlouva o Evropské unii tzv. Maastrichtská smlouva podepsaná 7. února 1992, Úřední věstník EU C 191 ze dne 29. července 1992

¹⁶Amsterodamská smlouva podepsaná 2. října 1997, Úřední věstník EU C 340 ze dne 10. listopadu 1997

¹⁷Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu tohoto postavení, Úřední věstník EU L 304, ze dne 30. října 2004

¹⁸Nařízení Rady č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství, Úřední věstník ES L 257/2 ze dne 19. října 1968

pohybu a pobytu, prošla jistým vývojem. Nejdříve byla zaručena pracujícím na základě občanství EU, dále jejich rodinným příslušníkům a nakonec byla poskytnuta všem státním příslušníkům EU. Volný pohyb osob se též vztahuje na studenty¹⁹ pod podmínkou dostatečných finančních záruk a zdravotního pojištění. Svoboda volného pobytu a pohybu osob je vykonávána s možným omezením, které však musí být odůvodněno ochranou veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti či veřejného zdraví²⁰.

Právo svobodné volby povolání a právo pracovat též získalo status základního lidského práva a je jedním z hlavních elementů vnitřního obchodu.

2.4 Volný pohyb služeb a svoboda usazování

Volný pohyb služeb a svoboda usazování umožňují mobilitu podniků a pracovníků EU a jejich právním rámcem je Smlouva o fungování EU. Tyto dva instituty se liší především délkou trvání, proto aby se jednalo o svobodu usazování, je třeba dlouhodobé *implantace* v jiném členském státě a *nepřetržitě a trvalé pouto k členskému státu*. Naopak volné poskytování služeb se vyznačuje svou dočasností.²¹ Díky volnému pohybu služeb mohou podnikatelé z členských zemí poskytovat své služby v jiných členských zemích, než ve kterých mají sídlo. Důležitým aspektem je právě přeshraniční charakter daných vztahů, a proto se může jednat o tři typy poskytování služeb, a sice pokud se přesouvá poskytovatel služeb, objednatel služeb nebo k poskytnutí služby dojde, aniž by se některý z nich přesouval, například za použití telekomunikačních prostředků (televizní²², rozhlasové vysílání). „*Předmětem volného pohybu služeb je umožnit určitému subjektu dočasně, samostatně, na vlastní účet a zpravidla za účelem dosažení zisku poskytnout určitou službu na území jiného členského státu, pokud tato určitá služba není upravena ustanoveními o volném pohybu zboží, osob nebo*

---

¹⁹Viz Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 15. března 2005, *The Queen*, na žádost Dany Bidar v. London Borough of Ealing a Secretary of State for Education and Skills, Věc C-209/03, dostupné z: <http://1url.cz/KlPg>, Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 18. listopadu 2008, *Jacqueline Förster* proti *Hoofddirectie van de Informatie Beheer Groep*, Věc C-158/07, dostupné z: <http://1url.cz/glPS>

²⁰Viz. Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, *Yvonne van Duyn* v. Home Office, Věc 41-74, dostupné z: <http://1url.cz/GlPv>, Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. října 1977, *Régina* proti *Pierru Bouchereau*, Věc 30-77, dostupné z: <http://1url.cz/0lPX>

²¹Viz. Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1995, *Reinhard Gebhard* v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, Věc C-55/94, dostupné z: <http://1url.cz/Flg6>

²²Viz. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. června 2005, *Mediakabel BV* v. Commissariaat voor de Media, Věc C-89/04, dostupné z: <http://1url.cz/WlOL>

kapitálu.²³ Služba je poskytována za náhradu, jejíž výše je dohodnuta mezi poskytovatelem a objednatelem dané služby²⁴.

Svoboda usazování je považována za právo, přičemž na jedné straně se jedná o právo přístupu k samostatně výdělečné činnosti, tedy o výkon této činnosti, na straně druhé o zřizování a řízení podniků. To vše při respektování zásady zákazu diskriminace²⁵ a za podmínek, které stanoví členská země usazením pro své státní příslušníky²⁶. Jedná se o vytvoření obchodní společnosti v jiném členském státě. V prvním případě může jít o vytvoření, přesunutí hlavního sídla společnosti z jednoho členského státu do druhého²⁷ nebo ve druhém případě se bude jednat o vytvoření organizační složky obchodní korporace v jiném členském státě, než se nachází její hlavní sídlo.

Výše popsané pojmy a jejich postupný vývoj a zakotvení v právním rámci EU vytváří základ pro profesní a akademické uznávání. Jak jsem již zmínila, volný pohyb osob prošel více etapami vývoje a v dnešní době ho již nespojujeme pouze s ekonomickou aktivitou jedince, jenž se pohybuje a pobývá na území jiného členského státu. Pokud se zaměříme na samotný pojem akademického a profesního uznávání, je zřejmé, že k tomu, aby mohlo dojít k profesnímu uznání, musí uchazeč o dané povolání disponovat dostatečným vzděláním a praxí, aby vyhověl podmínkám přijetí na určitý post. Proces vzdělávání a s ním spojené akademické uznávání tedy předchází samotné ekonomické aktivitě, kterou dotyčná osoba bude moci provozovat, projde-li úspěšně procedurou profesního uznávání.

---

²³KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 152. ISBN 978-80-7380-335-3.

²⁴Viz. Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Belgický stát v. René Humbel a Marie-Thérèse Edel, Věc 263/86, dostupné z: <http://1url.cz/NIP3>

²⁵Viz. FOREJTOVÁ, Monika a Michaela TRONEČKOVÁ. *Evropské právo v praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 43-46. Monografie (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-018.

²⁶Hlava IV., Kapitola 2, čl. 49 Smlouva o fungování EU ve znění Lisabonské smlouvy

²⁷Viz. Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, The Queen v. H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc, Věc 81/87, dostupné z: <http://1url.cz/DIPV>, Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 16. prosince 2008 CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt, Věc C-210/06, dostupné z: <http://1url.cz/OIP4>

3. Akademické uznávání

Akademické uznávání jako takové není v právu EU zvláště závazně upraveno primárním či sekundárním právem a ani Evropský soudní dvůr se v rámci svého rozhodování této problematice příliš nevěnoval²⁸. Pokud hovoříme o judikatuře Evropského soudního dvora, jež má přímou vazbu na vzdělávací proces, nejčastější řešené případy se věnují studentské mobilitě spojené s udělením finanční podpory studentům studujícím na území jiného členského státu²⁹.

Postup uznávání diplomů získaných v zahraničí se liší dle toho, zdali dané členské státy mezi sebou uzavřeli tzv. ekvivalenční dohodu³⁰. V případě České republiky se jedná o dohody uzavřené se Polskem, Slovinskem, Maďarskem, Německem a Slovenskem. Veškeré tyto dohody, vyjma dohody se Slovenskem³¹, patří do kategorie tzv. prezidentských smluv, které mají přednost před zákonem. Dohoda se Slovenskem platná od roku 2001 nahradila původní dohodu z roku 1992, ze které ovšem přebírá ustanovení, které zakládá automatický režim uznávání akademických diplomů dosažených na Slovensku po 1. lednu 1993. V případě Německa je nutné, aby držitelé diplomů podali nejprve žádost o uznání dosaženého zahraničního vysokoškolského vzdělání. Držitelé diplomů z Polska, Maďarska a Slovinska nemají povinnost žádat o vydání osvědčení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a diplomy z těchto zemí jsou automaticky uznávány na území České republiky. Dále se ověření dosaženého vzdělání nevyžaduje v zemích, jež s Českou republikou uzavřely smlouvu o právní pomoci³². Pokud země nemají mezi sebou uzavřenou bilaterální ekvivalenční dohodu, proces akademického uznávání se řídí obecným systémem. Žádost o uznání dosaženého vzdělání se podává k veřejné vysoké škole, která

---

²⁸Vyjma například Rozsudku Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Dieter Kraus v. Land Baden Württemberg, Věc C-19/92, dostupné z: <http://1url.cz/y1Yt>

²⁹Rozsudek soudního dvora (třetí senát) ze dne 24. října 2013, Andreas Ingemar Thiele Meneses v. Region Hannover, Věc C-220/12, dostupné z: <http://1url.cz/y1YK>

³⁰Dohoda o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání a dokladů o vědeckých hodnostech a akademických titulech

³¹Dohoda se Slovenskem patří do kategorie tzv. vládních smluv

³²Afghánistán, Albánie, Alžírsko, Belgie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Francie, Gruzie, Jemen, Chorvatsko, Korea, Kuba, Kypr, Kyrgyzstán, Maďarsko, Makedonie, Moldavsko, Mongolsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Sýrie, Španělsko, Švýcarsko, Ukrajina, Uzbekistán, Vietnam.

nabízí podobný studijní program, který se obsahově shoduje s diplomem, které jsou předmětem uznávání. Odvolacím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, jež má též pravomoc určit, která vysoká škola je oprávněna o uznání rozhodnout nebo případně v dané věci může rozhodnout samo.

3.1 Vzdělávací politika EU

Lisabonská smlouva ruší komplexní strukturu pilířů zavedenou Maastrichtskou smlouvou a zavádí jasnější rozdělení kompetencí mezi EU a členskými státy a uvádí přesnou klasifikaci tří hlavních typů kompetencí. Jedná se o kompetence výlučné, sdílené a podpůrné. Výlučné kompetence EU se týkají celní unie, stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu, měnové politiky pro členské státy, jejichž měnou je euro, zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky a společná obchodní politika. Tyto kompetence může vykonávat pouze a výlučně EU ve výše zmíněných oblastech, kde má zákonodárnou moc vydávat právně závazné akty. Úloha členských států se limituje pouze na aplikaci těchto aktů. Sdílené kompetence, jak již název napovídá, jsou kompetence rozdělené mezi členské státy a EU. Obě dvě strany jsou oprávněny přijímat právně závazné akty, avšak členské státy uplatňují svou pravomoc pouze v rozsahu, ve kterém se jí EU rozhodla neuplatnit, nebo jí tato pravomoc vůbec nepřísluší. Jedná se například o oblasti vnitřního obchodu, sociální politiky, životního prostředí, ochrany spotřebitele, dopravy, transevropské sítě, prostoru svobody, bezpečnosti a práva, veřejného zdraví, zemědělství a rybolovu³³, hospodářské, sociální a územní soudržnosti, technologického rozvoje a vesmíru, společné politiky rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Jako poslední zmíníme pravomoc podpůrnou, do které mimo jiné spadá právě oblast vzdělávání. EU je zde značně omezena, jelikož nemá legislativní pravomoc, a tedy nedisponuje právem zasahovat do kompetencí jednotlivých členských států, nezbývá jí tedy než pouze podporovat, koordinovat a doplňovat činnost smluvních stran³⁴.

Přestože v rámci evropské politiky vzdělávání hrají hlavní roli členské státy, kde každý má ve své kompetenci právní úpravu vzdělávacího systému, EU

---

³³vyjma odvětví spadajícího do výlučné kompetence EU

³⁴COUTRON, Laurent. *Droit de l'Union européenne*. 1re éd. Paris: Dalloz, 2011. ISBN 9782247105939.

v rámci své podpůrné kompetence koordinuje jednotlivé státní systémy tak, aby prostřednictvím jejich spolupráce došlo k naplnění společných cílů, které si EU vytyčila.³⁵

„Každý členský stát EU si vytváří vlastní politiku vzdělávání, nicméně EU je podporuje v tom, aby si stanovily společné cíle a sdílely osvědčené postupy. Zda EU uspěje po ekonomické stránce i v budoucnu závisí na tom, bude-li její obyvatelstvo mít odpovídající vzdělání, tak aby obstála v konkurenci globalizovaného hospodářství, stavějícím na znalostech. EU rovněž financuje programy pomáhající lidem, kteří chtějí studovat v zahraničí, účastnit se v cizině odborné přípravy, pracovní stáže nebo dobrovolné činnosti, a propaguje studium jazyků a e-learning.“³⁶ Z toho tedy vyplývá, že oblast vzdělávání a mládeže nemůže být upravována sekundárním právem EU, to však neplatí v případech, kdy je tato problematika propojena s jiným odvětvím, které již do pravomoci EU spadá.

3.1.1 Orgány a instituce EU podílející se na vzdělávací politice EU

Evropský parlament se podílí na koordinaci vzdělávací politiky prostřednictvím výboru pro kulturu a vzdělávání, jenž je příslušný ve věcech týkajících se vzdělávací politiky EU, a to podporou systému evropských škol, celoživotního vzdělávání a spolupráce s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi³⁷. Evropská komise se zaměřuje na dva hlavní aspekty vzdělávací politiky, a to na jedné straně na spolupráci s národními autoritami³⁸ a evropskými subjekty, které se zaobírají zlepšením vzdělávacího systému a výměnou osvědčených postupů v této oblasti, a na druhé straně na jiné rozvojové a mezivládní programy týkající se financování. Evropská komise též vydává dva typy dokumentů, jež jsou určující pro rozvoj a směr, kterým se vzdělávací politika

---

³⁵FAVRET, Jean-Marc. *L'essentiel de l'Union européenne: ses institutions et son droit*. 11e éd. 2011-2012. Paris: Gualino-Lextenso éd, 2011, s. 55. ISBN 9782297018739.

³⁶EVROPSKÁ UNIE, 1995-2013. *Vzdělávání, odborná příprava a mladí lidé* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/educ/index_cs.htm

³⁷ZARKA, Jean-Claude. *L'essentiel des institutions de l'Union européenne*. 14e éd. à jour du nouveau traité européen, TSCG, et du mécanisme européen de stabilité, MES. Paris: Gaulino éditeur, 2012, s. 22-23. ISBN 9782297025362.

³⁸LENAERTS, Koen, Piet VAN NUFFEL a Robert BRAY. *Constitutional law of the European Union*. 2. ed. London: Thomason, Sweet, 2005, s. 5-052. ISBN 978-042-1886-100.

bude ubírat. Jedná se o Bílé a Zelené knihy, které nejsou pro členské státy závazné, avšak mají doporučující efekt a mohou se přeměnit v akční plány EU. Do procesu vzdělávání se dále zapojuje Rada Evropské Unie, Výbor regionů, Evropská investiční banka a Agentury EU^{39, 40}.

Politiku vzdělávání v Evropské radě od roku 2012 zastává Řídící výbor pro vzdělávací politiku a praxi, který vytváří různé programy a projekty na podporu výchovy k demokratickému občanství, vzdělávací politiku a jazykovou politiku v multikulturní Evropě. Rámec pro aktivity v oblasti vzdělávání tvoří projekty a programy, které jsou zaměřeny na podporu nových demokracií, výchovu k demokratickému občanství, sociální soudržnost, bezpečnost demokracie, vzdělávací politiku, vyučování dějepisu ve školách a jazykovou politiku v mnohojazyčné a multikulturní Evropě. Co se týká směřování vzdělávací politiky EU, nejdůležitějším orgánem je Stálá konference ministrů školství členských zemí Rady Evropy, která se schází jednou za tři až čtyři roky. Poslední fórum, na kterém se sešli ministři školství, bylo Pražské fórum roku 2008. Rada Evropy spolupracuje s mezinárodní organizací spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, UNESCO⁴¹, která úzce spolupracuje s Evropskou radou a jejím cílem je celkové prohloubení spolupráce ve vzdělávací politice mezi jednotlivými subjekty mezinárodního práva, poněvadž ekonomický a sociální rozkvět vidí právě ve vzdělání.

3.1.2 Lisabonská strategie

Spolupráce mezi členskými státy a institucemi EU na úrovni evropské politiky vzdělávání a odborné přípravy vzrostla na významu při formování tzv. Lisabonské strategie roku 2000, jejímž hlavním cílem bylo udělat z EU nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku na světě do roku 2010. Evropští politikové si byli vědomi faktu, že ke zlepšení sociální a ekonomické vyspělosti je nutné především zlepšit evropský systém vzdělávání.

---

³⁹ Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání (CEDEFOP), Evropská nadace odborného vzdělávání, Informační síť o vzdělávání v Evropě (EURYDICE), Výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu (EACEA) a Evropský inovační a technologický institut (EIT)

⁴⁰ EVROPSKÁ UNIE, 1995-2013. *Vzdělávání, odborná příprava a mladí lidé* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/educ/index_cs.htm

⁴¹ UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)

„Původní záměr lisabonské strategie můžeme shrnout takto: zvýšit ekonomický růst a dosáhnout vyšší míry zaměstnanosti, a to prostřednictvím znalostí a jejich aplikace (vědy, vzdělání, inovací a ekonomických reforem), aniž by byla ohrožena sociální soudržnost a dosažená úroveň ekologických standardů. Realizace nové strategie se měla obejít bez vytváření nových institucí. Evropská rada měla každoročně na svém jarním zasedání zhodnotit průběh strategie, přičemž měla být posílena iniciativní úloha Komise. Pro sledování a hodnocení strategie měla být každoročně vypracována zpráva (Scoreboard) a vedle toho zpráva o konkurenčním postavení EU ve světě.“⁴²

Lisabonská strategie byla dosti kritizována a zdaleka nespĺnila očekávání⁴³. Reformy, které byly provedeny na evropské úrovni, nebyly dostačující, neboť měly být provedeny též na úrovni národní⁴⁴. Z tohoto důvodu byla vypracována nová strategie, Evropa 2020, jež nastoluje dlouhodobé cíle EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Mimo záležitosti čistě ekonomické a sociální se Evropa 2020 zaměřuje na celoživotní učení, mobilitu, zlepšení kvality a efektivity vzdělání a odborné přípravy, zlepšení kreativity a inovace na všech úrovních vzdělání a odborné přípravy a podporování sociální soudržnosti a aktivního občanství. Činnosti vyvíjené v rámci této strategie jsou aplikovatelné na všechny stupně vzdělávání.

„Evropa 2020“ je strategie EU, jejímž cílem je v příštím desetiletí dosáhnout nového růstu. Chceme, aby se v dnešním měnícím se světě v EU vytvořila inteligentní a udržitelná ekonomika, která podporuje sociální začleňování. Tyto tři vzájemně provázané priority by měly EU i členským státům pomoci ke zvýšení zaměstnanosti a produktivity a ke zlepšení sociální soudržnosti. Unie si stanovila pět ambiciózních cílů, které se týkají zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky. Ty by měly být dosaženy do roku 2020. Všechny členské státy si v každé z těchto oblastí stanovily své vlastní cíle. Celou strategii tak podpoří konkrétní činy na úrovni EU i

---

⁴²URBAN, Luděk. *Lisabonská strategie a vnitřní trh* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://1url.cz/glcO>

⁴³RAIM, Laura. *Pourquoi la stratégie de Lisbonne a échoué*. [online]. 2010 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://lexpansion.lexpress.fr/economie/pourquoi-la-strategie-de-lisbonne-a-echoue_227999.html

⁴⁴La Stratégie 2020: analyse et perspectives. In: [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://www.cultureactioneurope.org/lang-fr/component/content/article/41-general/597-the-eu-2020-strategy-analysis-and-perspectives>

členských států.⁴⁵

3.2 Boloňský proces

Boloňský proces, ačkoli není pro jednotlivé země právně závazný, je klíčový ve vývoji politiky vzdělávání EU. Cílem Boloňského procesu, jehož počátek sahá do roku 1999⁴⁶, je vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání⁴⁷ na základě kooperace jednotlivých zúčastněných zemí, které se pravidelně scházejí na konferencích či fórech a řeší aktuální problémy ve vzdělávací politice. Výsledkem jednotlivých setkání jsou deklarace a komuniké, jež shrnují hlavní body jednání, a kterým se budeme věnovat v následujících podkapitolách.

Dále tento proces směřuje k vytvoření srozumitelných a srovnatelných vzdělávacích systémů, zavedení převoditelných systému kreditů, zlepšení podpory pracovníků a mobility studentů, k budování systémů zajišťování kvality v souladu s evropskými doporučeními a pokyny, zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti, atraktivnosti a srovnatelnosti evropského vysokoškolského systému.⁴⁸

3.2.1 Hlavní aktéři a nástroje Boloňského procesu

Boloňského procesu se vedle signatářských zemí účastní konzultativní členové, kteří však hrají klíčovou roli v zavádění a hodnocení jednotlivých reforem evropského vzdělávacího systému. Hlavní řídicí struktura je Bologna Follow-up Group⁴⁹, která je složena ze zástupců všech členských zemí Boloňského procesu, Evropské komise a poradních členů, mezi které patří ENQA, EURASHE, EUA, ESU, Rada Evropy, UNESCO a BUSINESSEUROPE. My se nyní zaměříme na některé z nich.

ENQA⁵⁰ vznikla nejdříve jako síť na základě doporučení Rady v roce 2000 a v roce 2004 se přeměnila v asociaci. Jedná se o tzv. zastřešující asociaci, jež

---

⁴⁵ José Manuel Barroso, předseda Evropské komise, dostupné z: <http://1url.cz/xFes>

⁴⁶ Podepsání Boloňské deklarace 19. června 1999, Boloň

⁴⁷ Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání - European Higher Education Area, dále jen „EHEA“

⁴⁸ URSIN ET AL, Jani. The Bologna Process: help or hindrance to the development of European higher education?. *European educational research journal EERJ* [online]. 2010, Volume 9, Number 1, s. 29-31 [cit. 2014-03-08]. DOI: 1474-9041. Dostupné z: <http://1url.cz/UFBN>

⁴⁹ Bologna Follow-up Group - Řídicí skupina Boloňského procesu, dále jen „BFUG“

⁵⁰ ENQA - European Association for Quality Assurance in Higher Education, (Evropská asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství)

zastupuje své členy na evropské i mezinárodní úrovni v politických rozhodovacích procesech a spolupracuje s dalšími poradními členy Boloňského procesu ve snaze zvýšit kvalitu vysokoškolského vzdělávání a posílit spolupráci v této oblasti. Jedním ze stálých členů je též Akreditační komise České republiky, která v květnu 2013 organizovala v Praze vůbec první fórum ENQA.⁵¹

EURASHE⁵² vznikla v roce 1990 a sdružuje jednotlivé vzdělávací instituce, jako jsou univerzity a profesně orientované organizace účastníci se procesu vysokoškolského vzdělávání. EURASHE zastupuje navenek názory svých členů a nabízí jim účast na mnoha programech a výzkumech v rámci Boloňského procesu, a to za účelem podpory rozvoje EHEA.⁵³

Význam spolupráce studentů a univerzit byl mnohokrát zmíněn během jednotlivých konferencí, a proto následující dvě asociace mají velký význam ve vývoji EHEA.

Počátky ESU⁵⁴ sahají do roku 1982, kdy vznikla Západní evropská studentská informační kancelář⁵⁵, jež se v průběhu let formovala a z pouhé informační organizace se vyvinula organizace politická, která navenek reprezentuje názory svých členů na vzdělávací politiku EU.

EAU⁵⁶ vznikla v roce 2001 sloučením Konference evropských rektorů a Konfederací rektorů Evropské unie za účelem spolupráce a výměny informací v oblasti vysokoškolského vzdělávání. Členskou základnu tvoří univerzity ze 47 zemí, které mají možnost se účastnit aktivit pořádaných EAU, tím pádem sledovat vývoj evropské vzdělávací politiky a zároveň se podílet na vytváření nových trendů v této oblasti.⁵⁷

Společné politiky jsou spolu se standardy EHEA diskutovány na jednotlivých konferencích a na základě konsensu zúčastněných zemí jsou zformulovány v deklarácích a komuniké, které berou v potaz i výsledky a

---

⁵¹Statutes of the European Association for Quality Assurance in Higher Education. In: *European Association for Quality Assurance in Higher Education* [online]. 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/PFdG>

⁵²EURASHE - European Association of Institutions in Higher Education (Asociace institucí vysokoškolského vzdělávání)

⁵³About EURASHE. *European association of Higher Education Institutions* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/bFdl>

⁵⁴ESU- European Students' Union (Evropské unie studentských svazů)

⁵⁵WESIV-Western European Students Information Bureau

⁵⁶EAU- European University Association (Evropská asociace univerzit)

⁵⁷EUA at a glance. *European university association* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/bFdp>

hodnocení pracovních skupin, Řídící skupiny Boloňského procesu a konsultativních členů. Realizace Boloňského procesu probíhá na základě plnění pracovních programů, které provádí na národních úrovních jednotlivé signatářské země a v celoevropském měřítku Řídící skupina Boloňského procesu⁵⁸.

Výše zmíněné standardy a směrnice pro zajišťování kvality EHEA⁵⁹ jsou jedním z hlavních nástrojů Boloňského procesu a byly vytvořeny ENQA za spolupráce s EURASHE, ESU a EUA. ESG byly přijaty v rámci Bergenského komuniké v roce 2005 a další komuniké jejich implementaci dále podporovaly. ESG poukazují na kulturní, sociální, politickou a jazykovou rozdílnost jednotlivých zemí, a tedy i jejich vzdělávacích systému. V tomto smyslu nevyžadují plnění jednotných detailních předpisů, naopak mají spíše vzbudit zájem o diskusi týkající se rozdílných postojů ke kvalitě vzdělávání. Otázkám jejich implementace se věnují například programy Map-ESG a IBAR, jež mapují situaci a na základě získaných poznatků řeší případnou nutnost revize.⁶⁰ Dalšími nástroji Boloňského procesu jsou kreditový systém ECTS⁶¹ a dodatek k diplomu⁶².

3.2.2 Deklarace, komuniké a fóra Boloňského procesu

3.2.2.1 Sorbonnská deklarace

*„Evropský proces se v poslední době posunul o několik velmi významných kroků kupředu. Ať jsou to změny jakkoliv významné, nesmíme zapomenout, že Evropa není pouze Evropou eura, bank a ekonomiky, musí být i Evropou znalostí. Je třeba posílit a vybudovat intelektuální, kulturní, sociální a technický rozměr našeho kontinentu. Musí to být univerzity, které budou tuto dimenzi z velké části vytvářet a budou v jejím rozvoji hrát hlavní roli.“*⁶³ Tento úryvek je úvodním odstavcem tzv. Sorbonnské deklarace, která byla 25. května 1998 podepsána v Paříži u příležitosti výročí 700 let pařížské Sorbonny ministry školství čtyř hlavních evropských aktérů - Francií, Itálií, Německem a Spojeným

⁵⁸Řídící skupina Boloňského procesu - Bologna Follow up Group, dále jen „BFUG“

⁵⁹Dále jen „ESG“ - European standards and guidelines for QA in the EHEA

⁶⁰ŠEBKOVÁ, Helena. European standards and guidelines for QA in the EHEA a projekty Map-ESG, IBAR. In: *Hodnocení kvality vysokých škol: 13.seminář* [online]. 13. seminář. MU, Telč, 2012 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://1url.cz/zFIL>

⁶¹Viz podkapitola 4.3.1

⁶² Viz podkapitola 3.4.2

⁶³Společná deklarace o harmonizaci výstavby evropského systému vysokého školství, tzv. Sorbonnská deklarace ze dne 25. května 1998, dostupná z: <http://1url.cz/LI0e>

královstvím⁶⁴. Celým názvem Společná deklarace o harmonizaci výstavby Evropského systému vysokého školství byla výsledkem jednání o konkrétních zásadách a cílech evropského systému školství a měla pozitivní dopad na další vývoj vysokoškolského systému v členských státech. Byla předstupněm Boloňské deklarace, a tedy samotného Boloňského porcesu.

Sorbonnská deklarace konstatuje nízké využívání mobility studentů mezi jednotlivými vysokoškolskými institucemi členských států, a proto je nutno přispět k usnadnění transparentnosti tohoto systému. Jako nástroje směřující ke zjednodušení uznávání dosaženého stupně vysokoškolského vzdělání navrhuje zavedení kreditového systému a používání dvoucyklového⁶⁵ semestrálního systému. V obou cyklech si deklarace dává za cíl posílit již zmíněnou mobilitu studentů a zaměstnanců.⁶⁶

3.2.2.2 *Boloňská deklarace*

Na Sorbonnskou deklaraci navazuje Boloňská deklarace, jež byla podepsána v Boloni 19. června 1999 31 ministry z 29 členských zemí, a kterou byl zahájen samotný Boloňský proces. Boloňská deklarace podporuje a navazuje na myšlenky obsažené v deklaraci z roku 1998 a dává si za cíl vybudování evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a jeho podporu v mezinárodním měřítku.

Rozšiřuje úpravu dvou cyklů vysokoškolského vzdělání, zavádí přílohu k diplomu⁶⁷ a vypracovává detailní systém kreditů⁶⁸, který podstatně usnadní studentskou mobilitu. Dále se země zavazují k podpoře odstranění překážek svobodného pohybu studentů, učitelů, výzkumných pracovníků a administrativního personálu a k podpoře evropské spolupráce v oblasti udržování kvality.⁶⁹ Boloňská deklarace obsahuje plán rozvoje vysokoškolského systému do roku 2010.

Tyto dvě deklarace byly mimo jiné reakcí na postupný úpadek zájmu

---

⁶⁴Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *Bologna process: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

⁶⁵První cyklus – bakalářské studium, Druhý cyklus – magisterské a doktorandské studium

⁶⁶Tzv. Sorbonnská deklarace, dostupná z: <http://1url.cz/L10e>

⁶⁷ Viz podkapitola 3.4.2

⁶⁸ Viz podkapitola 3.4.1

⁶⁹ Společné prohlášení ministrů školství evropských států na setkání v Boloni dne 19. června 1999, tzv. Boloňská deklarace, dostupná z: <http://1url.cz/gl0i>

studentů, zejména z Asie, studovat na evropských školách. Reagovaly také na nutnost dalšího rozvoje evropského vysokoškolského systému, aby nedošlo k jeho stagnaci za mimoevropskými vysokoškolskými systémy rozvojových zemí, které se těšily nevídanému rozkvětu. Již tzv. Sorbonnská deklarace nastínila ideu programu, který umožní vysokoškolským studentům strávit minimálně jeden semestr na zahraniční vysokoškolské instituci, přičemž domácí vysokoškolská instituce mu jej uzná jako součást jeho studijního programu. Cílem bylo vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, který bude přitažlivý jak pro členské země, tak pro mimočlenské státy a dojde k lepšímu využití volného pohybu studentů, vysokoškolských pracovníků a vědců.⁷⁰

3.2.2.3 Pražské komuniké

Na Boloňskou deklaraci navazuje komuniké, jež bylo výsledkem summitu konaného v Praze v roce 2001. Ministři 32 signatářských zemí posoudili vývoj vzdělávací politiky EU, jehož základ byl položen deklarací z roku 1999. Došli k závěru, že je nutné dále pokračovat ve vytyčených bodech.

Ministři zdůraznili nutnost zapojení vysokých škol a studentů do procesu vybudování EHEA, posílení atraktivnosti evropského modelu vysokoškolského vzdělávání pro mimoevropské vysokoškolské instituce a prohloubení spolupráce mezi sítěmi uznávání titulů a sítěmi zajišťování kvality. Dále upozornili na potřebu zefektivnění systému titulů a zavedení kreditového systému, který je nezbytný pro usnadnění akademického i profesního uznávání kvalifikací evropských občanů.⁷¹

3.2.2.4 Berlínské komuniké⁷²

Komuniké z roku 2003 hlouběji rozpracovává cíle vytyčené v Pražském komuniké. Ministři shledali pokrok ve zlepšení spolupráce mezi vysokými školami, studenty a dalšími partnery a zaměřují se na zlepšení zabezpečení kvality, zefektivnění dvoucyklového systému a systému uznávání titulů a délky

---

⁷⁰ Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *Bologna process: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

⁷¹ Komuniké ze setkání ministrů zodpovědných za vysoké školství v Praze ze dne 19. května 2001, tzv. Pražské komuniké, dostupné z: <http://1url.cz/ql0w>

⁷² Komuniké Konference ministrů odpovědných za vysoké školství v Berlíně 19. září 2003, tzv. Berlínské komuniké, dostupné z: <http://1url.cz/EI0o>

studia. Za hlavní podstatu vytvoření EHEA ministři označili zabezpečení kvality, k jejímu zlepšení je zapotřebí vytvoření uniformních standardů a postupů. Dvoucyklový systém se osvědčil a evropské vysokoškolské vzdělání se posunulo do fáze restrukturalizace, která by měla být završena v roce 2005.

Co se týká zahraniční mobility, základu pro vytvoření EHEA, zde došlo od posledního summitu k velkému pokroku a ministři znovu zdůrazňují potřebu dále pokračovat v odstraňování překážek volného pohybu v rámci EHEA a v zájmu podpory mobility studentů podniknou ministři kroky potřebné k přenositelnosti národních půjček a grantů. Mobilita studentů má být též usnadněna vytvořením jednotného kreditního systému ECTS⁷³, který se čím dál více stává všeobecně uznávaným systémem přenosu kreditů. Podpora zvyšování atraktivnosti EHEA se bude rozvíjet prostřednictvím spolupráce se třetími zeměmi, a to nadnárodními stipendijními programy pro studenty.

Během summitu došlo k podepsání Lisabonské úmluvy o uznávání, již ministři pokládají za klíčovou pro uznávání akademických titulů. Od roku 2005 studenti obdrží automaticky a bezplatně dodatek k diplomu, který má zlepšit transparentnost a usnadnit již zmíněné uznání titulů. Veškeré zmíněné reformy procesu vysokoškolského vzdělávání s cílem dokončení EHEA musí být zaváděny s pomocí vysokoškolských institucí a spoluprací studentů. Od Pražského summitu vzniklo mnoho evropských programů, jež ministři budou podporovat na národních úrovních za účelem usnadnění zavádění a uznávání těchto společných akademických titulů. Lze tedy říci, že Berlínské komuniké prohlubuje celkovou jednotnost systému vzdělávání a zavádí nové nástroje, které usnadní spolupráci v rámci EHEA, za účelem posílení mobility a celoživotního vzdělávání v evropském i v mezinárodním měřítku. Ministři se též shodli na myšlence založení BFUG, rady a Bologna sekretariátu, které mají na starosti vypracovávání zpráv průběžného hodnocení mezi jednotlivými summity.

3.2.2.5 Bergenské komuniké

Ministerský summit v roce 2005 se soustředil na debatu ohledně významu partnerství mezi zainteresovanými stranami, zlepšení spolupráce ve výzkumu, a to především se zaměřením na třetí cyklus, doktorandský studijní program. Členské

---

⁷³Viz podkapitola 3.4.1

státy budou nadále prohlubovat mezinárodní přístupnost a atraktivitu EHEA⁷⁴.

3.2.2.6 Londýnské komuniké

V roce 2007 počet členských zemí vzrostl na 46. Ministři se tentokrát zaměřili na hodnocení dosaženého pokroku v oblasti mobility, dále na uznávání kvalifikací, celoživotní učení a zajištění kvality. Poprvé od počátku Boloňského procesu byl definován pojem sociálního aspektu⁷⁵.

3.2.2.7 Komuniké z Leuven/Louvain-la-Neuve⁷⁶

Komuniké z roku 2009 se vyznačuje určením priorit vysokého školství na další desetiletí a zavedením nové orientace Boloňského procesu, jenž umožní naplnění jeho cílů, a to zaváděním hloubkových reforem. Tyto hlavní body komuniké a připravované reformy se týkají především sociálního rozměru přístupu ke studiu, celoživotního učení, zvýšení zaměstnatelnosti díky lepší přípravě studentů, vzdělávání, výzkumu a inovace, mezinárodní otevřenosti, mobility, shromažďování dat, vícerozměrných nástrojů pro zajištění transparentnosti a financování. Další inovací je změna vnitřní organizační struktury, kdy budou k 1. červenci 2010 místo jedné země předsedající EU předsedat země dvě, země předsedající EU a země, jež není jejím členem.⁷⁷

3.2.2.8 Budapešťsko – Vídeňská konference

„Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání byl slavnostně vyhlášen ve dnech 11. - 12. března 2010 na konferenci ministrů v Budapešti a ve Vídni. Společnou deklaraci přijalo již 47 zemí. Nezávislí experti i jednotlivé instituce a zájmové skupiny se shodli, že bylo dosaženo významného pokroku, a zdůraznili obrovskou změnu, která se udála s vysokým školstvím zejména na kontinentální Evropě. Z téměř exkluzivně národních systémů vysokoškolského vzdělávání, které se lišily strukturou studia a jejichž studijní programy bylo obtížné porovnávat, se vytvořila platforma zemí, které spolupracují, diskutují a společně koordinují rozvoj svého vysokoškolského systému a tím spojené reformy. Zemím Boloňského

---

⁷⁴About Bologna process: History of EHEA. *European higher education area: Bologna process, European higher education area* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/P10H>

⁷⁵Londýnské komuniké ze dne 18. května 2007, dostupné z: <http://1url.cz/v10E>

⁷⁶Komuniké konference evropských ministrů odpovědných za vysoké školství Lovaň, 28.–

29. května 2009, tzv. Komuniké z Leuven/Louvain-la-Neuve, dostupné z: <http://1url.cz/ol0V>

⁷⁷About Bologna process: History of EHEA. *European higher education area: Bologna process, European higher education area* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/P10H>

*procesu se podařilo vytvořit systém národních systémů s poměrně harmonizovanou architekturou studia řešenou ve třech stupních – bakalářském, magisterském a doktorském. Vytvořily si společné standardy a metodické postupy pro zabezpečování kvality, stejně jako zastřešující rámec kvalifikací. V současné době se Boloňský proces dostal do fáze, kdy je třeba začít uvážlivě hodnotit, co se podařilo, přemýšlet, jak vylepšit to, co se plně nepovedlo, dotáhnout ty části reformy, které dosud nebyly v centru pozornosti a nejsou zatím implementovány.*⁷⁸

Oficiálním zahájením EHEA došlo k naplnění cíle, jenž si vytyčila Boloňská deklarace ohledně společného evropského rámce vysokoškolského vzdělávání. Završení EHEA však nepředstavuje naprosté splnění všech cílů, které si ministři v průběhu Boloňského procesu vymezili. Tímto Boloňský proces a nově vzniklý EHEA vstupují do nové fáze, a to konsolidace a společné operacionalizace.

3.2.2.9 Boloňská politická fóra

V rámci Boloňského procesu byla mimo jednotlivá komuniké organizována politická fóra:

- Boloňské politické fórum Louvan la Neuve
- Boloňské politické fórum Vídeň
- Boloňské politické fórum Bukurešť

Účast na Boloňském politickém fóru v Louvan la Neuve byla hojná, a to především kvůli účasti velkého počtu mimoevropských zemí, které se začaly zajímat o ideu samotného Boloňského procesu, především o problematiku související s uznáváním vzdělání, evropským rámcem kvalifikací, mobilitou na akademické půdě a zabezpečením kvality. Některé zúčastněné země, jako Izrael, Kazachstán a Tunis, chtěly přistoupit k Boloňskému procesu, zatímco například země Latinské Ameriky plánovaly pouze spolupráci s EHEA.⁷⁹

Boloňské fórum ve Vídni se zaměřilo na sociální a ekonomické otázky, které vyvstaly v závislosti na ekonomické krizi. Ministři 47 členských zemí

---

⁷⁸Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *Bologna process: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-04-29]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>

⁷⁹Boloňské politické fórum Leuven/Louvain-la-Neuve 2009, Statement by the Bologna Policy Forum 2009, dostupné z: <http://1url.cz/ql0T>

nachází částečné řešení hospodářské krize v reformě terciárního vzdělávání. Z tohoto důvodu se zaměřili na tři hlavní body - zkvalitnění vysokoškolského vzdělávání, vybavení studentů potřebnými zkušenostmi do budoucího zaměstnání a zvýšení mobility. V rámci zlepšení mobility všechny členské země Boloňského procesu přijaly novou strategii s cílem zvýšení mobility do roku 2020⁸⁰. Hlavními tématy posledního politického fóra konaného v Bukurešti v dubnu 2012 byly investice do vysokého školství, posílení automatického uznávání získané kvalifikace mezi zeměmi EHEA, zlepšení vysokoškolského systému a přístupu ke studiu i pro sociálně slabší, mobilita⁸¹, zabezpečování kvality, doktorský⁸² a magisterský⁸³ studijní program a prohloubení kooperace mezi jednotlivými zeměmi.⁸⁴ Další plánované fórum se uskuteční v roce 2015 v Arménském Jerevanu.

3.3 Lisabonská úmluva⁸⁵

Lisabonská úmluva o uznávání byla vypracována pod záštitou Rady Evropy a UNESCO a podepsána v roce 1997, tedy před začátkem Boloňského procesu. Z textu úmluvy je zřejmá důležitost vytvoření jednotného procesu uznávání diplomů a kvalifikací a jeho harmonizace. Lisabonská úmluva je jednou z mnoha mnohostranných smluv o uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání⁸⁶. Tato úmluva je dalším krokem k usnadnění procesu uznávání, což má vliv na další

---

⁸⁰Bologna Policy Forum Statement, Vídeň, ze dne 12. března 2010, dostupné z: <http://1url.cz/ml0d>

⁸¹Mobility strategy 2020 for the European Higher Education Area, Mobility for Better Learning- Strategie pro mobilitu v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, dostupné z: <http://1url.cz/sl00>

⁸²efektivní aplikace tzv. Salcburských principů a doporučení, dostupné z: <http://1url.cz/ulX0>

⁸³zda-li existuje možnost zavedení podobných principů jako u doktorského studia v návaznosti na konferenci pojednávající o magisterském studiu v Berlíně roce 2011, dostupné z: <http://1url.cz/OIXv>

⁸⁴Investice do vysokého školství, investice pro budoucnost. *Vysoké školství ve světě: Pravidelný a systematický monitoring dění ve vysokoškolské politice, vysokoškolských systémech i na jednotlivých VŠ v zahraničí.* [online]. 2012 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/WIXF>

⁸⁵Úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu, tzv. Lisabonská úmluva, č. 165, přijatá dne 11. dubna 1997, Dostupné z: <http://1url.cz/pFdd>

⁸⁶Úmluva o uznávání studií a diplomů týkajících se vysokého školství ve státech evropského regionu - tzv. Pařížská úmluva sjednána v rámci UNESCO dne 21. prosince 1979, Evropská úmluva o rovnocennosti dokladů umožňujících přístup na vysoké školy č. 15 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 11. prosince 1953, Evropská úmluva o rovnocennosti částečného studia na vysokých školách č. 21 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 15. prosince 1956, Evropská úmluva o akademickém uznávání univerzitní kvalifikace č. 32 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 14. prosince 1959, Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o rovnocennosti dokladů o vzdělání umožňujících přístup na vysoké školy č. 49 podepsaný členskými státy Rady Evropy dne 3. června 1964

politiky EU.

3.3.1 Významné atributy Lisabonské úmluvy

Držitelé, již získali vzdělání v jedné ze signatářských zemí, mají právo na jeho uznání v jiné signatářské zemi na základě podání žádosti, jež obsahuje informace poskytnuté v dobré víře. Proces uznávání probíhá za dodržení zásady zákazu diskriminace⁸⁷ a o uznání či neuznání dosaženého vzdělání má pravomoc rozhodnout pouze příslušný uznávací orgán⁸⁸. „Každá strana zajistí, aby postupy a kritéria používaná při hodnocení a uznávání kvalifikací byla jasná, koherentní a spolehlivá.“⁸⁹ Případné zamítnutí žádosti musí být odůvodněné a důvodem mohou být pouze značné rozdíly ve všeobecných požadavcích na daný druh vzdělání. Členské země mají povinnost poskytnout informace o jejich programech vysokoškolského systému, které budou přístupné všem, a dále by v každé této zemi mělo být vytvořeno informační středisko⁹⁰, jež bude podávat informace o jednotlivých vzdělávacích systémech a o samotném procesu akademického uznávání. Vysokoškolské instituce si samozřejmě mohou upravit podmínky pro přijímací řízení, avšak tyto podmínky nesmějí být diskriminační pro zahraniční studenty. Lisabonská úmluva též zdůrazňuje důležitost používání dodatku k diplomu⁹¹, který značně usnadní proces uznávání a vyzývá signatářské země, aby motivovaly národní instituce vysokoškolského vzdělávání k jeho vydávání.

Na aplikaci a dodržování Úmluvy dohlíží Komise Úmluvy o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu a Evropská síť národních informačních středisek⁹² pro akademickou mobilitu a uznávání.

Komise Úmluvy je složena ze zástupců každé smluvní strany, což se netýká Evropského společenství, a v rámci jejích pravomocí může přijímat právně nezávazná doporučení, prohlášení, protokoly a vzory správných postupů pro orgány signatářských zemí, přičemž jednotlivé země budou podporovat

---

⁸⁷Zákaz diskriminace na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, případného zdravotního postižení, jazyka, náboženství, politického přesvědčení, nebo národního, etnického nebo sociálního původu kandidáta

⁸⁸Vysokoškolské instituce nebo jiné osoby dle ústavního zřízení země

⁸⁹Část III. Článek II. 2 Lisabonské úmluvy

⁹⁰Viz podkapitola 3.3.1

⁹¹Viz podkapitola 3.4.2

⁹²Evropská síť informačních středisek - European Network of Information Centres in the European Region, dále jen „ENIC“

uplatňování těchto textů. Komise je povinna pravidelně vypracovávat zprávy o své činnosti a předkládat je příslušným orgánům Rady Evropy a UNESCO a před přijetím rozhodnutí je povinna si nejprve vyžádat stanovisko sítě ENIC.

3.3.2 ENIC

ENIC je orgánem vytvořeným Radou Evropy a UNESCO za účelem implementace Lisabonské úmluvy a rozvíjení procesu pro uznávání diplomů a kvalifikací. Tato síť se skládá z jednotlivých národních informačních center, která jsou řízena vnitrostátními orgány smluvních stran. Z tohoto důvodu se centra liší v jejich specifických kompetencích, ale obecně mají za úkol poskytovat informace ohledně vysokoškolského systému, přístupu na vysoké školy, akreditace vysokoškolských studijních programů, metod a výsledků hodnocení vysokoškolských institucí a ohledně systému uznávání kvalifikací⁹³. V České republice je středisko pro ekvivalenci dokladů o vzdělání jedním z oddělení Centra pro studium vysokého školství a mimo jiné je součástí sítě UNESCO a Rady Evropy a vystupuje pod názvem ENIC Network. Tato síť spolupracuje s NARIC⁹⁴.

3.3.3 NARIC

NARIC Network je síť, jež vznikla v roce 1984 na základě rozhodnutí Evropské komise za cílem zlepšení systému akademického uznávání diplomů a dále uznávání délky studia členských zemích EU, EHP a v Turecku. NARIC je součástí Programu celoživotního učení⁹⁵, jež je součástí politiky EU pro podporu stimulace mobility a uznávání. Tato síť se skládá z jednotlivých národních center vytvořených Ministerstvy školství v členských zemích. Centra mají poslání informovat studenty a pracovníky o systému akademického a profesního uznávání a doby studia v zahraničí. NARIC je nejvíce využíván vysokoškolskými institucemi a jejich studenty a zaměstnanci, budoucími pracovníky a rodiči. Síť ENIC a NARIC jsou v úzké spolupráci a vzájemně se doplňují, poněvadž ENIC se zaměřuje na informace ohledně domácího systému vysokoškolského vzdělávání a NARIC se specializuje na obstarávání informací a rad ohledně studia

---

⁹³The ENIC Network (European Network of Information Centres): About us. *ENIC-NARIC: gateway to recognition of academic and professional qualifications* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://lurl.cz/sFoc>

⁹⁴NARIC - National Academic Recognition Information Centres in the European Union (Národní informační středisko pro akademické a profesní uznávání)

⁹⁵Viz podkapitola 3.4.4

v zahraničí.⁹⁶

3.4 Nástroje a programy vzdělávací politiky

K naplnění cílů vzdělávací politiky EU byla vytvořená velká řada nástrojů a programů. V následujících podkapitolách se budeme věnovat těm, které radikálně ovlivnily proces unifikace vzdělávacích systémů zúčastněných zemí.

3.4.1 ECTS⁹⁷

ECTS systém byl zaveden v roce 1989, a to v rámci již zmíněného programu Erasmus. Stal se jediným kreditním systémem v Evropě, který se osvědčil a aplikuje se dodnes, a díky kterému došlo k usnadnění mobility a uznávání délky studia vykonané na zahraniční vysokoškolské instituci⁹⁸. „*ECTS je vysokoškolský kreditní systém používaný v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, který zahrnuje všechny země zapojené do Boloňského procesu. ECTS je jedním z úhelných kamenů Boloňského procesu. Většina signatářských zemí přijala ECTS pro své systémy vysokoškolského vzdělávání ve formě zákona. Jedním z hlavních cílů Boloňského procesu je vypracování systému kreditů jako vhodného prostředku podpory všestranné studentské mobility. ECTS je systém akumulace a přenosu kreditů, který je zaměřen na studenta a je založen na transparentnosti výsledků učení a procesů učení. Jeho cílem je usnadnit plánování, poskytování, hodnocení, uznávání a ověřování kvalifikací a jednotek studia a rovněž studentskou mobilitu. ECTS se ve velké míře používá v oblasti formálního vysokoškolského vzdělávání a lze ho použít i na jiné typy aktivit v oblasti celoživotního učení.*“⁹⁹ Hlavním principem ECTS je transparentnost a sjednocení převoditelnosti kreditů v rámci mobility vysokoškolských studentů a pracovníků na národní a mezinárodní úrovni tak, aby došlo k ulehčení systému uznávání jednotlivých předmětů úspěšně složených na zahraniční vysokoškolské instituci v rámci mobility. Počet kreditů ECTS za předmět vychází z pracovní

---

⁹⁶The ENIC Network (European Network of Information Centres): About us. *ENIC-NARIC: gateway to recognition of academic and professional qualifications* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/sFoc>

⁹⁷European Credit Transfer System- Evropský kreditní systém pro vysokoškolské vzdělávání

⁹⁸EUROPEAN COMMISSION. *European credit transfer and accumulation system (ECTS) — Key features*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004, 9 s. ISBN 92-894-4742-7.

⁹⁹EVROPSKÁ KOMISE. *Příručka pro uživatele ECTS*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2009, 60 s. ISBN 978-92-79-09728-7.

zátěže studenta. Předměty jsou ohodnoceny určitým počtem kreditů, jenž odpovídá úrovni komplikovanosti a obsahu vyučované a zkoušené látky. Kreditově jsou ohodnoceny studijní programy, kompletní kvalifikace a jejich dílčí části, což znamená, že kredity lze získat nejen za absolvované předměty, ale též za pracovní stáže, disertační práce, jednotlivé moduly atd.

ECTS vychází z principu, kdy by student pro řádné splnění akademického roku měl dosáhnout počtu 60 kreditů, což pro studenta představuje absolvovat 1500-1800 vyučovaných hodin ročně, na jeden kredit tedy připadá cca 25 hodin. Důležitou podmínkou pro získání kreditů je úspěšné dokončení práce, jež je vysokoškolskou institucí po studentovi vyžadována. Jako výstup lze považovat znalosti, které student načerpal a jsou potvrzeny úspěšným dokončením procesu učení, tedy absolvování předmětu a udělením kreditů za tento předmět. Jak je již zmíněno výše, počet kreditů je odvozen od pracovní zátěže, jež student musí vynaložit k úspěšnému splnění všech učebních povinností. Tato studijní zátěž se skládá z více částí, a to z přítomnosti na přednáškách, seminářích, vlastní domácí přípravy, přípravy projektů, absolvování písemných a ústních zkoušek atd. Kredity v rámci ECTS jsou přiřazovány ke všem složkám studijního procesu (moduly, kurzy, disertační práce, stáže atd.), avšak každá složka má svá specifika, tedy vyžaduje odlišnou přípravu a je též ohodnocena jiným počtem kreditů¹⁰⁰.

V rámci studia na domácích univerzitách je při nesplnění daného hraničního počtu kreditů student vyloučen ze studia. Pokud se ale jedná například o nesplnění daného počtu kreditů na zahraniční univerzitě v rámci programu Erasmus, je student sankcionován v podobě navrácení poměrné části stipendia. Vysokoškolské instituce, které správně aplikují systém ECTS, mohou získat atestaci "Label ECTS". Hlavními dokumenty, na jejichž základě dochází k uznávání předmětů, kreditů a délký studia, jsou katalog kurzů, studijní smlouva¹⁰¹ a výpis studijních výsledků¹⁰². Dále se může jednat o dodatek k diplomu.

---

¹⁰⁰EUROPEAN COMMISSION. *European credit transfer and accumulation system (ECTS) — Key features*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004, 9 s. ISBN 92-894-4742-7.

¹⁰¹Learning agreement

¹⁰²Transcript of records

3.4.2 Dodatek k diplomu¹⁰³

Dodatek k diplomu je dalším nástrojem po ECTS, jenž zajišťuje transparentnost uznávání diplomů a kvalifikací. Poprvé bylo jeho používání upraveno v Lisabonské úmluvě a byl vytvořen v roce 1997 společnou pracovní skupinou Komise, Rady Evropy a UNESCO. Dodatek k diplomu je vydáván dvojjazyčně, a to v anglickém jazyce a jazyce dle země, ve které byl udělen. Dále obsahuje výpis všech absolvovaných zkoušek, hodnocení a studijní program. Je v úzkém kontaktu s ECTS, poněvadž hodnocení probíhá na základě společného kreditového systému. Tento dokument umožňuje lepší orientaci v dosaženém stupni vysokoškolského vzdělání v rámci EHEA a též lepší informovanost a přehlednost o jednotlivých evropských vysokoškolských systémech. Celkově tedy ulehčuje uznávání diplomů a kvalifikací, jak absolventům vysokých škol, tak budoucím zaměstnavatelům. Stejně jako je tomu u ECTS, instituce, které splňují podmínky pro udělování dodatků k diplomu, mohou získat osvědčení „Diploma Supplement Label“. Dodatek k diplomu nenahrazuje samotný diplom, je pouze jeho přílohou.

3.4.3 Europass¹⁰⁴

Europass, jenž byl zaveden rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004¹⁰⁵, je prvním jednotným celoevropským souborem dokladů o vzdělání, osobních kompetencích, jazykových dovednostech, odborné kvalifikaci a pracovních zkušenostech jejich držitele. Europass pomáhá nejen zlepšit komunikaci na evropském trhu práce a v oblasti vzdělávání, ale také mobilitu občanů EU, a dále občanů členských států Evropského společenství volného obchodu¹⁰⁶, Evropského hospodářského prostoru¹⁰⁷, přistupujících a kandidátských zemí na základě dobrovolnosti. Dokumenty Europassu nejsou novými certifikáty, nýbrž atestují již získané vzdělání a poskytují

---

¹⁰³Diploma supplement

¹⁰⁴Rozhodnutí Evropského parlamentu a rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass), Úřední věstník Evropské unie L390/6 ze dne 31. prosince 2004

¹⁰⁵Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass), Úřední věstník L 390, ze dne 31. prosince 2004

¹⁰⁶Dále jen „ESVO“

¹⁰⁷Dále jen „EHS“

zaměstnavatelům a vzdělávacím institucím transparentní a přehledný soubor všech relevantních informací o držiteli v jakémkoli jazyce výše jmenovaných států. Europass svému držiteli usnadňuje prezentovat se a poskytnout o sobě informace tak, aby byly správně pochopeny nejen v jeho mateřské zemi, ale především v zahraničí.¹⁰⁸

Europass se na žádost vydává v Národním ústavu pro vzdělávání, a to v českém jazyce a jednom cizím jazyce. Skládá se z pěti dokumentů:

- životopis
- jazykový pas
- mobilita
- dodatek k diplomu
- dodatek o osvědčení.

Dotyčná osoba si může pořídit celé portfolio Europassu nebo pouze některý z dokumentů. Nejedná se o cestovní pas, nýbrž o dokument, který je adresovaný především osobám, které hledají práci v zahraničí nebo často mění práci i v rámci svého domovského státu. Je na každém, zdali si Europass pořídí, nicméně je bezplatný a *“nabízí občanům možnost poskytnout zaměstnavatelům a vzdělávacím institucím transparentní a přehledný soubor všech relevantních informací v jakémkoliv jazyce EU.”*¹⁰⁹ Mimo dodatek k diplomu, kterému jsme se věnovali v předchozí podkapitole, Europass obsahuje životopis, který si každý občan vyplní sám a v libovolném jazyce, jazykový pas, jenž obsahuje informaci o jazykové úrovni, a to v jednom či více jazycích, mobilitu, jež je atestací o absolvování zahraniční stáže od roku 2005, dodatek k osvědčení, který informuje o dosaženém odborném vzdělání. Europass svému držiteli přináší mnoho výhod nejen v mateřské zemi, ale především v cizině, poněvadž může lépe prezentovat informace o svém dosaženém vzdělání a praxi. Lze ho využít v členských zemích EU a dále ve Švýcarsku, Norsku, Lichtenštejnsku¹¹⁰, Chorvatsku, Turecku a na Islandu¹¹¹.

---

¹⁰⁸Co je Europass. *Europass* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://www.europass.cz/>

¹⁰⁹idem

¹¹⁰země ESVO/EHP

¹¹¹kandidáti na členství v EU

3.4.4 LLP¹¹²

LLP je celoživotní vzdělávací program EU, jenž vznikl na základě rozhodnutí Evropského parlamentu a Evropské Rady¹¹³. Jedná se o program s plánem na sedm let (2007-2013), který se podílí na podpoře a zlepšení mobility mezi jednotlivými vzdělávacími systémy a na odborné přípravě členských zemí. Tento program se skládá ze čtyř odvětvových programů (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig), ze čtyř průřezových programů, které prostupují všemi stupni vzdělávacích systémů a odborné přípravy (spolupráce a inovace, jazyky, rozvoj informační a komunikační technologie, šíření a využívání výsledků programu), a z programu Jean Monnet¹¹⁴. Comenius se zaměřuje na školní vzdělávání, jedná se o výměnné pobyty mezi jednotlivými institucemi a vzdělávací programy pro studenty a zaměstnance. Účelem je rozvíjet již od mateřské školy kontakt mladých lidí z různých koutů EU a seznámit je s evropskými věcmi. Erasmus je program založený na spolupráci mezi vysokoškolskými systémy a institucemi, který zajišťuje jednotný systém mobility, uznávání diplomů a délku studia. Leonardo da Vinci se pro změnu specializuje na oblast odborného vzdělávání a přípravy mimo vzdělávací školský systém, a na závěr Grundtvig, jenž je programem pro vzdělávání dospělých. „*Program Jean Monnet je součástí Programu celoživotního učení a zaměřuje se na podporu výuky, výzkumu a diskuze v oblasti studií evropské integrace na úrovni vysokoškolských institucí. Studia evropské integrace jsou definována jako analýza původu a vývoje Evropského společenství a Evropské unie ve všech směrech. Program byl zahájen v roce 1990 a jeho cílem je zlepšit znalosti a povědomí o otázkách týkajících se evropské integrace mezi akademickými pracovníky, studenty a občany na celém světě.*“¹¹⁵ Tento program se prolíná s programem Erasmus, poněvadž při vycestování v rámci mobility zajištěné programem Erasmus si studenti na určitých vysokoškolských institucích mohou vybrat absolvování univerzitního diplomu, který je součástí Jean Monnetova programu.

---

¹¹²Lifelong Learning Programme (LLP) = Program celoživotního učení

¹¹³Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení, Úřední věstník EU L 327 ze dne 24. listopadu 2006

¹¹⁴*Programy Evropské unie v oblasti školství: Program celoživotního vzdělávání. Intercultural calendar for early multilingual learning [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/YFon>*

¹¹⁵Jean Monnet. *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy: Jean Monnet* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/rFo8>

Po úspěšném absolvování tohoto diplomu jsou kredity za něj získané uznány na domácí univerzitě. Většinou se jedná o univerzitní diplomy, které rozšiřují vzdělání v oboru evropského práva. Například ve Francii byl Diplom evropských studií¹¹⁶ dříve přístupný bez poplatku, avšak od minulého roku byl zpoplatněn.

3.4.5 EQF¹¹⁷

Evropský kvalifikační rámec pro celoživotní vzdělávání byl přijat na základě Doporučení Evropského parlamentu a rady ze dne 23. dubna 2008¹¹⁸ v rámci politiky celoživotního učení za účelem zlepšení přehlednosti a srozumitelnosti systému kvalifikací, a tedy usnadnění mobility studujících a pracovníků v evropském i mezinárodním měřítku. Nyní kvalifikační rámec zahrnuje osm úrovní, které obsahují popis dovedností, znalostí a kompetencí, jimiž by dotyčný měl disponovat. Od roku 2012 se úroveň EQF zapisuje do dokumentů Europassu a do budoucna by měly být uvedeny na všech nových diplomech.¹¹⁹

3.5 *Proces akademického uznávání demonstrováný na vlastní zkušenosti*

Uznávání diplomů v případě, že se chceme ucházet o studium na zahraniční univerzitě, je ve skutečnosti velice zdlouhavý a komplikovaný proces.

Pokud se jedná o přijetí na zahraniční vysokou školu po složení maturitní zkoušky, uchazeči procházejí srovnatelným výběrovým řízením jako domácí studenti, například ve Francii zahraniční uchazeči procházejí stejnou procedurou, avšak většinou je počet přijatých zahraničních studentů limitovaný.

V případě přijetí na zahraniční univerzitu již v rámci probíhajícího studia je procedura komplikovanější. Vzhledem k tomu, že má vlastní zkušenost se vztahuje na uznávání diplomů ve Francii, nyní si danou proceduru demonstrujeme na této členské zemi.

Nejprve mimo samotné přihlášky je nutné projít procedurou ekvivalence,

---

¹¹⁶DEUE, Diplôme d'Études de l'Union européenne

¹¹⁷EQF-European Qualifications Framework (Evropský rámec kvalifikací)

¹¹⁸Doporučení Evropského parlamentu a rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení, Úřední věstník EU C 111/1 ze dne 6. května 2008

¹¹⁹Evropský rámec kvalifikací. In: *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/4Fd2>

během které uchazeč doloží veškeré dokumenty, které si škola vyžádá k posouzení. Jedná se o proceduru uznávání výsledků dosaženého stupně studia¹²⁰. Uchazeč většinou musí doložit diplomy, kterými disponuje, výpis veškerých předmětů a známek za celé dosavadní studium, rodný list, potvrzení o studiu na současné univerzitě, atestaci o stupni cizího jazyka, ve kterém chce dotyčný studovat, životopis a v určitých případech motivační dopis, jenž se většinou dokládá až k přijímacímu řízení na Master 2, tedy do pátého ročníku magisterského studia, nebo při přijímacím řízení na soukromé vysoké školy.

Veškeré dokumenty musí být doloženy v úředně ověřeném překladu do francouzského nebo případně anglického jazyka. Některým univerzitám postačí pouze kopie, avšak ve většině případů po uchazečích požadují úředně ověřené kopie. Dále jsou tyto dokumenty hodnoceny komisí, která rozhodne o výši dosaženého vzdělání a na závěr se vysloví k dané přihlášce. V přijímacím procesu na zahraniční vysokou školu jsou možná tři finální rozhodnutí:

- komise uzná dosažené vzdělání za dostačující a povolí nástup uchazeče do ročníku, který si v přihlášce zvolil, nebo může nastat situace, kdy
- komise shledá, že dotyčný je schopný pokračovat ve studiu na dané univerzitě, avšak například v nižším ročníku, než o který se ucházel, nebo je jeho
- žádost odmítnuta.

Co se týká poplatků za tuto proceduru, je ve většině případů bezplatná, ale určité univerzity si účtují speciální poplatek. Toto je případ univerzity v Nice, která si za proceduru ekvivalence účtuje určitý poplatek, avšak jejich atestace o uznání určitého stupně vysokoškolského studia je pak platná na všech univerzitách ve Francii.

Ve většině případů probíhá podání přihlášky elektronickou cestou, avšak veškeré dosažené diplomy, životopis, motivační dopisy a další dokumenty s vytištěnou přihláškou zašleme univerzitě poštou. Během přijímacího řízení může být uchazeč univerzitou kontaktován k dodání dalších dokumentů nebo vyzván k pohovoru, což bývá i jednou z etap přijímacího řízení.

EHEA vytváří podmínky pro možnost mobility studentů, jak v rámci studijních programů upravených bilaterálními smlouvami mezi univerzitami, tak

---

¹²⁰ VE-la validation d'études

v případech pokračování studia bez vázanosti na domácí univerzitu. První možností je mobilita studentů v rámci programu Erasmus. Tento program se v posledních letech velice rozšířil, a to i do zemí, které nejsou členy EU¹²¹. Je však nutné zmínit, že jednotlivé vysokoškolské systémy nejsou natolik sjednocené, aby studenti mohli studovat předměty v jiném jazyce a ty jim automaticky byly uznány na jejich domovské univerzitě za obsahově stejné předměty. Každá země a univerzita vytváří odlišné podmínky pro své vyjíždějící studenty, a to jak studijní, tak finanční.

Ve druhém případě pokračování studia bez vázanosti na domácí univerzitu je situace uchazeče o studium ještě komplikovanější, jelikož průběh přijímacího řízení nezaštiťuje jeho domovská univerzita a postup pro uznání dosažených diplomů a přijímací řízení je na úvaze zahraniční univerzity. Zahraniční univerzity samozřejmě respektují určité postupy a kritéria vyplývající z Boloňského procesu, avšak vzhledem k tomu, že tyto postupy nejsou nijak právně závazné, každá univerzita si přijímací proceduru upravuje dle svých vlastních vnitřních regulí. Z mé vlastní zkušenosti mohu podotknout, že vzhledem k této nevymahatelnosti právně závazných pravidel, může nastat situace, kdy na té samé univerzitě se podmínky přijetí a průběh samotného přijímacího a uznávacího procesu mění rok od roku.

Judikatura Evropského soudního dvoru, jak jsem již výše zmínila, se touto problematikou příliš nezabývala. Jeden z důvodů, který připadá v úvahu, je, že většina uchazečů o studium v zahraničí si podává přihlášky na více vysokoškolských institucí a díky tomu mají větší šanci, že je některá z nich přijme, nebo uznají, že jejich dosažené vzdělání není dostačující a situaci neřeší soudní cestou. Nicméně problémy s finančními podporami Evropský soudní dvůr řeší velice často. Například ve Francii udělení finanční podpory, především sociálního stipendia, záleží na stupni integrace v dané zemi. Proto, aby se zahraniční student mohl stát adresátem této finanční podpory, musí alespoň rok před uplatněním nároku na finanční pomoc pobývat na francouzském území.

Pokrok v oblasti mobility studentů, a s ním spojeným procesem uznávání diplomů, je zřejmý. Bariéry dříve nedovršeného vnitřního obchodu EU jsou odstraněny, studenti se mohou volně pohybovat po území EU a ucházet se zde o

---

¹²¹Turecko

studium. Nicméně v samotném procesu akademického uznávání je stále mnoho mezer a nedostatků, které jsou způsobeny nejednotností jednotlivých vzdělávacích systémů. Řešením by byla kodifikace této oblasti, avšak ta v nejbližších letech nepřipadá v úvahu, protože jednotlivé státy nejsou připraveny na vzdání se své suverenity v úpravě jejich vzdělávacích systémů.

Zatímco z této kapitoly, jež se věnovala evropské politice vzdělávání a akademického uznávání, je evidentní, že tato problematika je doposud plně ponechána v rukou jednotlivých členských zemí za předpokladu, že budou respektovat cíle EU, následující kapitola se věnuje profesnímu uznávání, ve kterém má již EU značné pravomoci a reguluje ho prostřednictvím sekundárního evropského práva.

4. Profesní uznávání

Profesní uznávání, tedy uznání odborné kvalifikace získané v jiné zemi, než v jaké se ucházíme o zaměstnání, je klíčová pro pohyb pracovníků, poskytování služeb a usazování. Tato problematika byla od prvopočátku častým předmětem řízení před Evropským soudním dvorem a mimo precedenční úpravu se formovala i po legislativní stránce, a to prostřednictvím níže uvedených směrnic. Od individuálního řešení otázky uznávání kvalifikací se tedy EU postupně od sedmdesátých let dvacátého století ubírala směrem ke komplexní právní úpravě, jejímž vrcholem je směrnice z roku 2005¹²², která představuje konsolidaci dosavadní právní úpravy uznávání odborných kvalifikací¹²³.

Profesní uznávání se týká osob, které chtějí vykonávat povolání v jiné zemi, než ve které získaly svou kvalifikaci. Jedná se o občany členských zemí EU, států EHP a Švýcarska, jejich rodinné příslušníky nebo o osoby s právem pobytu v těchto zemích. V první řadě je nutné zjistit, zdali je dané povolání v přijímajícím státu regulované. Pokud povolání není regulované, bez jakýchkoli překážek se daná osoba může ucházet o zaměstnání bez absolvování procesu uznávání. V případě, že povolání je v přijímajícím státu regulované, je nutné v první řadě získat uznání odborné kvalifikace.

Uznávání odborných kvalifikací je upraveno primárním a sekundárním právem EU. Obecně je tato problematika upravena primárním právním rámcem, článkem 47 Smlouvy o založení Evropských společenství¹²⁴, dále pak sekundárním právem, Směrnicí 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací. V České republice je tato problematika upravena zákonem č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace, který byl novelizován zákonem č. 189/2008 Sb., vzhledem k tomu, že bylo nutné provést určité změny v souvislosti s implementací Směrnice Rady 2005/36/ES. Procesní stránka řízení o uznání odborné kvalifikace je v České republice upravena zákonem č. 500/2004 Sb., o správním řízení s určitými odchylkami, které jsou obsaženy v zákoně č. 18/2004

---

¹²²Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací, Úřední věstník EU L 255/22 ze dne 30. září 2005, dostupné z: <http://1url.cz/CIW>

¹²³CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 809. ISBN 978-0-19-957699-9.

¹²⁴Smlouva o založení Evropského společenství Úřední věstník Evropské unie C 321 E/1 ze dne 29. prosince 2006, dále jen „Smlouva o ES“, dostupné z: <http://1url.cz/VIIo>

Sb., o uznávání odborné kvalifikace. Tato obecná úprava se však neaplikuje na řízení o uznání odborné kvalifikace advokáta, auditora, architekta, lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, dále pak na všeobecnou sestru a porodní asistentku, poněvadž tyto obory jsou upraveny tzv. Sektorovými směnicemi, kterým se budeme věnovat níže.

4.1 Sektorové směrnice

Zpočátku se EU věnuje harmonizaci či koordinaci určitých odvětví hospodářského a profesního života za účelem sjednocení minimálních standardů odborných kvalifikací ve všech členských státech. Tyto první směrnice se poprvé objevily v sedmdesátých letech a upravovaly profesi po profesi, z toho vyplývá jejich název sektorové. Nicméně se nejdříve zaměřily na činnosti osob samostatně výdělečných či zaměstnanců, a to pouze na povolání lékaře, zubního lékaře, farmaceuta, veterinárního lékaře, všeobecné zdravotní sestry, porodní asistentky a architekta.¹²⁵ Jedná se o následující směrnice:

- Směrnice Rady 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů
- Směrnice Rady 77/452/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zdravotních sester a ošetřovatelů odpovědných za všeobecnou péči, obsahující opatření pro usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 78/686/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 78/1026/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci veterinárních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 80/154/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci porodních asistentek a o opatřeních

---

¹²⁵SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 255-256. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-807-4003-349.

pro usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb

- Směrnice Rady 85/384/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru architektury obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 85/432/EHS o koordinaci právních a správních předpisů ohledně některých činností v oblasti farmacie
- Směrnice Rady 93/16/EHS o usnadnění volného pohybu lékařů a vzájemného uznávání jejich diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace¹²⁶

Pro každou z těchto profesí byly adoptovány dvě směrnice, které tvořily jeden celek. První upravovala podmínky minimálního obsahu studia a druhá obsahovala výčet diplomů, jež budou v rámci Společenství vzájemně uznány. Například pro absolvování medicíny bylo zapotřebí šesti let vysokoškolského studia a tří až pěti let specializace. Pro povolání lékárníka byla vydána pouze jedna směrnice. V této oblasti došlo k úpravě pouze u institutu zřízení a ne volného pohybu služeb, jelikož si státy chtěly zachovat právo limitovat jejich implementaci na jejich území. Sektorové směrnice představovaly určitou harmonizaci, nebo spíše koordinaci, jež se omezovala pouze na specifické sektory ekonomického a profesního života v rámci Společenství. Přestože nedošlo k celkové úpravě všech profesí, tyto směrnice představovaly velký posun vpřed v problematice uznávání kvalifikací a společně, díky automatickému uznávání diplomů, zaručovaly větší právní jistotu osobám, které byly adresáty principu volného pohybu, tedy občanům členských států.¹²⁷

---

¹²⁶dále jen „Směrnice o usnadnění trvalého výkonu povolání“

¹²⁷PERTEK, Jacques. Revue française de droit administratif. Les professions juridiques et judiciaires dans l'Union européenne : libre circulation dans l'espace européen, reconnaissance mutuelle des qualifications, équivalence des autorisations nationales d'exercice, Revue française de droit administratif. Paris: Dalloz, 1999, s. 631. č. 3. ISSN 0763-1219.

4.2 Obecný systém vzájemného uznávání

Vyjma sektorových směrnic do roku 2005 neexistovala opravdová obecná právní úprava. Celý systém vzájemného uznávání se opíral o princip vzájemné důvěry a o tři hlavní texty. První je Směrnice Rady 89/48/EHS¹²⁸ o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, která se aplikuje na všechny profese, jež nebyly upraveny sektorovými směrnicemi, a zakládá princip vzájemného uznávání. I přes tuto úpravu existují tři hypotézy, kdy členské státy mohou vyžadovat splnění dalších podmínek, a to pokud se vzdělání ve dvou státech¹²⁹ liší o více než jeden rok, pokud je obsah tohoto vzdělávání odlišný nebo pokud daná profese v obou státech nenaplňuje stejné aktivity, tedy neodpovídá stejnému druhu povolání. V těchto třech případech může přijímající stát požadovat, aby osoba ucházející se o práci vykonala zkoušku o odborné způsobilosti nebo adaptační stáž, která může trvat až tři roky. Záleží na osobě, aby si zvolila jednu ze dvou možností, avšak tato eventualita neplatí u právnického vzdělání. Nicméně již absolvovaná čtyřroční profesní zkušenost v přijímající zemi může nahradit tyto dvě opce.¹³⁰ Směrnice se též vztahuje na diplomy získané v třetích zemích za podmínky, že větší část studia byla absolvována na území společenství nebo držitel takového diplomu má za sebou tříletou stáž na území společenství. Směrnice po jejím vstupu v platnost vyžaduje po jednotlivých členských státech, aby každé dva roky podávaly Evropské Komisi zprávu o jejím provádění, nato Evropská komise do pěti let vypracuje zprávu adresovanou Evropskému parlamentu a Radě, ve které shrne veškeré poznatky a změny o aplikaci této směrnice.¹³¹

V roce 1992 došlo k rozšíření dosavadní úpravy, a to vydáním Směrnice Rady 92/51/EHS¹³². Dosavadní právní úprava¹³³ se věnovala pouze diplomům,

---

¹²⁸Směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, Úřední věstník Úřední věstník L 019, ze dne 24. ledna 1989

¹²⁹ve státu domovském a ve státu přijímajícím)

¹³⁰Idem

¹³¹Reconnaissance des diplômes, des certificats et titres de l'enseignement supérieur long: Directive 89/48/CEE, Directive 2005/36/CE. *EUROPA: Synthèses de la législation de l'UE* [online]. [cit. 2013- 05-17]. Dostupné z: <http://1url.cz/hlgI>

¹³²Směrnice Rady 92/52/EHS ze dne 18. června 1992 o druhém obecném systému pro uznávání odborného vzdělávání a přípravy, kterou se doplňuje směrnice 89/48/EHS, Úřední věstník L 209, ze dne 24. července 1992

¹³³Směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání

kteře zahrnovaly třileté vysokoškolské vzdělání, avšak tato směrnice se zaměří též na kratší vzdělávací cykly, které odpovídají středoškolskému vzdělávání a krátkému cyklu terciálního vzdělávání. Směrnice se řídí stejným mechanismem jako směrnice předešlá tak, že základním principem je uznání kvalifikace přijímajícím členským státem s výjimkou kompenzace uznání výkonem praxe v této zemi. Uznávání kvalifikací dosažených v třetí zemi je též stejné jako u směrnice z roku 1989.

Obecný systém uznávání zakotvený v těchto dvou směrnicích byl doplněn další Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 1999/42/ES¹³⁴, kterou se zavádí postup pro uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci pro profesní činnosti upravené směrnicemi o liberalizaci a o přechodných opatřeních, kterou se doplňuje obecný systém uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci, a jejímž cílem je úprava odborných činností, jež nebyly zastřešeny předchozí právní úpravou a jsou uvedeny v Příloze A této směrnice. Směrnice zaručuje uznávání úředních dokladů o dosažené kvalifikaci vydaných jiným členským státem (Hlava II zmíněné směrnice), uznání profesní kvalifikace na základě profesní zkušenosti získané v jiném členském státě (Hlava II zmíněné směrnice) a uznávání ostatních profesních kvalifikací získaných v jiném členském státě (Hlava IV zmíněné směrnice) ve zmíněných oblastech.

Tyto směrnice byly pozměněny Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES¹³⁵, jelikož bylo nutné rozšířit obecný systém uznávání o koncept regulovaného vzdělání. „*Pojem regulovaného vzdělávání zavedený směrnicí Rady 92/51/EHS ze dne 18. června 1992 o druhém obecném systému pro uznávání odborného vzdělávání a přípravy, kterou se doplňuje směrnice 89/48/EHS, by měl být rozšířen i na původní obecný systém a měl by být založen na stejných zásadách s použitím stejných pravidel. Musí se nechat na jednotlivých členských státech, aby si zvolily způsob, jak vymezit povolání, na které se regulované vzdělávání a odborná příprava vztahuje.*”¹³⁶

---

vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně třiletého odborného vzdělávání a přípravy, Úřední věstník Úřední věstník L 019, ze dne 24. ledna 1989

¹³⁴Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/42/ES ze dne 7. června 1999, kterou se zavádí postup pro uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci pro profesní činnosti upravené směrnicemi o liberalizaci a o přechodných opatřeních a kterou se doplňuje obecný systém uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci, Úřední věstník EU L 201/77 ze dne 31. července 1999

¹³⁵Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/19/ES o uznávání odborných kvalifikací ze dne 6. července 2005, Úřední věstník EU L 255/22 ze dne 30. září 2005

¹³⁶Idem

V březnu roku 2002 předložila Komise Evropské radě návrh směrnice, jež má přinést zásadní změny v oblasti uznávání kvalifikací. Sám komisař pro vnitřní obchod Frits Bolkestein se k této problematice vyjádřil takto: *“Enhancing the freedom of movement of qualified persons will mean more opportunities for those people, more choice for those who use their services and wider dissemination of good professional practice.”*¹³⁷

4.3 Směrnice Rady 2005/36/ES

Vzhledem k evoluci volného obchodu a postupnému odstraňování překážek, jež brzdily jeho vývoj, bylo nutné přizpůsobit též systém uznávání kvalifikací a umožnit hladší průběh procesu migrace pracovníků. Zlomovým okamžikem byl rok 2005, kdy dosavadní právní úprava byla pozměněna směrnicí Rady 2005/36/ES. Tato směrnice se vztahuje na občany členských států EU, kteří chtějí vykonávat regulované povolání v jiné zemi na území EU, než ve které získali kvalifikaci, a to jako zaměstnanci nebo osoby samostatně výdělečně činné. Směrnice obsahuje četné definice klíčových pojmů problematiky profesního uznávání, a to především vymezením pojmů volného pohybu služeb a svobody usazování, kde zavádí kritérium rozdílnosti v poskytování služeb dle trvání, pravidelnosti, četnosti a nepřetržitosti. Dále se zabývá pojmy regulovaného povolání, adaptačního období a zkouškou způsobilosti.

Směrnice nahrazuje a konsoliduje dosavadní poměrně roztříštěnou právní úpravu uznávání odborných kvalifikací¹³⁸ a současně poskytuje záruky¹³⁹, které zaručovala i předchozí právní úprava, vytváří jednotný a konzistentní právní rámec.¹⁴⁰ Směrnice přináší několik významných inovací v uznávání odborných kvalifikací, mezi zásadní patří liberalizace volného poskytování služeb¹⁴¹, zavedení tzv. společných platforem¹⁴² a stanovení úzké spolupráce mezi správními orgány domovských a hostitelských států a jejich odpovědnosti za provedení této směrnice¹⁴³.¹⁴⁴

---

¹³⁷EU directive will allow recognition of qualifications in member states. *Personnel Today* [online]. 2004, s. 4-4 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://1url.cz/7FqL>

¹³⁸Směrnice z roku 1989, 1992, 1999 a dvanáct sektorových směrnic vyjma dvou směrnic vztahujících se na profesi advokáta

¹³⁹Například respektování zásady proporcionality a zásady zákazu diskriminace

¹⁴⁰TURNER, Chris. *EU law*. 3rd ed. London: Hodder Education, 2010, s. 86. ISBN 978-144-4110-890.

¹⁴¹Hlava II Směrnice 2005/36/ES

¹⁴²Hlava III článek 15 Směrnice 2005/36/ES

¹⁴³Hlava V Směrnice 2005/36/ES

„Výrazem „společné platformy“ se rozumí soubor kritérií pro odborné kvalifikace, která jsou s to vyrovnat podstatné rozdíly, které byly zjištěny u požadavků na odbornou přípravu u daného povolání v různých členských státech. Podstatné rozdíly se stanoví srovnáním délky a obsahu odborné přípravy v nejméně dvou třetinách členských států, včetně všech členských států, které toto povolání regulují. Rozdíly v obsahu odborné přípravy mohou vyplývat z podstatných rozdílů v rozsahu odborných činností.“¹⁴⁵ Jedná se tedy o soubor kritérií, která umožňují vyrovnat v maximální možné míře podstatné rozdíly, které byly zjištěny mezi požadavky na odbornou přípravu v nejméně dvou třetinách členských států, které dané povolání regulují.¹⁴⁶

„Uznání odborné kvalifikace hostitelským členským státem umožňuje, aby oprávněná osoba měla v tomto členském státě přístup ke stejnému povolání, pro které získala kvalifikaci v domovském členském státě, a vykonávala je v hostitelském členském státě za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci. Pro účely této směrnice se povolání, které chce žadatel vykonávat v hostitelském členském státě, považuje za stejné, jako je povolání, pro které získal kvalifikaci v domovském členském státě, pokud jsou činnosti, které zahrnuje, srovnatelné.“¹⁴⁷

Směrnice zachovává stejné principy uznávání jako její „předchůdkyně“, avšak díky ní dochází k rozšíření automatického uznávání kvalifikací, větší flexibilitě a případné aktualizaci směrnice ve vztahu k neustále se vyvíjející problematice.¹⁴⁸

Mimo právní úpravu poskytnutou směrnicí 2005/36/ES se paralelně vyvíjely další související úpravy v oblasti uznávání odborných kvalifikací. Jedná se o rozhodnutí 2241/2004¹⁴⁹, jenž věnuje svou pozornost řadě evropských nástrojů vzdělávací politiky, které usnadní jednotlivcům proces uznávání¹⁵⁰. Dále se jedná o evropský rámec kvalifikací¹⁵¹, který má působit jako most a neutrální

---

¹⁴⁴CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 811. ISBN 978-0-19-957699-9.

¹⁴⁵Hlava III článek 15 Směrnice 2005/36/ES

¹⁴⁶CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 812. ISBN 978-0-19-957699-9.

¹⁴⁷Hlava I článek 4 Směrnice 2005/36/ES

¹⁴⁸CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 811. ISBN 978-0-19-957699-9.

¹⁴⁹Rozhodnutí Evropského parlamentu a rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass), Úřední věstník Evropské unie L 390/6 ze dne 31. prosince 2004

¹⁵⁰Europass, viz kapitola 3.

¹⁵¹EQF-European Qualification Framework

referenční bod pro srovnávání kvalifikací různých vzdělávacích systémů a má za úkol posílit spolupráci a vzájemnou důvěru příslušných zainteresovaných stran.¹⁵² V posledních letech se věnovala pozornost otázce modernizace této směrnice. Poslední konference věnující se této problematice se konala v únoru roku 2014. Veškerá dosavadní jednání o novelizaci této směrnice vyústily k přijetí nové směrnice Evropského parlamentu a rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013¹⁵³, kterou se mění směrnice 2005/36/ES. Datum provedení směrnice připadá na 18. ledna 2016. Dle slov poslankyně evropského parlamentu Olgy Sehnalové: *„Aktuální reforma se týká modernizace stávající směrnice o odborných kvalifikacích, a nikoli zcela nové směrnice. Opírá se zejména o stávající pravidla, ale tam kde je to nutné, dochází k úpravám. Směrnice přináší některé zcela nové funkce, třeba Evropský profesní průkaz. Modernizace směrnice nepředstavuje radikální změnu politiky o uznávání odborných kvalifikací. Naopak, potvrzuje základní filozofii stojící na vzájemném uznávání a vzájemné důvěře mezi členskými státy. Zároveň však hledá inovativní způsoby, jak toto lépe naplňovat v praxi. Podstata zásady automatického uznávání kvalifikací pro určitá povolání zůstala nezměněna.“*¹⁵⁴

Směrnice tedy přichází mimo jiné s novými nástroji v oblasti uznávání odborných kvalifikací. Jedná se především o zavedení již zmíněného Evropského profesního průkazu¹⁵⁵, který má sloužit k usnadnění a urychlení procesu uznávání. Dále se směrnice věnuje nepřetržitému profesnímu rozvoji, nutné vybavenosti jazykovými znalostmi, mobilitě mladých absolventů, možnosti částečnému přístupu k regulovanému povolání, efektivnějšímu a transparentnějšímu uznávání, zavádění center pomoci, uznávání odborných výcviků, mechanismu včasného varování, tzv. výstražnému mechanismu o úplném či částečném omezení či zákazu výkonu určitých povolání, srovnávání kvalifikací a kompenzačním

---

¹⁵²CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, s. 812. ISBN 978-0-19-957699-9.

¹⁵³Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013 kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení (EU) č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu ("nařízení o systému IMI"), Úřední věstník EU L 354/132, ze dne 28. prosince 2013, dále jen „Směrnice 2013/55/EU“

¹⁵⁴Modernizace směrnice o uznávání profesních kvalifikací: Často kladené otázky. SEHNALOVÁ, Olga. *Olga Sehnalova: Poslankyně Evropského parlamentu* [online]. 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://1url.cz/DFEE>

¹⁵⁵Viz článek 4 a) Směrnice 2013/55/EU

metodám, společnému rámci odborné přípravy atd.¹⁵⁶ Další zásadnější změny se týkají sektorových profesí lékařů, zdravotních sester, zubních lékařů, veterinárních lékařů, porodních asistentek, farmaceutů a architektů. U těchto profesí dochází k úpravě délky odborné přípravy¹⁵⁷, seznamu kompetencí¹⁵⁸ a činností¹⁵⁹ a k rozšíření oblasti působnosti¹⁶⁰.

Směrnice 2013/55/EU vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU a její bod 53 článek 3 týkající se provedení zní následovně:

„1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 18. ledna 2016.

2. Členský stát, jenž dne 17. ledna 2014 podle čl. 40 odst. 2 směrnice 2005/36/ES poskytuje přístup k odborné přípravě porodních asistentek pro směr I po dokončení nejméně deseti let povinné školní docházky, uvede v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s požadavky pro přijetí k odborné přípravě porodních

asistentek podle čl. 40 odst. 2 písm. a) této směrnice do 18. ledna 2020.

3. Členské státy neprodleně oznámí Komisi znění předpisů uvedených v odstavci 1 a 2.

4. Předpisy uvedené v odstavcích 1 a 2, přijaté členskými státy, musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

5. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.“¹⁶¹

4.3.1 Působnost

Všichni občané členských států mohou dočasně a příležitostně poskytovat

---

¹⁵⁶Směrnice 2013/55/EU

¹⁵⁷Lékaři, zubní lékaři, zdravotní sestry, porodní asistentky, architekti,

¹⁵⁸Veterinární lékaři

¹⁵⁹Farmaceuti - Dochází k aktualizaci seznamu činností farmaceutů dle nejnovějšího vývoje této oblasti a možné odmítnutí uznání kvalifikace pro otevření nových lékáren. Dostupné z: <http://1url.cz/DFEE>

¹⁶⁰Zdravotní sestry – Rozšíření oblasti působnosti aktualizované směrnice o uznávání kvalifikací na držitele odborné kvalifikace v oboru zdravotní sestry získané v Rumunsku a zavedení mechanismu modernizace programu, který má být respektován a aplikován rumunskými orgány. Speciální režim pro odborné kvalifikace sester a ošetřovatelů získaných v Polsku je zrušen, a tedy držitelé polské kvalifikace v těchto oborech budou mít stejné postavení jako držitelé odborných kvalifikací z ostatních členských států. Dostupné z: <http://1url.cz/DFEE>

¹⁶¹Bod 53 článek 3 Směrnice 2013/55/EU

služby na území jiného členského státu, aniž by museli podstupovat proces uznávání kvalifikací pod profesním označením svého domovského státu, kde toto profesní označení získali. Pokud se jedná o povolání, které není regulované hostitelským státem, daná osoba musí doložit potvrzení o výkonu minimálně dvouleté praxe v hostitelské zemi. Doklad o dosažení kvalifikace ve třetí zemi musí být doplněn o atestaci absolvování minimálně tříleté praxe na území hostitelského státu¹⁶². Přístup k povolání v EU občanů třetích zemí, kteří získali kvalifikaci ve své zemi původu, je upraven jinými směnicemi než směnicí 2005/36/ES. Problematika pracovního přistěhovalectví v EU se vztahuje na více typů pracovníků. Směrnice 2009/50/ES upravuje postavení vysoce kvalifikovaných pracovníků, jejichž migrace do států EU je důležitá z pohledu přílivu inteligence do EU. Směrnice 2011/98/EU, tzv. směrnice o jednotném povolení, se věnuje postavení občanů třetích zemí, kteří žádají o povolení pobytu a o pracovní povolení v zemích EU. Zjednodušuje postup vyřizování těchto žádostí a stanovuje zaručená práva legálním přistěhovalcům třetích zemí¹⁶³.

Přestože je působnost Směrnice o uznávání odborných kvalifikací poměrně široká, stále existují případy, na něž nedopadá. Mezi ně patří např. situace osoby usilující o uznání kvalifikace pro profesi, která není v hostitelském státě regulována nebo další případy nekryté sekundárním právem Společenství. Tato směrnice upravuje uznávání kvalifikací získaných v jiné členské zemi, avšak nevěnuje se povinnosti státu uznat rozhodnutí o uznání kvalifikace jiného členského státu¹⁶⁴.

4.3.2 Samotný postup uznání odborné kvalifikace¹⁶⁵

Jak jsem již výše zmínila, nejprve je nutné zjistit, zdali je dané povolání regulované v hostitelské zemi. Profesní uznávání se týká osob, které chtějí vykonávat povolání v jiné zemi, než ve které získaly svou kvalifikaci. Jedná se o občany členských zemí EU, států Evropského hospodářského prostoru¹⁶⁶ a Švýcarska, jejich rodinné příslušníky nebo o osoby s právem pobytu v těchto

---

¹⁶²Hlava I, článek 3, Směrnici Rady 2005/36/ES

¹⁶³KERNEIS, Pascal a Joshua PRENTICE. The European Union as a market for professional services. *Australian Journal of International Affairs* [online]. 2011, vol. 65, issue 4, s. 436-453 [cit. 2014-03-07]. DOI: 10.1080/10357718.2011.585224. Dostupné z: <http://1url.cz/IFeg>

¹⁶⁴Bod 12 Preambule Směrnice 2005/36/ES

¹⁶⁵USER GUIDE. Directive 2005/36/EC. Everything you need to know about the recognition of professional qualifications. 66 QUESTIONS. 66 ANSWERS. Dostupné z: <http://1url.cz/VIVW>

¹⁶⁶Evropský hospodářský prostor, dále jen „EHP“

zemích. V první řadě je nutné zjistit, zdali je dané povolání v přijímajícím státu regulované.

V rámci uznávacího procesu je nutné nejprve určit, zdali chceme v hostitelské zemi studovat¹⁶⁷ nebo naopak pracovat. Pokud se tedy jedná o druhou variantu, je nutné vědět, jakou profesi chceme vykonávat, protože dle typu profese se budeme řídit odlišnými právními předpisy.

Další věcí je národnost žadatele a země, ve které získal odbornou kvalifikaci. Směrnice 2005/36/ES se vztahuje na členské státy EU, Švýcarsko a státy EHP. Na občany třetích zemí či občany zemí, na které se směrnice vztahuje, avšak jejich odbornou kvalifikaci získali v třetí zemi, se směrnice vztahuje v určitých případech, a to pokud se jedná o rodinné příslušníky občanů EU nebo pokud mají dlouhodobý pobyt v EU, avšak tento druhý případ je limitovanější než u rodinných příslušníků. Utečenci mají stejná práva jako občané hostitelské země, ve které mají statut utečence. Dále se též vztahuje na zaměstnance, kteří disponují modrou kartou, s výjimkou Velké Británie, Irska a Dánska, poněvadž tyto země mají k zavedení modré karty určité výhrady. Může nastat případ, kdy žadatel o uznání odborné kvalifikace má profesní kvalifikaci z více než jednoho státu. V této situaci je rozhodující fakt, ve které zemi byla vykonána většina této kvalifikace s výjimkou povolání, která byla upravena sektorovými směrnicemi, a tedy došlo k harmonizaci minimálního stupně vzdělání.

Poté přichází na řadu jedna z nejdůležitějších etap, během které je nutné identifikovat, zdali se jedná o povolání regulované nebo neregulované. *„Skutečnost, že je povolání nebo činnost v hostitelském státě regulována, znamená, že pro výkon tohoto povolání nebo činnosti byly právními předpisy země stanoveny určité podmínky. Účelem je zajištění potřebné kvality výkonu povolání, aby nedošlo k ohrožení zdraví, bezpečnosti apod. toho, kdo povolání vykonává, ani ostatních občanů. Podmínkami, kterými je povolání regulováno, mohou být kvalifikační požadavky (vzdělání určitého stupně a typu, jiná odborná příprava, praxe), zdravotní nebo finanční způsobilost, bezúhonnost, členství v profesním sdružení nebo registrace atd. Každý stát reguluje výkon určitých povolání. Počet regulovaných povolání a stupeň regulace se však může výrazně lišit. Ve výčtu regulovaných povolání však vždy najdete povolání lékaře, zubního lékaře,*

---

¹⁶⁷viz kapitola 3. diplomové práce

farmaceuta, všeobecné zdravotní sestry, porodní asistentky, veterináře, architekta (tzv. sektorová povolání), dále pak povolání učitele či advokáta, auditora a dalších.“¹⁶⁸

Regulované povolání tedy znamená, že daný stát právně upravil minimální stupeň dosažené odborné kvalifikace a její obsah a nadále ho kontroluje. Jedná se tedy o profesní aktivitu, jež na základě svého obsahu spadá pod jednu z kategorií profesí, jež jsou v dané hostitelské zemi regulovány a tato země výkon daného povolání podmiňuje minimálním stupněm dosažené odborné kvalifikace a obsahem. Splnění těchto kritérií pro přístup k výkonu regulovaného povolání je samozřejmě kontrolováno místními autoritami hostitelského státu. Přístup k regulovanému povolání je tedy podmíněn dosažením určitého stupně vzdělání osvědčeného diplomem, který byl vydán příslušným orgánem v členském státě. Diplom poté potvrzuje, že držitel úspěšně ukončil postsekundární studium v délce nejméně tří let trvání a v případě potřeby atestuje úspěšné ukončení odborné přípravy požadované navíc k postsekundárnímu studiu¹⁶⁹.

Mohou nastat tři situace: povolání není regulované v žádné ze dvou zemí, povolání je regulované v obou, nebo je regulované pouze v jedné ze dvou zemí a problém nastává v momentě, kdy je regulované v hostitelské zemi, avšak v zemi získání kvalifikace regulované není.

Pokud povolání není regulované v žádném ze dvou států, bez jakýchkoli překážek se daná osoba může ucházet o zaměstnání bez absolvování procesu uznávání. Je-li povolání regulované v hostitelském státu, avšak tato kvalifikace ani jiná praxe není regulovaná v zemi získání kvalifikace, hostitelský stát může požadatelé vyžadovat dvouletou praxi vykonanou v období posledních deseti let. Je možné, že nastane stav, kdy se zdá, že povolání je neregulované v hostitelském státu. Nicméně je nutné se přesvědčit, jestli není součástí jiného regulovaného povolání. V tomto případě je možné získat uznání odborné kvalifikace pouze na výkon části povolání, ke kterému má kvalifikaci. Pokud je povolání regulované v obou státech, musí dojít k ověření jejich obsahu, pokud by se jejich obsah výrazně

---

¹⁶⁸ŠONKOVÁ, Mgr. Zuzana a Ing. Štěpánka SKUHRALOVÁ. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy, Centrum uznávání odborných kvalifikací, Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i, Středisko pro ekvivalenci dokladů o vzdělání (ENIC/NARIC). Co je třeba vědět o systému vzájemného uznávání: odborné kvalifikace ve státech Evropské unie, smluvních státech Evropského hospodářského prostoru a Švýcarsku. Praha, 2008. Dostupné z: <http://1url.cz/mlRK>

¹⁶⁹BARNARD, Catherine. *EC employment law*. 2nd ed. New York,: Oxford University Press, 2000, s. 161-162. ISBN 01-987-6564-9.

lišil, nastala by komplikace.

Osoby mohou danou profesi vykonávat na území hostitelského státu soustavně jako usazená osoba, nebo dočasně, příležitostně, jako hostující osoba. Postup je pro obě dvě varianty odlišný¹⁷⁰. Nejprve se budeme věnovat právní úpravě osob hostujících a poté se zaměříme na výkon profese osobou usazenou.

4.3.2.1 Dočasný, příležitostný výkon povolání, hostující osoba

Na hostující osoby se vztahují pravidla pro výkon profese jejich domovského státu. Národní právo jednotlivých členských zemí přesně upravuje postavení hostující a usazené osoby. Obecně však platí, že hostující osoba nemá v příslušné zemi, kde poskytuje dočasně a příležitostně své služby, trvalé bydliště. Pro pochopení těchto dvou pojmů bych uvedla příklad belgického logopeda, který žije v Belgii a otevře si ordinaci ve Francii, bude považován za usazenou osobu, na rozdíl od slovenského architekta, který bude po dobu šesti měsíců spolupracovat na území České Republiky na jednom či více projektech, avšak pouze dočasně a příležitostně a po dokončení ujednané práce bude pokračovat ve výkonu profese ve své domovské zemi. Pokud se jedná o poskytování služeb ze země původu, výkon této profese se neřídí Směrnicí 2005/36/ES, ale Směrnicí 2000/31/ES¹⁷¹ upravující elektronický obchod nebo Směrnicí 2006/123/ES¹⁷² upravující poskytování služeb v rámci vnitřního obchodu.

Obecně je přístup hostující osoby k dočasnému výkonu profese zjednodušený tím, že není třeba žádat o uznání odborné kvalifikace a její kontroly, nýbrž stačí pouhé ohlášení. Dle platné právní úpravy toto ohlášení hostitelský stát vyžadovat nemusí, avšak většinou ho vyžaduje. Hostující osoba dané ohlášení provede při prvním poskytnutím služby. Ohlášení je zpravidla validní jeden rok a

---

¹⁷⁰Architekti v EU: Architekti po vstupu do EU. KOHOUTOVÁ, Markéta. *Česká komora architektů: Zahraničí* [online]. 2004 [cit. 2013-10-19]. Dostupné z: <http://1url.cz/ElgZ>

¹⁷¹Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ("směrnice o elektronickém obchodu"), Úřední věstník Evropských společenství L 178/1 ze dne 17. července 2000, dostupné z: <http://1url.cz/0Ilp>

¹⁷²Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, Úřední věstník EU L 376/36 ze dne 27. prosince 2006, dostupné z: <http://1url.cz/hIIB>

jeho posouzení trvá maximálně pět měsíců. V praxi to znamená, že pokud například rakouský lyžařský instruktor má v plánu poskytovat své služby na území Francie, a to poprvé, po dobu tří měsíců, je žádoucí, aby své ohlášení provedl s určitým předstihem pro případ, že by se hostitelský stát rozhodl přistoupit ke kontrole kvalifikace dané osoby. Pokud tento instruktor chce své služby poskytovat i následující rok a ke kontrole jeho kvalifikace již došlo, není nutné ohlášení podávat s předstihem a je možné ho podat i den před samotným začátkem poskytování služeb. Ohlášení má jisté náležitosti, jako jsou informace o osobě¹⁷³ a důležité dokumenty¹⁷⁴. Příslušný orgán hostitelského státu nemůže vyžadovat originály těchto dokumentů, pouze úředně ověřenou kopii. Jazykový překlad může hostitelský stát vyžadovat, pokud je to nezbytně nutné a pouze u důležitých dokumentů. Záleží na osobě, zdali si nechá překlad vyhotovit v domovské zemi nebo v hostitelské zemi a příslušný orgán tento překlad musí uznat. Po podání ohlášení, na rozdíl od žádosti o uznání odborné kvalifikace, je u ohlášení klíčovým momentem datum jeho podání a daná osoba může s poskytováním služeb začít ihned po podání. Existují ovšem i určité odchylky, a to pokud příslušné povolání obsahuje potenciální hrozbu pro veřejné zdraví nebo bezpečnost a v tomto případě je velká pravděpodobnost, že se hostitelský stát rozhodne pro kontrolu odborné kvalifikace. Tato derogace se však netýká povolání lékaře, zdravotní sestry a ošetřovatele odpovědného za všeobecnou péči, zubního lékaře, veterinárního lékaře, porodní asistentky a farmaceuta. To ovšem neplatí v případě, kdy se jedná například o architekta, který nedisponuje osvědčením dle Směrnice 2005/36/ES, jeho odborná kvalifikace též projde kontrolou. Kontrola kvalifikace probíhá pouze jednou, a není tedy nutné ji opakovat pokaždé, když daná osoba chce znovu poskytovat služby ve stejné hostitelské zemi. Samotná kontrola odborných kvalifikací se odvíjí dle poskytnutých dokumentů a informací, které osoba dodá. Příslušný orgán po provedení ohlášení může rozhodnout, že není třeba kontrolovat odbornou kvalifikaci, nebo že je to naopak nutné. Po provedení této kontroly příslušný

---

¹⁷³ jméno, kontaktní detaily, národnost, povolání, pro které je osoba kvalifikovaná v zemi, ve které je legálně usazená a povolání, které chce v hostitelské zemi vykonávat, dále informaci o tom, zdali osoba žádá poprvé, nebo se jedná pouze o roční obnovu

¹⁷⁴ rodný list, potvrzení o domicilu, potvrzení, že daná osoba nemá zákaz výkonu příslušného povolání, ani dočasný, dále doklad o odborné kvalifikaci, doklad o výkonu daného povolání, výpis z trestního, pokud to hostitelský stát vyžaduje i po svých občanech, například pro práci v oblasti bezpečnosti

orgán poskytování služeb povolí¹⁷⁵, a nebo nepovolí¹⁷⁶. Třetí možností je rozhodnutí příslušného orgánu o potřebě absolvování adaptační stáže nebo zkoušky způsobilosti, a to v případě, že budou zjištěny značné obsahové rozdíly mezi kvalifikací dosaženou v domovské zemi a vyžadovanou kvalifikací v hostitelské zemi. Předtím než dojde k rozhodnutí o udělení vyrovnávacího opatření, musí příslušný orgán zjistit dle poskytnutých informací a dokumentů, zdali není možné rozdíly mezi kvalifikacemi vyrovnat profesními zkušenostmi. Není-li to možné, příslušný orgán přistoupí k jednomu z vyrovnávacích opatření. Doba pro vydání rozhodnutí o uznání kvalifikace se pohybuje mezi jedním a čtyřmi měsíci, maximálně pěti měsíců a pouze tehdy, když během kontroly kvalifikace vyvstanou jisté komplikace. V případě, že v této lhůtě nedojde k rozhodnutí, může daná osoba příslušné povolání začít vykonávat. Při dočasném a příležitostném poskytování služeb nebude hostitelský stát vyžadovat registraci či dlouhodobé členství v profesní organizaci. Jediné, co hostitelský stát může vyžadovat, je dočasná či předběžná registrace, kterou provede hostitelský stát sám.

4.3.2.2 Usazená osoba

Osoba, která se usadí v členském státě a chce vykonávat povolání, které je v hostitelské zemi regulované, musí v první řadě projít procesem kontroly odborné kvalifikace, jenž je zaštiťován Centrem pro uznávání odborné kvalifikace. Společně s žádostí doloží co nejvíce dokumentů, jež atestují její dosavadní vzdělání a praxi. Jak jsem již zmínila výše, je žádoucí doložit maximum dokumentů, aby výsledkem bylo objektivní rozhodnutí, poněvadž příslušný orgán hodnotí dosaženou kvalifikaci pouze podle doložených dokumentů. Pokud nastane případ, že dosažený stupeň vzdělání, který žadatel doložil, nestačí, příslušný orgán se bude zabývat dalším dosaženým vzděláním či praxí v oboru, aby zjistil, zdali určité nedostatky nelze doplnit dalšími zkušenostmi žadatele. Jedná se o stejné informace o žadateli¹⁷⁷ a následující dokumenty:¹⁷⁸

---

¹⁷⁵ pokud je zjištěná kvalifikace dostačující, nebo případně doplněná praxí

¹⁷⁶ pokud například bylo zjištěno, že dané osobě byl udělen zákaz poskytování služeb v domovském státě, a to i dočasně

¹⁷⁷ jako u dočasného a příležitostného poskytování služeb

¹⁷⁸ tiskopis žádosti o uznání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti, dostupné z: <http://1url.cz/HlgC>

Doklady prokazující totožnost žadatele:

- průkaz totožnosti
- doklad osvědčující státní příslušnost
- plná moc pro osobu zastupující žadatele

Doklady prokazující odbornou kvalifikaci:

- diplom, osvědčení nebo jiný doklad
- popis rozsahu a obsahu studia
- doklad o odborné praxi
- potvrzení uznávacího orgánu země původu o odborné kvalifikaci žadatele¹⁷⁹

Doklady prokazující jinou způsobilost:

- bezúhonnost *nebo*
- skutečnost, že na majetek uchazeče nebyl prohlášen konkurs *nebo*
- skutečnost, že uchazeč vykonával činnost s péčí řádného hospodáře jako prokurista nebo jako statutární orgán nebo člen statutárního nebo jiného orgánu právnické osoby, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs *nebo*
- skutečnost, že uchazeč nebyl postižen za správní delikt nebo za disciplinární nebo kárné provinění¹⁸⁰ *nebo*
- zdravotní způsobilost uchazeče *nebo*
- finanční způsobilost pro výkon regulované činnosti uchazeče *nebo*
- pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu předmětné činnosti

Příslušný orgán hostitelské země má po podání žádosti jeden měsíc k potvrzení přijetí žádosti, a jestliže se jedná o automatické uznávání, konečná lhůta pro vyřízení žádosti a vydání rozhodnutí je tříměsíční, u obecného systému znávaní a automatického uznávání odborné praxe vyřízení trvá maximálně čtyři měsíce. Pokud by příslušný orgán tyto lhůty nedodržel, žadatel může po marném uplynutí lhůty začít příslušnou profesi praktikovat nebo podat odvolání. Výsledkem uznání odborné kvalifikace, je možnost přístupu a výkonu zaměstnání za stejných podmínek jako státní příslušníci hostitelské země.

---

¹⁷⁹například u dočasného a příležitostného poskytování služeb se tento dokument nedodává

¹⁸⁰například v souvislosti s výkonem předmětné činnosti

4.3.3 Sektorové profese

Sektorové profese, jak již bylo řečeno výše, byly nejprve upraveny sektorovými směrnicemi. "*Oborové směrnice byly vydány pro povolání lékař, zubní lékař, farmaceut, veterinární lékař, všeobecná zdravotní sestra, porodní asistentka a architekt. Směrnice se vztahují na činnost osob samostatně výdělečně činných nebo zaměstnanců. Společným rysem většiny těchto směrnic je harmonizace minimálního obsahu studia, která umožňuje prakticky automatické vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a dokladů o vzdělání.*"¹⁸¹ Sektorové směrnice byly nahrazeny Směrnicí 2005/36/ES, jež upravuje systém automatického uznávání sektorových profesí.

Pokud povolání spadá do systému automatického uznávání, příslušný orgán hostitelského státu nebude za normálních okolností přistupovat ke kontrole kvalifikace, a tedy nebude od dotyčné osoby vyžadovat doložení dokumentů atestujících obsah absolvované výuky. Jestliže došlo k obdržení odborné kvalifikace ve třetí zemi, minimálně tříletá praxe byla vykonána v některém ze třiceti států, na které se vztahuje systém uznávání odborných kvalifikací v EU, a tento stát odbornou kvalifikaci uznal, nespadá do automatického principu uznávání, ale do obecného systému.

4.3.4 Automatické uznávání

Režim automatického uznávání pro profesi lékaře, zdravotní sestry a ošetřovatele odpovědného za všeobecnou péči, zubního lékaře, veterinárního lékaře, porodní asistentky, farmaceuta a architekta funguje na bázi koordinace minimální dosažené odborné přípravy. Pokud dotyčná osoba disponuje takovou délkou odborné přípravy, je jí umožněn výkon dané profese ve všech členských státech. V těchto případech je též volnější přístup k průběhu odborné přípravy, přičemž většinou jedinou podmínkou je, že se výsledná délka a kvalita budou shodovat s úrovní řádně vykonané odborné přípravy.

4.3.4.1 Lékaři

Kvalifikace této profese musí odpovídat nárokům obsažených v Příloze V.

---

¹⁸¹Databáze regulovaných povolání a činností: Oborové (sektorové) směrnice. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Uznávání odborných kvalifikací* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/ulgF>

1 Směrnice 2005/36/ES a celý vzdělávací proces musel začít k datu¹⁸² obsaženém ve stejné příloze.

V oblasti základní lékařské odborné přípravy musí mít dotyčná osoba, jež má odbornou kvalifikaci z České Republiky, doklad o ukončení studia ve studijním programu všeobecné lékařství¹⁸³, dále osvědčení doplňující doklad, kterým je vysvědčení o státní rigorózní zkoušce a referenčním dnem je 1. květen 2004. Pokud dotyčná osoba získala odbornou kvalifikaci v Německu nebo ve Francii, není zapotřebí osvědčení o dosažení doplňujícího dokladu, stačí pouze doklad o dosažení kvalifikace¹⁸⁴, referenčním dnem je 20. prosinec 1976. Při dosažení odborné kvalifikace v Itálii je nutný jak doklad o dosažení kvalifikace¹⁸⁵, tak osvědčení doplňující doklad¹⁸⁶, přičemž referenční den je shodný s francouzským a německým. Minimální doba základní lékařské odborné přípravy je šest let či 5500 hodin, což v sobě zahrnuje jak teoretickou, tak praktickou část, a to na vysoké škole nebo pod jejím dohledem. V rámci této kvalifikace je zaručeno, že dotyčná osoba během studia načerpala znalosti a dovednosti obsažené v článku 24 odst. 3 směrnice 2005/36/ES.

V oblasti kvalifikace odborného lékaře, a tedy specializované lékařské odborné přípravy, je vyžadován doklad o dosažení kvalifikace, který v systému české kvalifikace představuje diplom o specializaci. To samé platí ve Francii¹⁸⁷, Německu¹⁸⁸ a Itálii¹⁸⁹. Specializovaná lékařská odborná příprava navazuje na základní lékařskou odbornou přípravu a samozřejmě je podmíněna jejím úspěšným dokončením. Minimální délka specializované lékařské odborné přípravy nesmí být kratší než délka uvedená v Příloze V. bodu 5.1.3. Skládá se z teoretické i praktické výuky, jež probíhá na vysoké škole, ve fakultní nemocnici nebo v jiném zdravotnickém zařízení, které je pod záštitou příslušného orgánu. *"Odborná příprava probíhá jako řádné studium ve specifických zařízeních"*

---

¹⁸²referenční den

¹⁸³ doktor medicíny, MUDr.

¹⁸⁴Francie: „Diplôme d'Etat de docteur en médecine“, Německo: „Zeugnis über die Ärztliche Prüfung, Zeugnis über die Ärztliche Staatsprüfung und Zeugnis über die Vorbereitungszeit als Medizinalassistent, soweit diese nach den deutschen Rechtsvorschriften noch für den Abschluss der ärztlichen Ausbildung vorgesehen war“

¹⁸⁵Diploma di laurea in medicina e chirurgia

¹⁸⁶Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina e chirurgia

¹⁸⁷Certificat d'études spéciales de médecine, Attestation de médecin spécialiste qualifié, Certificat d'études spéciales de médecine či Diplôme d'études spécialisées ou spécialisation complémentaire qualifiante de médecine

¹⁸⁸Fachärztliche Anerkennung

¹⁸⁹Diploma di medico specialista

schválených příslušnými orgány. Zahrnuje účast na veškerých lékařských činnostech v oboru, ve kterém příprava probíhá, včetně pohotovostní služby a to tak, že uchazeč o odborné vzdělání věnuje veškerou svou odbornou činnost praktické a teoretické výuce během celého pracovního týdne a během celého roku v souladu s postupy stanovenými příslušnými orgány. V souladu s tím jsou tato místa přiměřeně odměňována."¹⁹⁰

Obory odborné přípravy odborných lékařů¹⁹¹ se liší délkou odborné přípravy, která se zpravidla pohybuje mezi třemi a pěti lety. Tříletá odborná příprava platí například pro anesteziologii a resuscitaci, oftalmologii. Čtyřletá odborná příprava se naopak očekává u gynekologie, dětského lékařství, respirační medicíny, patologické anatomie, neurologie, psychiatrie, radiologie, radiační onkologie, radiochirurgie, dětské chirurgie a dalších oborů. Pětiletá odborná příprava se vyžaduje v chirurgii, neurochirurgii, vnitřním lékařství, urologii, ortopedii, plastické chirurgii, imunologii, kardiologii, revmatologii atd.

Dokladem o dosažené kvalifikaci ve všeobecném lékařství¹⁹² je pro držitele českého osvědčení diplom o specializaci "všeobecné lékařství", referenční den je stejný jako u výše zmíněných kvalifikací. Pro Německo¹⁹³, Francii¹⁹⁴ a Itálii¹⁹⁵ platí to samé, s výjimkou referenčního dne, který se mění na 31. prosince 1994. Přijetí na tuto odbornou přípravu je podmíněno úspěšným absolvováním šestileté základní lékařské odborné přípravy. "*Zvláštní odborná příprava ve všeobecném lékařství, která vede k vydání dokladu o dosažené kvalifikaci vydanému před 1. lednem 2006, představuje nejméně dvouleté řádné studium. V případě dokladů o dosažené kvalifikaci vydaných po tomto dni představuje nejméně tříleté řádné studium.*"¹⁹⁶ Tento typ odborné přípravy zahrnuje především praktickou výuku pod dohledem příslušného orgánu.

4.3.4.2 Zdravotní sestry a ošetřovatelé odpovědní za všeobecnou péči

Odborná příprava v tomto oboru se musí skládat ze dvou částí, a to z teoretické a praktické klinické výuky. Teoretická výuka v sobě zahrnuje další tři

---

¹⁹⁰Článek 25, odst. 3 Směrnice 2005/36/ES

¹⁹¹Příloha V. 1, 5.1.3 Směrnice 2005/36/ES

¹⁹²Příloha V., 5.1.4 Směrnice 2005/36/ES

¹⁹³Zeugnis über die spezifische Ausbildung in der Allgemeinmedizin

¹⁹⁴Diplôme d'Etat de docteur en médecine (avec document annexé attestant la formation spécifique en médecine générale)

¹⁹⁵Attestato di formazione specifica in medicina generale

¹⁹⁶Článek 28 odst. 2 Směrnice 2005/36/ES

podčásti: péči o nemocné, základní vědy a sociální vědy. "Výuka jednoho nebo několika těchto předmětů může být poskytnuta v rámci jiných oborů nebo v souvislosti s nimi. Teoretická výuka musí být vyvážená a koordinovaná s praktickou klinickou výukou tak, aby znalosti a zkušenosti uvedené v této příloze mohly být získány odpovídajícím způsobem."¹⁹⁷

Odborná příprava zdravotních sester a ošetřovatelů vyžaduje minimálně tříleté studium či 4600 hodin, přičemž klinický výcvik tvoří přinejmenším jednu polovinu celkové výuky a teoretická část alespoň jednu třetinu. Výuka probíhá v nemocnicích nebo v jiných zdravotních zařízeních pod dohledem učitelů ošetřovatelství, zdravotních sester a ošetřovatelů či dalšího kvalifikovaného personálu. Za koordinaci teoretické výuky a praxe nesou zodpovědnost jednotlivé členské státy. Pod profesním označením všeobecná sestra bude vystupovat osoba, která úspěšně absolvuje tuto odbornou přípravu a obdrží diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetřovatelství ve studijním oboru všeobecná sestra¹⁹⁸. Pod profesním označením všeobecný ošetřovatel bude naopak vystupovat osoba, která obdrží diplom o ukončení studia ve studijním oboru diplomovaná všeobecná sestra¹⁹⁹, doplněný vysvědčením o absolutoriu. Referenční den zůstává stejný jako u předchozí profese.

4.3.4.3 Zubní lékaři

Základní lékařská odborná příprava v oboru zubního lékařství trvá nejméně pět let, během kterých dotyčná osoba absolvuje řadu předmětů, které jsou uvedeny v Příloze V. 3 směrnice. Jedná se o základní předměty²⁰⁰, lékařsko-biologické předměty a předměty z všeobecného lékařství²⁰¹ a třetí kategorií jsou předměty odontostomatologie²⁰². Stejně jako u zdravotních sester a ošetřovatelů je možné, že výuka jednoho či více předmětů proběhne v rámci jiného oboru nebo v souvislosti s ním. Na základní odbornou přípravu navazuje specializovaná příprava, která je podmíněna dosažením českého diplomu o ukončení studia ve studijním programu zubní lékařství²⁰³, tedy absolvováním základní lékařské odborné přípravy v oboru zubní lékař. Jedná se o denní alespoň tříleté studium

¹⁹⁷Příloha V. 2, 5. 2. 1 Směrnice 2005/36/ES

¹⁹⁸ Bakalář, Bc.

¹⁹⁹ Diplomovaný specialista, DiS.

²⁰⁰ chemie, fyzika, biologie

²⁰¹ například anatomie, histologie, fyziologie, biochemie atd.

²⁰² například zubní náhrady, stomatologický materiál, konzervační zubní lékařství atd.

²⁰³Příloha V. 3, 5. 3. 2 Směrnice 2005/36/ES

pod kontrolou příslušného orgánu. Dle směrnice členské státy mají za úkol zajistit právo přístupu k činnostem prevence, diagnózy a léčby anomálií a nemoci zubů, úst, čelistí a souvisejících tkání.

4.3.4.4 Veterinární lékaři

Odborná příprava veterinárních lékařů se skládá z denního nejméně pětiletého studia na vysoké škole či pod jejím dohledem a musí zahrnovat minimálně předměty uvedené v Příloze V. 4, které se dělí do dvou skupin, a to základní a speciální předměty, přičemž speciální předměty mají čtyři pododdíly: základní vědy, klinické vědy, živočišnou výrobu a hygienu potravin. *"Praktická výuka může mít podobu školení, pokud je takové školení celodenní, uskutečňuje se pod přímým dohledem příslušného orgánu nebo subjektu a netrvá v rámci celého pětiletého studia dohromady déle než šest měsíců. Rozdělení teoretické a praktické výuky mezi jednotlivé skupiny předmětů musí být vyrovnané a koordinované tak, aby znalosti a zkušenosti mohly být získány způsobem, který přiměřeně umožní veterinárním lékařům výkon všech jejich úkolů."*²⁰⁴

4.3.4.5 Porodní asistentky

K tomu aby porodní asistentky mohly využít automatického systému uznávání, musí absolvovat studijní program, který se skládá ze dvou částí. První část, teoretická a technická výuka, má dvě podčásti, a to základní předměty a zvláštní předměty vztahující se na činnost porodní asistentky. Druhá část se skládá z praktického a klinického výcviku, jenž musí být prováděn pod vhodným dohledem v nemocničních nebo v jiných zdravotnických zařízeních pod záštitou příslušných orgánů. Obě dvě hlavní části studijního programu musejí být navzájem vyvážené a zkoordinované.²⁰⁵

U této odborné přípravy se rozlišují dva směry dle dosavadní dosažené kvalifikace, zdali dotyčná osoba již má kvalifikaci zdravotní sestry a ošetřovatele (směr II), nebo má pouze dokončenou desetiletou povinnou školní docházku (směr I).²⁰⁶ Jedná-li se o směr I, odborná příprava porodních asistentek zahrnuje teoretickou a praktickou tříletou výuku, na jejímž konci studenti obdrží diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetřovatelství ve studijním oboru porodní

---

²⁰⁴Příloha V. 4, 5. 4. 1 Směrnice 2005/36/ES

²⁰⁵Příloha V. 5, 5. 5. 1 Směrnice 2005/36/ES

²⁰⁶Článek 40 odst. 2 Směrnice 2005/36/ES

asistentka²⁰⁷ spolu s vysvědčením o státní závěrečné zkoušce. Pokud se jedná o směr II, odborná kvalifikace vyžaduje osmnáctiměsíční přípravu a obsahuje předměty, které nebyly zahrnuty v již absolvované kvalifikaci pro zdravotní sestry a ošetřovatele. Úspěšné absolvování této odborné přípravy bude atestováno diplomem o ukončení studia ve studijním oboru diplomovaná porodní asistentka²⁰⁸ a vysvědčením o absolutoriu.

K tomu, aby došlo k uznání kvalifikace v hostitelské zemi, musí být splněny další podmínky. Prezenční studium trvající minimálně dva roky či 3600 hodin musí být doplněno kvalifikací zdravotní sestry a ošetřovatele. Zatímco osmnáctiměsíční (či 3000 hodin) odborná příprava na porodní asistentku s předešlou kvalifikací zdravotní sestry a ošetřovatele musí být doplněna jednorocní praxí, tříletá odborná příprava, jež je podmíněna pouze ukončením studia, které dotyčnou osobu opravňuje k přístupu k vysokoškolskému vzdělání či studia na vyšším vzdělávacím zařízení, musí být doplněna dvouletou praxí.

4.3.4.6 Farmaceuti

Odborná příprava farmaceutů trvá minimálně pět let a skládá se ze čtyřletého denního praktického a teoretického studia a z půlroční praxe v lékárně přístupné veřejnosti nebo v nemocnici pod dohledem farmaceutického oddělení. Ukončené studium je potvrzeno v České republice magisterským diplomem o ukončení studia ve studijním programu farmacie. Členské země jsou povinné zajistit právo na přístup alespoň k následujícím činnostem, s případnou výhradou doplnění odborné zkušenosti:

- „a) příprava farmaceutické formy léčiv;*
- b) výroba a testování léčiv;*
- c) testování léčiv v laboratoři pro zkoušení léčiv;*
- d) skladování, uchovávání a distribuce léčiv na úrovni velkoobchodů;*
- e) příprava, testování, skladování a dodávky léčiv v lékárnách otevřených pro veřejnost;*
- f) příprava, testování, skladování a výdej léčiv v nemocnicích;*
- g) poskytování informací a rad o léčivech.“²⁰⁹*

---

²⁰⁷ Bakalář, Bc

²⁰⁸ Diplomovaný specialista, DiS.

²⁰⁹ Článek 45 odst. 2 Směrnice 2005/36/ES

Jednotlivé státy mohou po uchazeči o uznání odborné kvalifikace požadovat mimo atest o odborné kvalifikaci i praxi v daném oboru, která může být nahrazena praxí provedenou v domovském státě. V Lucembursku je příkladně povolení k provozu veřejné lékárny podmíněno dvouletou praxí v hostitelské zemi. Tato směrnice však nezaručuje koordinaci všech podmínek k přístupu k oboru, a to například v oblasti geografického rozmístění lékáren a monopolu dodávek léků.²¹⁰

4.3.4.7 Architekti

Odborná příprava architektů představuje minimálně čtyři roky řádného studia na vysoké škole nebo šest let studia na vysoké škole, z čehož minimálně jedna polovina byla absolvována ve formě řádného studia, a celá tato odborná příprava musí být zakončena zkouškou, jejíž složení dané osobě umožní obdržet český titul "architekt". Jedná se o teoretickou i praktickou výuku, a proto, aby dotyčná osoba mohla vykonávat tuto profesi v hostitelské zemi, musí mít minimální dosaženou kvalifikaci a odpovídající titul. Například pokud se jedná o španělského architekta s titulem "Título oficial de arquitecto", jeho kvalifikace je v pořádku a spadá do systému automatického uznávání. Naopak v případě italského architekta jsou nároky na dosaženou odbornou kvalifikaci mnohem vyšší než u předešlých zemí. Dotyčná osoba musí disponovat dvěma tituly "Laurea specialistica in architettura" a "Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione", které jsou v Itálii podmiňující pro výkon profese architekta. Stejně jako u ostatních sektorových profesí u architektů nesmíme zapomenout na referenční dny uvedené v Příloze V. 7, 5. 7. 1. Směrnice 2005/36/ES.

V českém právním řádu je směrnice a její úprava pro sektorové profese transponována do tzv. lékařského zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů a do zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností

---

²¹⁰Článek 26 Směrnice 2005/36/ES

souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Uznávání odborných kvalifikací veterinárních lékařů je upraveno v zákonu č.166/1999 Sb., o veterinární péči a profese architektů je upravena v zákoně č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

4.3.4.8 Advokáti

Uznávání odborné kvalifikace je vedle Směrnice 2005/36/ES a její revize upraveno následujícími směrnici:

- Směrnice 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů
- Směrnice 98/5/ES o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace

Advokátem je osoba, která je státním příslušníkem jednoho z členských států a je oprávněna vykonávat profesní činnost pod profesním označením, které je v České republice "advokát", ve Francii "avocat", v Itálii "avvocato" a v Německu "Rechtsanwalt". Úprava práva EU je v České republice součástí zákona o advokacii^{211, 212}.

V rámci poskytování advokátních služeb v EU rozlišujeme tři možné situace, a to evropského hostujícího advokáta, evropského usazeného advokáta a advokáta s postavením advokáta hostující země.

A) Evropský usazený advokát²¹³

Právní postavení evropského usazeného advokáta v hostující zemi je upraveno Směrnicí 98/5/ES. Dotyčná osoba má právo vykonávat povolání pod profesním označením uděleným v domácím státě, avšak toto označení musí být dostatečně srozumitelné, aby nemohlo být zaměněno s profesním označením hostitelské země, dále může být též vyžadováno uvedení stavovské organizace, u které je osoba zapsána v domovském státě. Tato osoba má povinnost provést zápis u příslušného orgánu hostující členské země. K tomu, aby došlo k zápisu, je třeba

---

²¹¹ Zákon č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996, o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o advokacii“

²¹² Jedná se především o § 2, § 5 a § 35 Zákona o advokacii

²¹³ Směrnice 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, dostupné z: <http://1url.cz/mlf3>

předložení průkazu, jenž opravňuje danou osobu k zápisu u příslušného orgánu v domovském členském státě. Evropský usazený advokát má právo poskytovat rady v oblasti svého domovského práva, práva EU, mezinárodního práva a práva hostitelské členské země. Dále může obhajovat a zastupovat klienty v soudním řízení, avšak za dodržování procesních předpisů platných pro vnitrostátní soudy a v určitých případech ve spolupráci s advokátem či avoué činným u soudu. Hostující stát může omezit přístup k nejvyšším soudům a též činnosti spojené s přípravou listin opravňujících ke správě majetku zesnulých osob, vytvoření či převodu věcných práv k nemovitosti, pokud jsou tyto činnosti určeny speciální kategorií advokátů. Evropský usazený advokát samozřejmě podléhá pravidlům hostující země, která mohou vyžadovat, aby dotyčná osoba měla pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou z výkonu povolání²¹⁴ a aby byla členem profesního záručního fondu. Proti evropskému usazenému advokátu může být vedeno kárné řízení hostitelskou zemí, avšak současně musí dojít k vyrozumění domovského státu o nastalé situaci.

B) Advokát s postavením advokáta hostitelské země²¹⁵

Postavení evropského usazeného advokáta se může změnit na shodné postavení s advokátem hostitelské země, a to pokud advokát fakticky a pravidelně, bez jakéhokoli přerušení, vykonává činnost v hostitelské členské zemi po dobu nejméně tří let. Pokud k tomu dojde, dotyčná osoba je oprávněna používat profesní označení udělené v domovském státě spolu s profesním označením, jenž odpovídá povolání advokáta v hostitelském státě.

C) Evropský hostující advokát²¹⁶

Evropský advokát, který poskytuje svoje advokátní služby dočasně a příležitostně v jednom z členských států, se nazývá hostující evropský advokát. Na rozdíl od evropského usazeného advokáta nemusí být zapsán u stavovské organizace, pouze pokud by poskytoval své služby bez podstatnějšího přerušení po dobu delší jednoho měsíce, má povinnost oznámit stavovské organizaci hostitelského státu svou adresu pro doručování. Evropský hostující advokát vystupuje pod profesním označením uděleným v domovském státě a na požádání

---

²¹⁴nemá tuto povinnost, pokud prokáže, že disponuje pojištěním nebo zárukou dle regulí domovského státu a tato záruka je minimálně rovnocenná záruce hostitelského státu

²¹⁵Směrnice 98/5/ES

²¹⁶Směrnice 98/5/ES

stavovské organizace či soudu musí doložit své oprávnění k výkonu této profese. Hostující advokát na rozdíl od usazeného nedisponuje právem účasti v profesních sdruženích. Nicméně má právo obhajovat a zastupovat své klienty před soudem a před orgány veřejné moci, a to za podmínek stanovených pro usazené advokáty a při dodržování stavovských předpisů hostitelského státu, aniž by byly dotčeny povinnosti, které má advokát v domovské zemi. V rámci dalšího výkonu činnosti hostující evropský advokát podléhá stavovským předpisům domovské země za současného dodržování předpisů hostitelského státu, jako je mlčenlivost, neslučitelnost činnosti advokáta s jinými činnostmi atd.

Profese advokáta, je upravena mírně odlišněji než ostatní profese, poněvadž v rámci obecného uznávání se na ni neaplikuje možnost výběru mezi adaptačním obdobím nebo zkouškou způsobilosti. Vzhledem k tomu, že se jedná o specifický obor, jenž se vyznačuje značnými odlišnostmi v právním systému každého členského státu, je logické, že regule pro uznání kvalifikace a povolení výkonu této profese budou přísnější než u ostatních oborů, které mají ve všech členských zemích poměrně stejný obsah. Právní úprava této profese se vyvíjela postupně, nejdříve přes judikaturu, až v roce 1998 byla vydána Směrnice, dále byla tato profese upravena směrnicí Rady 2005/36/ES, která nahrazuje předešlou právní úpravu. Nejprve se tato problematika objevuje ve dvou známých rozsudcích, a to v rozsudku *Reyners*²¹⁷ a *Van Binsbergen*²¹⁸. Další rozhodovací činnost ESD naváže na řešení otázek ohledně postavení advokátů v rámci EU.

ESD v jednom ze svých rozsudků²¹⁹ upozorňuje na diskriminační národní právní úpravy, které omezují svobodu usazování. Jedná se o případ belgického občana, který poté, co obdržel doktorát a jako advokát pracoval v advokátní kanceláři v Bruselu, se chce přemístit do Paříže. Obdrží ekvivalent mezi jeho belgickým a francouzským diplomem a může tedy vykonat advokátní zkoušku CAPA²²⁰, kterou úspěšně absolvuje. Dále se chce tedy ucházet o stáž v advokátní kanceláři, což mu však je odmítnuto s vysvětlením, že nedisponuje diplomem

---

²¹⁷Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. června 1974, *Jean Reyners v. Belgickému státu*, Žádost o rozhodnutí předběžné otázky: Conseil d'Etat – Belgique, Věc 2-74. dostupné z: <http://1url.cz/6lg7>

²¹⁸Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 3. prosince 1974, *Johannes Henricus Maria van Binsbergen v. Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid*, Věc 33-74 dostupné z: <http://1url.cz/klgy>

²¹⁹Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 1977, *Jean Thieffry v. Conseil de l'ordre des avocats à la cour de Paris*, Věc 71-76. dostupné z: <http://1url.cz/Flgm>

²²⁰Certificat d'aptitude à la profession d'avocat, v českém právu: advokátní zkouška

z oboru francouzského práva, tak jak to vyžaduje francouzský zákon. ESD poukazuje na to, že i když tento problém není upraven sekundárním právem EU a země má možnost vyžadovat splnění určitých podmínek k tomu, aby daná profese mohla být na jejím území vykonávána, neznamená to, že tím dojde k omezení svobody pohybu osob. V této záležitosti francouzské autority nakonec uznají dosažený univerzitní diplom, avšak neuznají ho jako kvalifikaci k výkonu profese. ESD se proti tomuto ohradí v tom smyslu, že se jedná o porušení principu proporcionality, neodůvodněné omezování a diskriminaci, poněvadž žadatel již svou profesní kapacitu dokázal složením zkoušky CAPA.

K řešení problému s nejednotnou úpravou postavení advokátů byla vydána Směrnice Rady 77/249/EHS, jež upravuje výkon volného pohybu služeb advokátů. Nastoluje obecný režim uznávání kvalit advokáta, avšak nevěnuje svou pozornost uznávání diplomů. Zavádí pojem hostující advokát. Hostitelský stát nemůže cizímu advokátovi z jiného členského státu nařizovat členství v některé profesní organizaci. Advokát musí respektovat deontologická pravidla hostitelského státu a nesmí používat profesního titulu země, ve které pouze dočasně a přechodně působí. Dále mu hostitelská země může nařídít jednání ve shodě s místním advokátem. Směrnice z roku 1988, která upravuje uznávání diplomů bakalářského studia, se též aplikuje na profesi advokátů a ve všech členských zemích, vyjma Dánska, byla vybrána zkouška způsobilosti jako nástroj pro otestování kvalifikace k výkonu činnosti advokáta v hostitelské zemi.²²¹

Po vydání směrnice z roku 1977 nastaly problémy se zaměřováním volného pohybu služeb a svobody usazování a docházelo k aplikaci textu vztahujícího se k volnému pohybu služeb, na svobodu usazování. Tato aféra se donesla až k ESD, který v rozsudku Gebhard²²² zásadně vymezuje tyto dva rozdílné pojmy. ESD zde řeší problém německého advokáta, který se usadil v Miláně a po dobu 14 let zde poskytoval advokátní služby pod italským titulem. Poté, co si otevřel advokátní kancelář, byl nařčen ze zneužití používání označení „avvocato“. On se hájí tím, že vzhledem k tomu, že se nenachází v situaci volného pohybu služeb, ale je dlouhodobě usazen v Itálii, nedojde k aplikaci této směrnice.

ESD je toho názoru, že i když neexistuje úprava sekundárním evropským

---

²²¹Kvalifikace advokátů. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Mezinárodní vztahy* [online]. [cit. 2013-05-21]. Dostupné z: <http://1url.cz/ulgf>

²²²Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1995, Reinhard Gebhard v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, Věc C-55/94, dostupné z: <http://1url.cz/Flg6>

právem, hostující členský stát nesmí bránit usazení a výkonu profese z důvodu, že dotyčná osoba má advokátní kancelář se sídlem v jiném členském státě. Tuto myšlenku lze demonstrovat na rozsudku Klopp²²³, ve kterém figuruje německý advokát mající uznaný německý diplom ve Francii a složenou zkoušku CAPA, zapsaný u německé komory a žádá o jeho zapsání ve Francii. Žádost je odmítnuta na základě tvrzení, že by se jednalo o dvojí úřední místo, což je ve Francii nepřijatelné. ESD tento úsudek odmítá a podotýká, že v rámci společenství lze mít dvojí úřední místo.

Rozsudek Vassopoulou²²⁴ je zásadní pro svobodu usazování. Tento rozsudek byl základem pro vydání směrnice, jež upravuje trvalý výkon profese advokáta v hostitelské zemi. ESD zmiňuje, že členské státy jsou povinné brát v potaz dosažené vzdělání v domácí zemi a vykonanou praxi v hostitelské zemi v rámci svobody usazování. V této kauze se jedná o řeckého občana, jenž je advokátem v Řecku a žádá o zapsání též v Německu. Ten v Německu pracuje již několik let jako právní poradce pod vedením německého kolegy a je též specialistou v oboru řecké, německé a komunitární právo. Německé autority jeho žádost však odmítnou, protože nedisponuje žádným německým diplomem. ESD zmiňuje, že členské státy jsou povinné brát v potaz dosažené vzdělání v domácí zemi a vykonanou praxi v hostitelské zemi v rámci svobody usazování

Z výše uvedených rozsudků je evidentní, že právní úprava trvalého výkonu advokacie je nezbytná. Této otázce se věnuje směrnice vydaná v roce 1998²²⁵. Advokát z jednoho členského státu se může usadit v jiném hostitelském členském státu za předpokladu, že bude vystupovat pod profesním označením svého domovského státu, což znamená, že nemusí absolvovat další zkoušky. V tomto případě se jedná o princip vzájemného uznávání kvality advokáta. Hostitelská země může pouze požadovat kooperaci s místním advokátem. Advokát v takovém postavení je nazýván „usazený evropský advokát“. Po minimální době tří let souvislého výkonu profese advokáta může daná osoba zažádat o definitivní integraci do advokátní komory přijímající země a může

---

²²³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1984, Ordre des avocats au barreau de Paris proti Onno Klopp, Věc 107/83. dostupné z: <http://1url.cz/SlgA>

²²⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. května 1991, Irène Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg, Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Bundesgerichtshof – Německo, Věc C-340/89. dostupné na: <http://1url.cz/Flgx>

²²⁵ Směrnice 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, dostupné z: <http://1url.cz/mlI3>

následně vykonávat činnost advokáta pod profesním označením této země.²²⁶ Z toho plyne, že složení zkoušky je nahrazeno zkušeností. Dále se na uznávání kvalifikací vztahuje aktuální, již zmíněná směrnice Rady 2005/36/ES a její revize z roku 2013.

4.3.5 Obecný systém uznávání kvalifikací²²⁷

Tento proces se vztahuje na povolání, která nejsou předmětem speciálního režimu uznávání nebo situace, kdy povolání neodpovídá podmínkám jiného speciálního režimu uznávání. Opírá se o zásadu vzájemného uznávání, avšak tímto není dotčena aplikace vyrovnávacích prostředků²²⁸, pokud dojde k rozdílům mezi nabytou kvalifikací v domovském státu a kvalifikací potřebnou k výkonu tohoto povolání v hostitelském státu. Hostitelský stát může požadovat po žadateli splnění vyrovnávacích prostředků, a to za předpokladu, že dosažená odborná příprava se liší o více než jeden rok, obsah odborné přípravy není stejný, či povolání nezahrnuje stejné aktivity v obou státech. Vyrovnávacími prostředky je míněna adaptační stáž, jež nesmí přesáhnout tři roky a zkouška způsobilosti.

Příslušný orgán hostitelského státu nejprve zjistí, v jaké zemi byla odborná kvalifikace získána, jestli tato země je jedním z třiceti států, na které je tento systém aplikovatelný a zdali je příslušné povolání regulováno v hostitelské zemi.

Ve druhé fázi příslušný orgán přistoupí ke kontrole dosažené odbornosti dle kritérií obsažených ve směrnici. Článek 11 směrnice obsahuje veškeré úrovně kvalifikace, jejichž splnění je podmínkou pro uznání dané odborné přípravy. Jedná se o pět úrovní a, b, c, d, e, přičemž poslední je nejvyšší. K získání uznání kvalifikace se dosažená kvalifikace z domovského státu nesmí lišit s odbornou přípravou v hostitelském státě víc jak o jedenu úroveň. „*Směrnice rozlišuje pět úrovní odborné kvalifikace:*

- *osvědčení způsobilosti vydané příslušným orgánem v domovském členském státě, potvrzení, že držitel získal obecné znalosti odpovídající základnímu nebo středoškolskému vzdělání nebo absolvoval odbornou přípravu, která*

²²⁶ Směrnice 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace, dostupné z: <http://1url.cz/mlI3>

²²⁷ USER GUIDE. Directive 2005/36/EC. Everything you need to know about the recognition of professional qualifications. 66 QUESTIONS. 66 ANSWERS. Dostupné z: <http://1url.cz/VIVW>

²²⁸ Vyrovnávacími prostředky je míněno adaptační období a zkouška způsobilosti, výběr přísluší žadateli

netvoří součást osvědčení nebo diplomu, nebo zvláštní zkoušky bez předchozí odborné přípravy nebo má tříletou odbornou praxi;

- *osvědčení odpovídající odborné přípravě na úrovni střední školy technické nebo odborné povahy nebo obecné povahy, doplněné odborným kurzem;*
- *diplom, který prokazuje úspěšné ukončení odborné přípravy na postsekundární úrovni v délce nejméně jednoho roku nebo odborné přípravy srovnatelné z hlediska povinností a funkcí;*
- *diplom, který prokazuje úspěšné ukončení odborné přípravy na vyšší nebo univerzitní úrovni v délce nejméně tři roky a nepřesahující čtyři roky;*
- *diplom, který prokazuje úspěšné ukončení odborné přípravy na vyšší nebo univerzitní úrovni v délce nejméně čtyři roky.*²²⁹

Ve třetí fázi procesu obecného uznávání dochází ke kontrole obsahu výuky. Zkoumají se především značné obsahové rozdíly, které, pokud nejsou vykompenzovány případnými pracovními zkušenostmi nebo jinou odbornou přípravou, mohou být důvodem pro absolvování vyrovnávacích prostředků.

Poslední fází je vydání odůvodněného rozhodnutí. Jsou možná tři rozhodnutí příslušného orgánu, a to, že odbornou kvalifikaci uzná, odmítne, nebo rozhodne o výkonu vyrovnávacího opatření, a tedy o uznání rozhodne až po jeho splnění. V případě uznání odborné kvalifikace má dotyčná osoba otevřený přístup k povolání, pro které jí byla uznána odborná kvalifikace, a k jeho výkonu, za stejných podmínek jako občané hostitelské země. Pokud příslušný orgán odmítne uznání, nesmí to být pouze pro velké rozdíly v obsahu odborné přípravy či nedostatečnou praxi. Odmítnutí by však bylo odůvodněné, pokud by se ukázalo, že profese, pro kterou dotyčná osoba žádá uznání odborné kvalifikace, se neshoduje s profesí, k níž je daná osoba kvalifikována. Poslední možností je uznání podmíněné složením zkoušky způsobilosti nebo adaptační stáže. Výběr mezi těmito dvěma vyrovnávacími opatřeními je na žadateli, až na několik výjimek, a to "*pro povolání, jejichž výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a v nichž poskytování právních rad nebo právní pomoci týkající se vnitrostátního práva je základním a nezbytným předpokladem dotyčné odborné*

---

²²⁹System pro uznávání odborných kvalifikací: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES.EUROPA: *Život a práce v rámci vnitřního trhu* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/slglD>

*činnosti, hostitelský členský stát stanoví buď adaptační období, nebo zkoušku způsobilosti.*²³⁰ V případě, že by členský stát chtěl zbavit žadatele práva na výběr mezi adaptační stáží a zkouškou způsobilosti, musí o tomto úmyslu informovat ostatní státy a Komisi a dostatečně svůj záměr odůvodnit. Komise má tříměsíční lhůtu na posouzení, a pokud tato odchylka odporuje právu EU, členský stát od ní bude muset upustit.²³¹ V oblasti obchodu, průmyslu a podnikání má příslušný orgán právo sám rozhodnout o druhu vyrovnávacího opatření, jestliže se dotýká osoba chce usadit jako osoba samostatně výdělečná či jako zaměstnavatel a daná profesní činnost vyžaduje znalost a uplatňování zvláštních platných vnitrostátních předpisů za předpokladu, že se však stejné znalosti vyžadují též u státních příslušníků hostitelského státu. Například Francie, Německo, Itálie a Rakousko si vyhradili možnost vlastního uvážení při výběru vyrovnávacího opatření u profese lyžařského instruktora a Belgie u povolání soukromého detektiva.²³²

Příslušný orgán hostitelského státu poskytne veškeré informace o přípravě a potřebných znalostí pro úspěšné složení zkoušky způsobilosti a informace o možnostech absolvování adaptační stáže. Zkouška způsobilosti může být absolvována formou teoretického testu (písemný test) či praktického testu například u lyžařského instruktora.

Výlohy za podání žádosti se vztahují pouze na správní poplatky při podání žádosti, které se v České republice pohybují kolem dvou tisíc korun českých.

V případě, že žadatel nesouhlasí s konečným rozhodnutím příslušného orgánu hostitelské země, náleží mu právo se odvolat. Odvolací důvody mohou být jak nesouhlas s důvody odmítnutí uznání nebo udělení vyrovnávacích opatření, tak fakt, že rozhodnutí nebylo odůvodněno.

V případech, že příslušný orgán nerozhodl během lhůty, která je mu dle směrnice poskytnuta, tedy do čtyř, maximálně pěti měsíců, žadatel může příslušné povolání v hostitelské zemi začít vykonávat. V situaci, že by po marném uplynutí této lhůty dotyčná osoba odvolání podala, přístup k profesi je jí odejmut až do vydání rozhodnutí o odvolání.

Dle typu profesí též příslušný orgán může nařídit kontrolu jazykové

---

²³⁰ Článek 14 odst. 3 Směrnice 2005/36/ES

²³¹ Článek 14 odst. 2 Směrnice 2005/36/ES

²³² USER GUIDE. Directive 2005/36/EC. Everything you need to know about the recognition of professional qualifications. 66 QUESTIONS. 66 ANSWERS. Dostupné z: <http://1url.cz/VIVW>

znalosti, jež však nesmí být systematická. Důkazem o znalosti jazyka může být atest jazykové úrovně vydaný příslušnou institucí, určitá odborná příprava či praxe absolvovaná v hostitelské zemi. Pokud dotyčná osoba nedisponuje žádným z těchto osvědčení, u určitých profesí může příslušný orgán přistoupit k ověření jazykových schopností, a to prostřednictvím testu či pohovoru.

V případě, že během procesu uznávání odborných znalostí vyvstanou jakékoli problémy, uchazeč o uznání odborné kvalifikace má možnost se obrátit na národní střediska pro uznávání odborné kvalifikace, na nezávislé experty poskytující zdarma informace o právech evropských občanů tzv. Citizien Signpost Service či na SOLVIT network, což je internetová síť pro řešení problémů v rámci špatné aplikace práva EU.

4.4 Judikatura

V oblasti uznávání odborných kvalifikací musel zasáhnout Evropský soudní dvůr v rámci řízení pro nesplnění povinností, poněvadž se objevily případy, kdy směrnice byla nesprávně provedena, nebo došlo k pokusu o obcházení této právní úpravy. Jednalo se o rozsudek *Chatzithanasis*²³³, který řešil problém řeckého státního příslušníka, který obdržel diplom očaře v Itálii, avšak většinu studií vykonal v Řecku na soukromé vysoké škole, jež Řecko oficiálně neuznává a neuznává ani diplomy obdržené v Itálii. Odpověď ESD byla taková, že dle směrnice o uznávání kvalifikací neexistuje limit, co se týká členské země, ve které žadatel o uznání obdržel atestaci o svých profesních kvalifikacích. Nicméně hostitelský stát může nastolit dodatečné podmínky pro přístup k dané profesi, avšak tyto podmínky musejí být oprávněné. Dále si Řecko vyžádalo od Itálie vyplněný dotazník pro evaluaci stupně obdrženého diplomu a rozhodlo, že do obdržení odpovědi z italské strany žadatel o uznání nemůže vykonávat danou profesi, což ESD kvalifikoval jako zdržující taktiku. Poté Řecko zavedlo povinnost držitelů italských diplomů absolvovat adaptační období, což je v rozporu s právní úpravou, poněvadž směrnice obsahuje možnost výběru žadatele mezi adaptační stáží a zkouškou způsobilosti.

V rozsudku Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 29. ledna 2009, *Věc*

---

²³³Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 4. prosince 2008, *Theologos-Grigorios Chatzithanasis v. Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis a Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (OEEK)*, *Věc C-151/07*, dostupné z: <http://1url.cz/wlSL>

C-311/06²³⁴ ESD řeší problematiku uznávání diplomů. Italský občan, držitel diplomu strojního inženýra absolvovaného v Itálii, si zažádal o uznání své kvalifikace ve Španělsku. Rozdíl v systému těchto dvou zemí je ten, že na rozdíl od Španělska, v Itálii je k výkonu profese nutné absolvovat státní zkoušky z daného oboru. Italskému žadateli je jeho diplom uznán a je zapsán ve španělské inženýrské komoře, avšak aniž by ve Španělsku vykonával po určitou dobu svou profesi, ihned si zažádá o uznání své kvalifikace v Itálii. Žadatel předpokládal, že v tomto případě se jeho záležitost bude řídit právem EU, a tedy dojde k aplikaci směrnice Rady 2005/36/ES. ESD se nevyjadřuje k tomu, že by se jednalo o porušení práva, avšak konstatuje, že v tomto případě nelze aplikovat zmíněnou směrnici a své rozhodnutí opírá o definici pojmu diplom.

Rozsudek Soudního dvora (osmého senátu) ze dne 17. prosince 2009, Věc C-586/08²³⁵, jehož předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Tribunale Amministrativo Regionale del Lazio²³⁶ ohledně výkladu článku 3 odst. 1 písm. c) a článku 47 odst. 1 Smlouvy o ES²³⁷ a Směrnice 2005/36/ES, ve věci Angela Rubina proti Ministero dell'Università e della RICERCA, se věnuje problematice uznávání odborných kvalifikací a diplomů, regulovaného povolání a přístupu k povolání univerzitního profesora. „*Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi A. Rubinem a Ministero dell'Università e della Ricerca věci zamítnutí žádosti A. Rubina o zápis do seznamu držitelů vnitrostátní vědecké způsobilosti vedeného ministerstvem.*“²³⁸ Článek 13 odst. 1 Směrnice 2005/36/ES obsahuje tzv. podmínky uznávání a stanoví, že: „*Pokud je v hostitelském členském státě přístup k regulovanému povolání nebo jeho výkon podmíněn držením zvláštní odborné kvalifikace, povolí příslušné orgány tohoto členského státu přístup k tomuto povolání a jeho výkon za stejných podmínek, jaké se vztahují na jeho vlastní státní příslušníky, žadatelům, kteří jsou držiteli osvědčení způsobilosti nebo dokladu o dosažené kvalifikaci, který jiný členský stát požaduje k získání přístupu k tomuto povolání a jeho výkonu na svém území.*“ Vzhledem k tomu, že

---

²³⁴Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 29. ledna 2009, Consiglio Nazionale degli Ingegneri v. Ministero della Giustizia a Marco Cavallera, Věc C-311/06, dostupné z: <http://1url.cz/6lSt>

²³⁵Dostupné na: <http://1url.cz/bl17>

²³⁶ Itálie

²³⁷Smlouva o založení Evropského společenství Úřední věstník Evropské unie C 321 E/1 ze dne 29. prosince 2006, dále jen „Smlouva o ES“

²³⁸Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 2009, Rubino, C-586/08, Dostupné z: <http://1url.cz/bl17>

v případě Itálie profese univerzitního profesora nespadá pod regulované povolání, a tedy k přístupu k této profesi není třeba dokladu o odborné kvalifikaci či odborné praxi, k aplikaci tohoto pravidla nedojde. Přijímání univerzitních profesorů je v Itálii upraveno zákonem²³⁹ a nařízením²⁴⁰. Jedná se o dvoufázové výběrové řízení, kdy předem omezený počet uchazečů nejdříve na základě složení zkoušky způsobilosti získá VVZ, a až na základě zápisu do seznamu držitelů vnitrostátní vědecké způsobilosti se může ucházet o zaměstnání univerzitního profesora. Držitelé tohoto oprávnění tedy mohou být posléze přijati na místo univerzitního profesora, avšak samotné VVZ v sobě nezahrnuje právo přístupu k tomuto zaměstnání. Mimo držitele tohoto osvědčení je přístup k povolání univerzitního profesora též umožněn jmenováním, v procentuálním poměru, specializovaných zahraničních či italských pracovníků, kteří působí v cizině, nebo v cizině získali ekvivalent italského dokladu o způsobilosti vyučovat. A. R. disponuje doklady o kvalifikaci z Německa, která ho opravňuje vyučovat v německém vysokoškolském systému, a několikrát žádal o uznání svých dosažených německých kvalifikací v Itálii, za účelem zápisu do seznamu držitelů VVZ. Toto mu však bylo zamítnuto, z důvodu důvodné nerovnosti mezi získanou německou kvalifikací a VVZ. Soudní dvůr se tedy zabýval otázkou, zdali celý výběrový proces, který vede k obdržení VVZ, má za následek, že povolání univerzitního profesora je regulovaným povoláním. Přičemž došel k závěru, že se jedná o výběrové řízení na základě posouzení a srovnání kvalit jednotlivých uchazečů, které má za cíl udělení omezeného počtu osvědčení o způsobilosti. Nejedná se tedy o jakési absolutní kritérium, nýbrž o individuální posouzení, a tedy lze vyvodit, že se v tomto případě nejedná o problematiku regulovaného povolání ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) Směrnice 2005/36/ES. Soudní dvůr ve svém rozhodnutí se též odvolává na článek 39 a 43 Smlouvy o ES²⁴¹ a vyzývá, aby odborné kvalifikace byly posouzeny odpovídajícím způsobem v rámci výběrového řízení, a tím pádem byl zajištěn řádný průběh udělování VVZ a přístupu k zaměstnání na univerzitní půdě.

V rozsudku Soudního dvora (čtvrtý senát) ze dne 10. září 2013, Věc C-

---

²³⁹zákon č. 230 o nových ustanoveních týkajících se univerzitních profesorů a vědeckých pracovníků a zmocnění vlády k reorganizaci a přijímání univerzitních profesorů, ze dne 4. listopadu 2005

²⁴⁰nařízení s mocí zákona č. 164 o reformě právní úpravy o přijímání univerzitních profesorů, ze dne 6. dubna 2006

²⁴¹Článek 45 a 49 Smlouvy o fungování EU (bývalé články 39 a 43 Smlouvy o ES), Úřední věstník Evropské unie C 83/47 ze dne 30. 3. 2010

492/12²⁴² se jedná o rozhodnutí o předběžné otázce, jejímž předmětem je otázka slučitelnosti francouzské vyhlášky²⁴³ a dekretu²⁴⁴ se směrnicí 2005/36/ES. Spor vznikl mezi Národní lékařskou komorou a ministrem vysokoškolského vzdělávání a vědeckého výzkumu na jedné straně a ministrem sociálních věcí a zdravotnictví na straně druhé a za přítomnosti Národní stomatologické komory jako vedlejšího účastníka, který se postavil na stranu ministrů, kteří vydali danou vyhlášku. Hlavní problematikou tohoto rozsudku jsou kvalifikační kurzy vzdělávání v rámci třetího univerzitního cyklu, které zaručí úspěšným absolventům získání diplomu o odborném vzdělání, a to v oboru ústní chirurgie, společné odborné přípravy pro lékařství a zubní lékařství, v oboru zubní a obličejové ortopedie a v oboru ústního a zubního lékařství²⁴⁵. Tyto teoretické a praktické univerzitní kurzy trvají celkem minimálně šest semestrů a jsou absolvovány na specializovaných zubolékařských pracovištích a pracovištích maxilofaciální chirurgie. Tyto kurzy dle článku 9 Dekretu mohou být přístupné nejen zubním lékařům, ale též lékařům. „*V případě, že se jedná o kurzy kvalifikačního vzdělávání společné pro zubní lékařství a lékařství, jsou k zápisu připuštěni též praktikanti v oboru lékařství, kteří získali odpovídající pořadí v celostátním výběrovém řízení, jež opravňuje k účasti v třetím dlouhém cyklu studia lékařství.*“²⁴⁶ Národní lékařská komora se domnívá, že výše uvedená vyhláška²⁴⁷ a dekret jsou neslučitelné se směrnicí 2005/36/ES, a to z toho důvodu, že třetí univerzitní cyklus znamená zavedení společného zaměstnání zubního lékaře a lékaře a odvolává se především na znění článku 24, 25 a 36 Směrnice 2005/36/ES. Na základě těchto argumentů Národní lékařská komora podala žalobu na neplatnost zmíněné vyhlášky a soud pravomocný rozhodnout přerušil řízení za účelem vyřešení předběžné otázky Soudním evropským dvorem. Ten rozhodl, že Směrnice 2005/36/ES „*musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání tomu, aby členský stát vytvořil cyklus specializovaných kursů kvalifikačního vzdělávání jak v oblasti lékařství, tak i zubního lékařství,*

---

²⁴²Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 19. září 2013, Conseil national de l'ordre des médecins v. Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche a Ministre des Affaires sociales et de la Santé, Věc C-492/12, dostupné z: <http://1url.cz/71Fa>

²⁴³vyhláška ze dne 31. března 2011 stanovící seznam kvalifikačního vzdělávání a úpravu diplomů odborné přípravy v oboru zubního lékařství, JORF ze dne 19. dubna 2011, s. 6854

²⁴⁴Dekret č. 2011-22 ze dne 5. ledna 2011 o organizaci třetího dlouhého cyklu studia zubního lékařství, JORF ze dne 7. ledna 2011, s. 447

²⁴⁵Článek 1 vyhlášky ze dne 31. března 2011 stanovící seznam kvalifikačního vzdělávání a úpravu diplomů odborné přípravy v oboru zubního lékařství, JORF ze dne 19. dubna 2011, s. 6854

²⁴⁶Článek 3 vyhlášky idem

²⁴⁷Vyhláška byla vydána na základě článku 9 dekretu

jejichž označení neodpovídá označením vyjmenovaným pro tento členský stát v příloze V této směrnice. Takovéto specializované kursy kvalifikačního vzdělávání mohou být přístupné jak osobám, které ukončily toliko základní lékařskou odbornou přípravu, tak i osobám s dokončenou a potvrzenou pouze základní odbornou přípravou zubního lékaře.“²⁴⁸

Vnitřní soud však musí prověřit, jestli opravdu tyto univerzitní kursy vedou k získání diplomu o odborném vzdělání v oboru ústní chirurgie, a ne k „vydání dokladu o dosažené kvalifikaci lékaře se základní odbornou přípravou nebo dokladu o dosažené kvalifikaci zubního lékaře se základní odbornou přípravou a zda doklad vydaný po ukončení zmíněných specializovaných kursů kvalifikačního vzdělávání neopravňuje k výkonu základního povolání lékaře nebo zubního lékaře osoby, jimž nebyl vydán doklad o dosažení kvalifikace lékaře se základní odbornou přípravou, popř. zubního lékaře se základní odbornou přípravou.“²⁴⁹

Dále se ESD zabýval problematikou nesplnění povinnosti provedení Směrnice 2005/36/ES ve stanovené lhůtě, což je důvodem pro zahájení řízení o žalobě pro nesplnění povinnosti provedení směrnice, a to v případě Německa²⁵⁰, Francie²⁵¹, Rakouska²⁵², Velké Británie a Severního Irsku²⁵³, Belgie²⁵⁴, Velkovévodství lucemburského²⁵⁵ a Řecka²⁵⁶.

Na základě článku 63 směrnice: „Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 20. října 2007. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.“²⁵⁷ a článku 226 Smlouvy o ES: „Má-li Komise za to, že členský stát nesplnil povinnost, která pro něj z této smlouvy

---

²⁴⁸Bod 44 Rozsudku Soudního dvora (čtvrtý senát) ze dne 10. září 2013, Věc C-492/12, dostupné z: <http://1url.cz/7IFa>

²⁴⁹Bod 45 idem

²⁵⁰Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 17. prosince 2009 – Komise v. Německo, Věc C505/08, JOUE 2010/C 51/16

²⁵¹Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 1. října 2009 – Komise v. Francie, Věc C468/08, JOUE 2009/C 282/22

²⁵²Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 24. září 2009 – Komise v. Rakousko, Věc C477/08, JOUE 2009/C 282/23

²⁵³Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 9. července 2009 – Komise v. Velká Británie a Severní Irsko, Věc C556/08, JOUE 2009/C 205/21

²⁵⁴Rozsudek Soudního dvora (osmého senátu) ze dne 9. července 2009 – Komise v. Belgie, Věc C469/08, JOUE 2009/C 205/19

²⁵⁵Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 2. července 2009 – Komise v. Velkovévodství lucemburské, Věc C-567/08, JOUE 2009/C 205/23

²⁵⁶Rozsudek soudního dvora (osmého senátu) ze dne 2. července 2009 – Komise v. Řecko, Věc C-465/08, JOUE 2009/C 205/18

²⁵⁷Článek 63 Směrnice 2005/36/ES, Úřední věstník EU 2013/C 301/01

vyplývá, vydá o tom odůvodněné stanovisko poté, co umožní tomuto státu podat vyjádření. Nevyhoví-li tento stát stanovisku ve lhůtě stanovené Komisí, může Komise předložit věc Soudnímu dvoru.²⁵⁸ Evropská komise vydala odůvodněné stanovisko ohledně zanedbání povinnosti a vyzvala státy k nápravě vytýkaných nedostatků v implementaci směrnice, a to do dvou měsíců. Vzhledem k tomu, že ve stanovené lhůtě nedošlo ke komplexní nápravě a státy nepřijaly potřebné právní a správní předpisy nutné k dosažení cílů směrnice, a tedy tímto nesplnily povinnosti pro ně vyplývající ze směrnice o uznávání odborných kvalifikací, Komise podala žalobu pro nesplnění povinnosti k Soudnímu dvoru. Ve všech případech Soudní dvůr došel k závěru, že pokud by nápravná opatření byla přijata po uplynutí lhůty stanovené odůvodněným stanoviskem Komise, nebude se k nim přihlížet, poněvadž rozhodné období pro posouzení protiprávního jednání členského státu je právě určené koncem lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku. Pokud tedy po marném uplynutí této lhůty členské státy nepřijaly a neoznámily veškeré právní a správní kroky učiněné v dané věci Komisi, je zřejmé, že se dopustily jednání v rozporu s evropským právem. Členské státy se též nemohou odvolávat na stanovení vnitřního práva, aby tím omluvily nesplnění povinnosti a nedodržení lhůty.²⁵⁹ Soudní dvůr ve svých rozsudcích konstatoval porušení povinnosti členský států vyplývajících jim z norem evropského práva a na základě výše uvedených zjištění uložil státům povinnost náhrady nákladů řízení.

Předmětem rozsudku Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 18. července 2007 - Polsko v. Parlament a Rada, Věc C-460/05²⁶⁰ je žaloba na neplatnost článku 33 odst. 2 a článku 43 odst. 3 Směrnice 2005/36/ES, týkajících se uznání odborné kvalifikace porodní asistentky, zdravotní sestry a ošetřovatelů odpovědných za všeobecnou péči. Polsko napadá tyto ustanovení směrnice z důvodu nepřiměřeně dlouhé pracovní zkušenosti²⁶¹, která je vyžadována pouze

---

²⁵⁸Článek 258 Smlouvy o fungování EU (bývalý článek 226 Smlouvy o ES), Úřední věstník Evropské unie C 83/47 ze dne 30. 3. 2010

²⁵⁹Bod 23 Rozsudku Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 6. července 2000. Komise Evropských společenství v. Belgickému království, Věc C-236/99, dostupné z: <http://1url.cz/IIK>

²⁶⁰Dostupné z: <http://1url.cz/ZIFR>

²⁶¹Článek 33 odst. 2 Směrnice 2005/36/ES ze dne 6. července 200 o uznávání odborných kvalifikací, Úřední věstník EU L 255/22 ze dne 30. září 2005, dostupné z: <http://1url.cz/CIW>

- a) diplom bakalářského ošetřovatelství (dyplom licencjata pielęgniarstwa) po dobu nejméně tří po sobě následujících let v průběhu pěti let předcházejících dni vydání osvědčení;
- b) diplom zdravotní sestry nebo ošetřovatele (dyplom pielęgniarcki albo pielęgniarcki

po osobách, jež získaly osvědčení o odborné kvalifikaci v Polsku, přičemž v případě osvědčení o odborné kvalifikaci z jiných členských států je vyžadována doba kratší²⁶². Nárok na délku pracovní zkušenosti je obsažen jak v Aktu o přistoupení Polska a dalších devíti zemí k EU²⁶³, tak ve směrnici 2005/36/ES. V závěrečném hlasování Polsko hlasovalo pro přijetí směrnice, avšak vyjádřilo nesouhlas s inkriminovanými ustanoveními.

Polsko se dále odvolává na článek 253 Smlouvy o ES: „*Narižení, směrnice a rozhodnutí přijímané společně Evropským parlamentem a Radou, jakož i takové akty Rady nebo Komise, musí obsahovat odůvodnění a odkazovat na návrhy nebo stanoviska, která musí být podle této smlouvy předložena.*“ Nicméně Polsko bylo přítomno projednávání návrhu směrnice o uznávání odborných kvalifikací od podepsání Aktu o přistoupení do EU. Během tohoto procesu Polsko vyslovilo svůj nesouhlas ve vztahu k zásadám použitým na uznávání polských kvalifikací zdravotních sester a ošetřovatelů odpovědných za všeobecnou péči a polských porodních asistentek a upozornilo na potřebu sblížit podmínky uznávání těchto odborných kvalifikací i s ostatními státy, které též podepsaly Akt o přístupu do EU.

Polsko uznává, že podpisem Aktu o přistoupení do EU vyjádřilo souhlas i s ustanoveními této smlouvy týkajícími se uznávání výše zmíněných kvalifikací, avšak nevidí důvod, proč by tato ustanovení měla být součástí směrnice. Polsko též namítá vyslovení nesouhlasu s těmito ustanoveními a nepokládá za dostačující dle článku 253 Smlouvy o ES zdůvodnění, pro které nedošlo k pozměnění nároků na profesní zkušenost pro osoby disponující polským osvědčením.

Parlament, Rada a Komise však argumentují tím, že tato směrnice v sobě zahrnuje jednotnou úpravu problematiky uznávání odborných kvalifikací a shrnuje již dříve zavedené pokyny a praktiky. Dále Polsko bylo úzce zapojeno do projednávání návrhu směrnice, a tedy bylo obeznámeno s důvody, které vedly k přijetí

---

dypmowanej) s postsekundárním vzděláním získaným na odborné zdravotnické škole-po dobu nejméně pěti po sobě následujících let v průběhu sedmi let předcházejících dni vydání osvědčení. Uvedené činnosti musí zahrnovat plnou odpovědnost za plánování, organizaci a výkon ošetrovatelské péče o pacienta.

²⁶²Profesní zkušenost tří po sobě následujících let v průběhu pěti let před podáním žádosti

²⁶³Stanovisko komise ze dne 19. února 2003 k žádostem o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii, tzv. Akt o přistoupení k EU, Úřední věstník L 236 ze dne 23. září 2003

původních ustanovení ohledně polských odborných kvalifikací v daném sektoru. Z těchto důvodů Soudní dvůr žalobu zamítl.

4.5 Proces profesního uznávání demonstrováný na vlastní zkušenosti

Problematiku uznávání profesních kvalifikací bych ráda uzavřela příkladem z vlastní zkušenosti. Jak jsem již zmínila v úvodu, nejen, že jsem prošla procesem uznávání diplomů, avšak mám jisté zkušenosti i s uznáváním odborných kvalifikací. V současné době se ucházím o stáž či pracovní místo v evropských a mezinárodních institucích, u kterých je jistý předpoklad toho, že proces uznávání bude probíhat bez větších obtíží a jejich přijímací podmínky budou s nepatrnými odlišnostmi stejné. Realita je však opakem. I když sám „Brusel“ vytvořil právní rámec uznávání odborných kvalifikací, bohužel je stále ještě velice obtížné skloubit všechny právní systémy, a to především v oblasti školství. Tato oblast je i přes hojně pokusy o sjednocení stále nejjednodušší. Problematika úpravy procesu vzdělávání patří do kapitoly 3. této práce, avšak úzce souvisí též s problematikou profesního uznávání. Vzhledem k tomu, že úprava cyklů vysokoškolského vzdělávání není stejná ve všech členských státech, a tedy rozdělení, do tříletého bakalářského studia a dvouletého magisterského studia, není ani v roce 2014 ve všech zemích automatické. Zejména v určitých studijních oborech dochází k velkým rozdílům v následných možnostech přístupu k povolání.

Problém nestejně úpravy vzdělávacích programů budu demonstrovat na případu Itálie a České republiky v porovnání s Francií. Právě studium práva je, jak v České republice, tak v Itálii pětileté bez možnosti získání bakalářského diplomu²⁶⁴. Samozřejmě členské státy v rámci vzdělávacího procesu navzájem uznávají ECTS kredity, avšak problém nastává v momentě, kdy se český nebo italský student ocitne v situaci, kdy se chce ucházet o stáž či práci v některé z evropských institucí. Evropské instituce ve většině případech podmiňují přijetí ukončením bakalářského studia, což znamená, že uchazeč musí mít osvědčení o ukončení tříletého vysokoškolského cyklu. Na první pohled se zdá, že je vše v naprostém pořádku, poněvadž i v rámci pětiletého vysokoškolského cyklu, čímž je příkladně studium práva, můžeme osvědčení o absolvování tříletého vysokoškolského studia doložit ekvivalentem dosažených ECTS kreditů. To

---

²⁶⁴Až na určité výjimky, například bakalářský studijní program, obor Veřejná správa, Fakulta právníká, Západočeská Univerzita v Plzni

ovšem nestačí a právě Evropská komise výslovně vyžaduje diplom atestující ukončení zmíněného bakalářského studia a žádný jiný ekvivalent neakceptuje. Evropský parlament jako jeden z mála uznává i potvrzení vydané vysokou školou o splnění daného kreditového limitu a uchazeč tím pádem splňuje podmínku ukončeného tříletého vysokoškolského studia, aniž by disponoval samotným bakalářským diplomem. Jednotlivé evropské instituce se nároky na přijetí liší, a je tedy zřejmé, že ani v rámci evropských institucí, tato otázka není dostatečně řešena.

Tento problém má dvě možná řešení. Evropská unie přizpůsobí přístup k výkonu profesí nejednotnosti jednotlivých národních právních úprav svých členů a přistoupí na možnost uznání odborné kvalifikace na základě ekvivalentu²⁶⁵, nebo členské země budou muset přistoupit na naprosto stejnou právní úpravu jednotlivých vzdělávacích systémů. V případě, když by jednotlivé země musely unifikovat své národní právní úpravy, se ovšem nejedná o pouhé zavedení jednotného systému udělování diplomů za tříleté bakalářské studium a dvouleté magisterské studium, avšak hlavním problémem by byla otázka obsahu, průběhu a absolvování výuky.

Bylo by pochopitelné, pokud by Evropská komise odmítala uznat ekvivalent ECTS kreditů za bakalářské studium v případě, že by ve všech členských zemích existovalo završení tohoto studia státní zkouškou a bakalářskou prací. V tom případě by bylo evidentní, že nelze postavit na roveň ukončení bakalářského studia završeného státní zkouškou a bakalářskou prací, a absolvování běžných zkoušek tříletého vysokoškolského studia. Systém státních zkoušek a bakalářských prací však není zaveden ve všech členských zemích. Ve Francii je bakalářský diplom²⁶⁶ udělován za studium, srovnatelné s běžným absolvováním zkoušek v rámci právnických vysokých škol v České republice a v Itálii.

Tímto jsem chtěla upozornit na velké rozdíly mezi jednotlivými právními úpravami členských zemí a neschopností EU tyto rozdíly zmírnit příkladně akceptováním rovnocenné náhrady za bakalářský diplom, v našem případě by se jednalo o ECTS kredity.

---

²⁶⁵Ekvivalentem diplomu za bakalářské studium by měl být odpovídající počet ECTS kreditů

²⁶⁶„Licence 3“

5. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, zda v rámci Evropské unie došlo ke sjednocení právní úpravy vzájemného akademického a profesního uznávání a potvrdit, nebo případně vyvrátit, nezbytnost naplnění sjednocení evropského právního rámce v této oblasti.

Rozbor dané problematiky jsem provedla za použití metody analýzy, syntézy a srovnávání. Diplomová práce se věnovala dvěma dílčím otázkám, zdali se prostřednictvím legislativní činnosti Evropské unie a členských států podařilo dosáhnout záměru sladění procesu uznávání kvalifikací a diplomů a sladění vzdělávacích systémů a současně zdali byly členské státy schopny tuto právní úpravu správně implementovat do svých národních právních rámců.

V diplomové práci jsem především vycházela z právních předpisů primárního a sekundárního práva Evropské unie, rozsudků Evropského soudního dvora, odborných českých a zahraničních publikací a internetových článků.

V první části²⁶⁷ této práce jsem stručně uvedla terminologii akademického a profesního uznávání a osvětlila vymezení pojmů, které souvisejí s vnitřním trhem.

V druhé části²⁶⁸ této práce jsem se zaměřila na akademické uznávání a provedla rozbor jeho právní úpravy. Celou problematiku jsem následně demonstrovala na praktickém příkladu mé vlastní zkušenosti²⁶⁹ s programem Erasmus a s přijímacím řízením k navazujícímu studiu v zahraničí. Z rozboru této problematiky vyplývá, že ačkoli je Boloňský proces postaven na principu dobrovolnosti, a není tedy nijak závazný, zasloužil se o velký pokrok ve spolupráci členských zemí v rámci vysokoškolského vzdělání. Nicméně dosavadní výsledky a dopady Boloňského procesu nejsou dostačující.

Posun vpřed je znatelný například i v České republice, kde se vysokoškolský systém částečně přeměnil na evropský model. Mobilita studentů stoupá, studium na vysoké škole probíhá nyní ve většině oborů rozdělených na tři cykly, a to na bakalářský, magisterský a doktorandský, což umožňuje podstatné usnadnění situace při mobilitě studentů a zaměstnanců a především v rámci

---

²⁶⁷ Viz kapitola 2.

²⁶⁸ Viz kapitola 3.

²⁶⁹ Viz podkapitola 3.5

uznávání dosažených diplomů.

Na základě analýzy právní úpravy akademického uznávání provedené v této části diplomové práce je evidentní, že hlavním problémem je nedokonalá implementace Boloňských reforem v jednotlivých zemích. Signatářské země doposud nebyly schopny jednotně a stejným způsobem implementovat reformy Boloňského procesu do svých národních vzdělávacích systémů, a proto lze říci, že i v této oblasti se jedná o „Evropu více rychlostí“. K tomu, aby došlo ke zlepšení implementace reforem, navrhuji následující postup. Je nutné pokračovat v dosavadní politické dynamice na národní a evropské úrovni, prohloubit spolupráci se studenty a zaměstnanci vysokoškolských institucí, kteří jsou nepostradatelní pro realizaci reforem a v neposlední řadě posílit podporu zemí, které přistoupily do Boloňského procesu v posledních letech, aby co nejdříve dohnaly země, které již své vzdělávací systémy zcela či částečně reformovaly.

Na základě studie doplněné o vlastní zkušenost mohu konstatovat, že členské státy si nadále snaží zachovat suverenitu v oblasti právní úpravy národních vzdělávacích systémů a do roku 2014 nebyly schopné své právní rámce dobrovolnou aplikací reforem sjednotit. Jsem přesvědčena, že docílení sjednocení akademického uznávání je nezbytné pro další rozvoj této oblasti na evropské a mezinárodní úrovni.

Na problematiku akademického uznávání navazuje uznávání profesní, kterým se zabývá třetí část²⁷⁰ této práce. Tato oblast je na rozdíl od akademického uznávání upravena závazným právním rámcem, který nastoluje jasná pravidla pro postup uznávání kvalifikací při přístupu k povolání v jiné členské zemi.

V této části jsem se věnovala rozboru závazné právní úpravy profesního uznávání a na příkladu vlastní zkušenosti²⁷¹ jsem uvedla základní problém, který spatřuji v nejednotnosti vzdělávacích systémů zemí Evropské unie.

Z provedeného rozboru je evidentní, že i přes tuto právní úpravu existují v profesním uznávání následující nedostatky, které byly nastíněny na příkladu mé vlastní zkušenosti a vyplývají z rozhodovací činnosti Evropského soudního dvora.

Členské země čelily jistým problémům s implementací jednotlivých směrnic v průběhu vytváření jednotného právního rámce a vzhledem k revizi

---

²⁷⁰ Viz kapitola 4.

²⁷¹ Viz podkapitola 4.5

z roku 2013 Směrnice 2005/36/ES²⁷² je pravděpodobné, že Evropský soudní dvůr bude nucen opět řešit problémy s nesplněním povinnosti vyplývající z práva Evropské unie.

Dle mého názoru se Evropská unie bude za několik let potýkat s fenoménem stárnoucí populace. Poptávka po kvalifikované pracovní síle bude stoupat a k tomu, aby došlo k jejímu uspokojení, je nutné co nejvíce zjednodušit systém profesního uznávání. Revize z roku 2013 směrnice 2005/36/ES s touto situací počítá a zavádí inovace, které mají usnadnit proces uznávání. Otázkou zůstává, zdali bude tato úprava dostačující, nebo bude třeba dalších revizí.

Problém profesního uznávání tedy spatřuji v nejednotnosti vzdělávacích systémů členských zemí. Akademické uznávání se výhradně zabývá procesem uznávání v případě zájmu o studium v zahraničí, nicméně Boloňský proces, který ovlivnil oblast akademického uznávání, je neméně významný i pro profesní uznávání. Z příkladu mé vlastní zkušenosti²⁷³ vyplývá, že akademické a profesní uznávání se navzájem prolínají. Nástroje²⁷⁴ používané v procesu uznávání diplomů mají též dopad na proces uznávání kvalifikací, protože proces profesního uznávání hodnotí doposud dosaženou odbornou kvalifikaci, jejíž součástí jsou diplomy, kterými daná osoba disponuje.

Vzhledem k tomu, že neexistuje naprostá jednotnost vzdělávacích systémů v členských zemích, diplomy ze stejných oborů dosažené v odlišných členských zemích mohou obsahovat značné rozdíly. Tyto rozdíly nejsou ovšem způsobeny špatnou implementací právní úpravy uznávání odborných kvalifikací, ale nedůslednou implementací reformy Boloňského procesu a neexistencí jednotné kodifikace vzdělávacího systému.

Ačkoli je proces profesního uznávání upraven jednotnou kodifikací sekundárního práva Evropské unie, z výše uvedených faktů vyplývá následující, že nedojde-li k naprostému sjednocení vzdělávacích systémů členských zemí dobrovolnými reformami či závaznou právní úpravou, problémy v oblasti profesního uznávání budou nadále v určité míře paralyzovat svobodu volného pohybu pracovníků. Jednotností evropských vzdělávacích systémů by se vyřešila rozporuplnost jednotlivých národních právních úprav členských států, jež je důvodem časté komplikovanosti procesu akademického i profesního uznávání.

---

²⁷² Viz podkapitola 4.3

²⁷³ Viz podkapitola 4.5

²⁷⁴ Viz podkapitola 3.4

Na základě důkladného rozboru právní úpravy akademického a profesního uznávání v Evropské unii jsem došla k závěru, že členské státy nebyly doposud schopné sjednotit své právní úpravy v oblasti akademického a profesního uznávání. Analýza provedená v diplomové práci potvrzuje, že naplnění sjednocení právní úpravy Evropské unie je nezbytné pro funkčnost systému uznávání a pro usnadnění migrace osob za studiem a prací v Evropské unii.

6. Résumé

Ce mémoire de master 2 a pour but de présenter le régime de la reconnaissance des diplômes et des qualifications dans l'Union européenne. L'enjeu majeur de ce mémoire est d'étudier la législation existante et de constater si elle est suffisante ou au contraire s'il est indispensable d'approfondir le processus d'unification et d'approchement des cadres juridiques nationaux par une nouvelle législation de l'Union européenne. Dans cette optique ce texte aborde l'évolution de la législation de l'Union européenne ainsi que les démarches réalisées par les Etats membres dans ce domaine.

Ce mémoire est divisé en trois parties. Tout d'abord, la première partie apporte une explication de la terminologie de la reconnaissance académique et professionnelle et d'autres termes cruciaux en lien avec le marché intérieur de l'Union européenne. Ensuite la deuxième partie traite la problématique de la reconnaissance académique : tout d'abord en s'intéressant à l'évolution du processus d'unification des systèmes éducatifs au sein des Etats membres, puis en présentant le régime de la reconnaissance académique sur des cas pratiques, notamment sur l'expérience personnelle. En revanche, la troisième partie porte son intérêt sur le cadre juridique contraignant et sur la jurisprudence de la reconnaissance professionnelle et mène une étude sur l'expérience pratique personnelle.

Certes, le processus de Bologne est construit sur le principe de volontarisme et donc il n'est contraignant en aucune manière, mais il a contribué au grand progrès de la coopération dans le domaine de l'enseignement supérieur entre les pays membres. Parmi les principaux obstacles de la problématique de la reconnaissance académique sont le manque de codification et une implémentation incomplète des réformes apportées par le procès de Bologne dans les cadres juridiques nationaux des Etats membre.

Cependant, la reconnaissance professionnelle dispose d'un cadre juridique contraignant mais à cause de nombreux problèmes avec la transposition des directives, la Cours de Justice de l'Union européenne a été saisie du recours en manquement contre les Etats membres ne respectant pas le droit de l'Union européenne.

Pour faire disparaître toutes les barrières qui nuisent à la liberté de

mouvement des étudiants et travailleurs au sein de l'Union européenne, il semble indispensable d'achever l'unification des systèmes d'éducation et des cadres juridiques des Etats membres par des reformes ou par une législation commune.

Seznam zkratk

- BFUG - Bologna Follow-up Group (Řídící skupina Boloňského procesu)
- EAU- European University Association (Evropská asociace univerzit)
- ECTS - European Credit Transfer Systém
(Evropský systém přenosu a akumulace kreditů)
- EHEA - European Higher Education Area
(Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání)
- EHP - Evropský hospodářský prostor
- ENQA - European Association for Quality Assurance in Higher Education
(Evropská asociace pro zajišťování kvality ve vysokém školství)
- ENIC - European Network of Information Centres in the European Region
(Evropská síť informačních středisek)
- ES – Evropské společenství
- ESG - European standars and guidelines for QA in the EHEA
(Evropské standardy a směrnice pro zajišťování kvality EHEA)
- ESU- European Students' Union
(Evropské unie studentských svazů)
- ESVO - Evropské sdružení volného obchodu
- EU – Evropská unie
- JOEU – Journal officiel de l'Union européenne
(Úřední věstník Evropské unie)
- JORF - Journal officiel de la République française
(Úřední věstník Francouzské republiky)
- LLP - Lifelong Learning Programme (Program celoživotního učení)
- NARIC - National Academic Recognition Information Centres in the European Union (Národní informační středisko pro akademické a profesní uznávání)
- UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu)
- WESIV - Western European Students Information Bureau
(Západní evropská studentská informační kancelář)

Seznam použité literatury

Literatura

- BARNARD, Catherine. *EC employment law*. 2nd ed. New York,: Oxford University Press, 2000. ISBN 01-987-6564-9.
- BOUTAYEB, Chahira. *Droit matériel de l'Union européenne: Libertés de mouvement, espace de concurrence et intérêt général*. Paris: L.G.D.J, Lextenso éditions, 2009. ISBN 978-2-275-03327-3.
- COUTRON, Laurent. *Droit de l'Union européenne*. 1re éd. Paris: Dalloz, 2011. ISBN 9782247105939.
- CRAIG, Paul P a G DE BÚRCA. *EU law: text, cases, and materials*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0-19-957699-9.
- EUROPEAN COMMISSION. *European credit transfer and accumulation system (ECTS) — Key features*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. ISBN 92-894-4742-7.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Průručka pro uživatele ECTS*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropskýchspolečenství, 2009. ISBN 978-92-79-09728-7.
- FAVRET, Jean-Marc. *L'essentiel de l'Union européenne: ses institutions et son droit*. 11e éd. 2011-2012. Paris: Gualino-Lextenso éd, 2011. ISBN 9782297018739.
- FOREJTOVÁ, Monika a Michaela TRONEČKOVÁ. *Evropské právo v praxi*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Monografie (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3803-018.
- KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-335-3.
- LENAERTS, Koen, Piet VAN NUFFEL a Robert BRAY. *Constitutional law of the European Union*. 2. ed. London: Thomason, Sweet, 2005. ISBN 978-042-1886-100.
- PERTEK, Jacques. *Revue française de droit administratif: Les professions juridiques et judiciaires dans l'Union européenne : libre circulation dans l'espace européen, reconnaissance mutuelle des qualifications,*

équivalence des autorisations nationales d'exercice, Revue française de droit administratif. Paris: Dalloz, 1999. č. 3. ISSN 0763-1219.

- SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-807-4003-349.
- TURNER, Chris. *EU law*. 3rd ed. London: Hodder Education, 2010. ISBN 978-144-4110-890.
- ZARKA, Jean-Claude. *L'essentiel des institutions de l'Union européenne*. 14e éd. à jour du nouveau traité européen, TSCG, et du mécanisme européen de stabilité, MES. Paris: Gaulino éditeur, 2012. ISBN 9782297025362.

Články

- URSIN ET AL, Jani. The Bologna Process: help or hindrance to the development of European higher education?. *European educational research journal EERJ* [online]. 2010, Volume 9, Number 1, s. 29-31 [cit. 2014-03-08]. DOI: 1474-9041. Dostupné z: <http://1url.cz/UFBN>
- EU directive will allow recognition of qualifications in member states. *Personnel Today* [online]. 2004, s. 4-4 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://1url.cz/7FqL>
- KERNEIS, Pascal a Joshua PRENTICE. The European Union as a market for professional services. *Australian Journal of International Affairs* [online]. 2011, vol. 65, issue 4, s. 436-453 [cit. 2014-03-07]. DOI: 10.1080/10357718.2011.585224. Dostupné z: <http://1url.cz/IFeg>

Právní předpisy

A) Mezinárodní právní úprava

Mnohostranné smlouvy o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladu vzdělávání

- Evropská úmluva o rovnocennosti dokladů umožňujících přístup na vysoké školy č. 15 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 11. prosince 1953
- Evropská úmluva o rovnocennosti částečného studia na vysokých školách č. 21 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 15. prosince 1956

- Evropská úmluva o akademickém uznávání univerzitní kvalifikace č. 32 podepsaná členskými státy Rady Evropy dne 14. prosince 1959
- Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o rovnocennosti dokladů o vzdělání umožňujících přístup na vysoké školy č. 49 podepsaný členskými státy Rady Evropy dne 3. června 1964
- Úmluva o uznávání studií a diplomů týkajících se vysokého školství ve státech evropského regionu - tzv. Pařížská úmluva sjednána v rámci UNESCO dne 21. prosince 1979
- Úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu, tzv. Lisabonská úmluva, č. 165, přijatá dne 11. dubna 1997

B)Evropská právní úprava

Primární právo

- Smlouva o založení Evropského společenství tzv. Římská smlouva podepsána dne 25. března 1957
- Smlouva o Evropské unii tzv. Maastrichtská smlouva podepsaná 7. února 1992, Úřední věstník EU C 191 ze dne 29. července 1992
- Amsterodamská smlouva podepsaná 2. října 1997, Úřední věstník EU C 340 ze dne 10. listopadu 1997
- Smlouva o založení Evropského společenství Úřední věstník Evropské unie C 321 E/1 ze dne 29. prosince 2006
- Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná dne 13. prosince 2007, Úřední věstník EU C 306 ze dne 17. prosince 2007

Sekundární právo

Nařízení

- Nařízení Rady č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství, Úřední věstník ES L 257/2 ze dne 19. října 1968
- Nařízení s mocí zákona č. 164 o reformě právní úpravy o přijímání univerzitních profesorů, kterým se provádí směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací

Směrnice

- Směrnice Rady 77/249/EHS o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů
- Směrnice Rady 77/452/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zdravotních sester a ošetřovatelů odpovědných za všeobecnou péči, obsahující opatření pro usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 78/686/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci zubních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 78/1026/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci veterinárních lékařů obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 80/154/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci porodních asistentek a o opatřeních pro usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 85/384/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru architektury obsahující opatření k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb
- Směrnice Rady 85/432/EHS o koordinaci právních a správních předpisů ohledně některých činností v oblasti farmacie
- Směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy, Úřední věstník Úřední věstník L 019, ze dne 24. ledna 1989
- Směrnice Rady 92/52/EHS ze dne 18. června 1992 o druhém obecném systému pro uznávání odborného vzdělávání a přípravy, kterou se doplňuje směrnice 89/48/EHS, Úřední věstník L 209, ze dne 24. července 1992

- Směrnice Rady 93/16/EHS o usnadnění volného pohybu lékařů a vzájemného uznávání jejich diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci
- Směrnice 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/42/ES ze dne 7. června 1999, kterou se zavádí postup pro uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci pro profesní činnosti upravené směrnicemi o liberalizaci a o přechodných opatřeních a kterou se doplňuje obecný systém uznávání dokladů o dosažené kvalifikaci, Úřední věstník EU L 201/77 ze dne 31. července 1999
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu ("směrnice o elektronickém obchodu"), Úřední věstník Evropských společenství L 178/1 ze dne 17. července 2000
- Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu tohoto postavení, Úřední věstník EU L 304, ze dne 30. října 2004
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací, Úřední věstník EU L 255/22 ze dne 30. září 2005
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, Úřední věstník EU L 376/36 ze dne 27. prosince 2006
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/55/EU ze dne 20. listopadu 2013 kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení EU č. 1024/2012 o správní spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu Úřední věstník EU L 354/132, ze dne 28. prosince 2013

Rozhodnutí

- Rozhodnutí Evropského parlamentu a rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass), Úřední věstník Evropské unie L 390/6 ze dne 31. prosince 2004
- Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení, Úřední věstník EU L 327 ze dne 24. listopadu 2006

Nezávazná právní úprava

Stanoviska

- Stanovisko komise ze dne 19. února 2003 k žádostem o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii, tzv. Akt o přistoupení k EU, Úřední věstník L 236 ze dne 23. září 2003

C) Francouzská právní úprava

- Vyhláška ze dne 31. března 2011 stanovící seznam kvalifikačního vzdělávání a úpravu diplomů odborné přípravy v oboru zubního lékařství, JORF ze dne 19. dubna 2011, s. 6854
- Dekret č. 2011-22 ze dne 5. ledna 2011 o organizaci třetího dlouhého cyklu studia zubního lékařství, JORF ze dne 7. ledna 2011, s. 447

D) Česká právní úprava

- Zákon č. 230 o nových ustanoveních týkajících se univerzitních profesorů a vědeckých pracovníků a zmocnění vlády k reorganizaci a přijímání
- Zákon č. 85/1996 Sb. ze dne 13. března 1996 o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k

výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č.166/1999 Sb., o veterinární péči
- Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

Bílé knihy, komuniké, deklarace, fóra, strategie

- Bílá kniha o dokončení vnitřního trhu z června roku 1985
- Společná deklarace o harmonizaci výstavby evropského systému vysokého školství, tzv. Sorbonnská deklarace ze dne 25. května 1998
- Společné prohlášení ministrů školství evropských států na setkání v Boloni dne 19. června 1999, tzv. Boloňská deklarace
- Komuniké ze setkání ministrů zodpovědných za vysoké školství v Praze ze dne 19. května 2001, tzv. Pražské komuniké
- Komuniké Konference ministrů odpovědných za vysoké školství v Berlíně 19. září 2003, tzv. Berlínské komuniké
- Londýnské komuniké ze dne 18. května 2007
- Boloňské politické fórum Leuven/Louvain-la-Neuve 2009, Statement by the Bologna Policy Forum 2009
- Bologna Policy Forum Statement, Vídeň, ze dne 12. března 2010
- Mobility strategy 2020 for the European Higher Education Area, Mobility for Better Learning- Strategie pro mobilitu v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání

Judikatura

- Rozsudek Soudního dvora ze dne 4. prosince 1974, Yvonne van Duyn v. Home Office, Věc 41-74, dostupné z: <http://1url.cz/GIPv>
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 21. června 1974, Jean Reyners v. Belgickému státu, Žádost o rozhodnutí předběžné otázky: Conseil d'Etat – Belgique, Věc 2-74

- Rozsudek Soudního dvora ze dne 3. prosince 1974, Johannes Henricus Maria van Binsbergen v. Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid, Věc 33-74
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. dubna 1977, Jean Thieffry v. Conseil de l'ordre des avocats à la cour de Paris, Věc 71-76
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. října 1977, Régina proti Pierru Bouchereau, Věc 30-77
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. května 1982, Gaston Schul Douane Expediteur BV v. Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen te Roosendaal, Věc 15/81
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 12. července 1984, Ordre des avocats au barreau de Paris proti Onno Klopp, Věc 107/83
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Belgický stát v. René Humbel a Marie-Thérèse Edel, Věc 263/86
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, The Queen v. H. M. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust plc, Věc 81/87, dostupné z: <http://1url.cz/DIPV>, Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 16. prosince 2008 CARTESIO Oktató és Szolgáltató bt, Věc C-210/06
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. května 1991, Irène Vlassopoulou v. Ministerium für Justiz, Bundes- und Europaangelegenheiten Baden-Württemberg, Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Bundesgerichtshof – Německo
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 31. března 1993, Dieter Kraus v. Land Baden Wurttemberg, Věc C-19/92
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1995, Reinhard Gebhard v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, Věc C-55/94
- Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 6. července 2000. Komise Evropských společenství v. Belgickému království, Věc C-236/99
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 15. března 2005, The Queen, na žádost Dany Bidar v. London Borough of Ealing a Secretary of State for Education and Skills, Věc C-209/03

- Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 2. června 2005, Mediakabel BV v. Commissariaat voor de Media, Věc C-89/04
- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 18. listopadu 2008, Jacqueline Förster proti Hoofddirectie van de Informatie Beheer Groep, Věc C-158/07
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 4. prosince 2008, Theologos-Grigorios Chatzithanasis v. Ypourgos Ygeias kai Koinonikis Allilengyis a Organismos Epangelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (OEEK), Věc C-151/07
- Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 29. ledna 2009, Consiglio Nazionale degli Ingegneri v. Ministero della Giustizia a Marco Cavallera, Věc C-311/06
- Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. prosince 2009, Rubino, Věc C-586/08
- Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 17. prosince 2009 – Komise v. Německo, Věc C505/08, JOUE 2010/C 51/16;
- Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 1. října 2009 – Komise v. Francie, Věc C468/08, JOUE 2009/C 282/22
- Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 24. září 2009 – Komise v. Rakousko, Věc C477/08, JOUE 2009/C 282/23
- Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 9. července 2009 – Komise v. Velká Británie a Severní Irsko, Věc C556/08, JOUE 2009/C 205/21
- Rozsudek Soudního dvora (osmého senátu) ze dne 9. července 2009 – Komise v. Belgie, Věc C469/08, JOUE 2009/C 205/19
- Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 2. července 2009 – Komise v. Velkovévodství lucemburské, Věc C-567/08, JOUE 2009/C 205/23
- Rozsudek soudního dvora (osmého senátu) ze dne 2. července 2009 – Komise v. Řecko, Věc C-465/08, JOUE 2009/C 205/18
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 19. září 2013, Conseil

national de l'ordre des médecins v. Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche a Ministre des Affaires sociales et de la Santé, Věc C-492/12

- Rozsudek soudního dvora (třetí senát) ze dne 24. října 2013, Andreas Ingemar Thiele Meneses v. Region Hannover, Věc C-220/12

Internetové články

- EVROPSKÁ UNIE, 1995-2013. *Vzdělávání, odborná příprava a mladá lidé* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/educ/index_cs.htm
- URBAN, Luděk. *Lisabonská strategie a vnitřní trh* [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://1url.cz/glcO>
- RAIM, Laura. Pourquoi la stratégie de Lisbonne a échoué. [online]. 2010 [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: http://lexpansion.lexpress.fr/economie/pourquoi-la-strategie-de-lisbonne-a-echoue_227999.html
- ŠEBKOVÁ, Helena. European standards and guidelines for QA in the EHEA a projekty Map-ESG, IBAR. In: *Hodnocení kvality vysokých škol: 13. seminář* [online]. 13. seminář. MU, Telč, 2012 [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://1url.cz/zFIL>
- Investice do vysokého školství, investice pro budoucnost. *Vysoké školství ve světě: Pravidelný a systematický monitoring dění ve vysokoškolské politice, vysokoškolských systémech i na jednotlivých VŠ v zahraničí.* [online]. 2012 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/WIXF>
- Modernizace směrnice o uznávání profesních kvalifikací: Často kladené otázky. SEHNALOVÁ, Olga. *Olga Sehnalova: Poslankyně Evropského parlamentu* [online]. 2013 [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <http://1url.cz/DFEE>
- USER GUIDE. Directive 2005/36/EC. Everything you need to know about the recognition of professional qualifications. 66 QUESTIONS. 66 ANSWERS. Dostupné z: <http://1url.cz/VIVW>
- ŠONKOVÁ, Mgr. Zuzana a Ing. Štěpánka SKUHRALOVÁ. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy, Centrum

uznávání odborných kvalifikací, Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i, Středisko pro ekvivalenci dokladů o vzdělání (ENIC/NARIC). Co je třeba vědět o systému vzájemného uznávání: odborné kvalifikace ve státech Evropské unie, smluvních státech Evropského hospodářského prostoru a Švýcarsku. Praha, 2008. Dostupné z: <http://1url.cz/mlRK>

- Architekti v EU: Architekti po vstupu do EU. KOHOUTOVÁ, Markéta. *Česká komora architektů: Zahraničí* [online]. 2004 [cit. 2013-10-19]. Dostupné z: <http://1url.cz/ElgZ>

Internetové zdroje

- Uznávání kvalifikací a vzdělání v EU: Uznávání odborných kvalifikací a uznávání dosaženého vzdělání. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR* [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://1url.cz/alOk>
- La Stratégie 2020: analyse et perspectives. In: [online]. [cit. 2013-05-16]. Dostupné z: <http://1url.cz/dRtB>
- Statutes of the European Association for Quality Assurance in Higher Education. In: *European Association for Quality Assurance in Higher Education* [online]. 2011 [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/PFdG>
- About EURASHE. *European association of Higher Education Institutions* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://1url.cz/bFdl>
- Boloňský proces: Vytváření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. *Bologna process: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: <http://bologna.msmt.cz/>
- About Bologna process: History of EHEA. *European higher education area: Bologna process, European higher education area* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/Pl0H>
- Databáze regulovaných povolání a činností: Oborové (sektorové) směrnice. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Uznávání odborných kvalifikací* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/ulgF>

- Kvalifikace advokátů. *Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: Mezinárodní vztahy* [online]. [cit. 2013-05-21]. Dostupné z: <http://1url.cz/ulgF>
- Systém pro uznávání odborných kvalifikací: Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES. *EUROPA: Život a práce v rámci vnitřního trhu* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://1url.cz/slglD>
- The ENIC Network (European Network of Information Centres): About us. *ENIC-NARIC: gateway to recognition of academic and professional qualifications* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/sFoc>
- Co je Europass. *Europass* [online]. [cit. 2014-02-23]. Dostupné z: <http://www.europass.cz/>
- *Programy Evropské unie v oblasti školství: Program celoživotního vzdělávání. Intercultural calendar for early multilingual learning* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/YFon>
- Jean Monnet. *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy: Jean Monnet* [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://1url.cz/rFo8>
- Reconnaissance des diplômes, des certificats et titres de l'enseignement supérieur long: Directive 89/48/CEE, Directive 2005/36/CE. *EUROPA: Synthèses de la législation de l'UE* [online]. [cit. 2013-05-17]. Dostupné z: <http://1url.cz/hlgI>